

วารสาร

Journal of UBRU Educational Review

ISSN: 3027-7620 (Online)

ครุทรรศน์

วารสารครุทรรศน์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2567)

Journal of UBRU Educational Review

Vol. 4 No. 1 (January-April 2024)

ISSN: 3027-7620 (Online)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2567) | Vol.4 No.1 (January-April 2024)

ISSN: 3027-7620 (Online)

เจ้าของ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
วัตถุประสงค์และขอบเขต	วารสารครุทรรศน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานวิชาการของคณะและสร้างพื้นที่การตีพิมพ์เผยแพร่ แลกเปลี่ยนทัศนะทางวิชาการที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย การศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ในรูปแบบผลงานวิจัยและผลงานวิชาการของคณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งนักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอก โดยเปิดรับบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือ ด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา
สาขาของวารสาร	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วาระการตีพิมพ์เผยแพร่	ตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม – เมษายน) ฉบับที่ 2 (เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม) ฉบับที่ 3 (เดือนกันยายน-ธันวาคม)
ที่ปรึกษา	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษณุภรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.ฤกษ์มนต์ วัฒนานรงค์ นักวิชาการอิสระ ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกลีกร
มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอรารวรรณ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษศิริ ทองเฉลิม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สำนักงานกองบรรณาธิการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
เลขที่ 2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000
วันที่ตีพิมพ์เผยแพร่ เมษายน 2567

ข้อเขียนหรือบทความใด ๆ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ถือเป็นความคิดเห็น
ส่วนตัวของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและไม่มีข้อ
ผูกพันโดยประการทั้งปวง

บทบรรณาธิการ

วารสารครุทรรศน์ ฉบับที่ 1 ปีที่ 4 มกราคม-เมษายน 2567 ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของวารสารอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นพื้นที่ทางวิชาการสำหรับแลกเปลี่ยนผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ของคณาจารย์ ครู บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการของการเสนอขอรับรองมาตรฐานวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ในลำดับต่อไป และเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการในมิติทางการศึกษา ในฉบับแรกของปี 2567 นี้มีบทความตีพิมพ์เผยแพร่ทั้งสิ้น 9 บทความ แบ่งออกเป็นบทความวิจัยจำนวน 7 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 2 บทความ ได้แก่ 1) การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ 3) วัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 4) การส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ 5) การจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย 6) ความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นระยะเข้าสู่วิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 7) การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 8) การแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อสร้างเป้าหมายสู่โลกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และ 9) จิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ

ในโอกาสที่วารสารเดินทางสู่ปีที่ 4 กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาทางวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารครุทรรศน์ ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจทุกท่าน ในโอกาสนี้ขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนบทความทุกท่านที่ได้ตั้งใจผลิตผลงานที่มีคุณค่าตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาเสียสละเวลาตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของทุกบทความ นับว่าเป็นพลังใจและแรงสนับสนุนที่ดีสำหรับกองบรรณาธิการในการที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากยิ่งขึ้นเพื่อเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย อีกทั้งเป็นช่องทางสนับสนุนการสร้างผลงานทางวิชาการและการนำเสนอองค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

สารบัญ / Contents

รายการ

หน้า

บทความวิจัย / Research Articles

การพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะ
การคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Learning and Teaching Method in Subject
Social Studies of Critical Thinking Skill and Learning Achievement
of Matayom Suksa 2 Students

ช่อทิพย์ เลิศล้ำ | Chortip Lertlum.....1

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

Development of thinking problem solving skills by using proactive learning
management according to STEM education of students in Mathayom Suksa 3,
Mathayom Trakan Phuetphon School, The Secondary Educational Service
Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen

ศุภกร สาริราช และ วรณภา โคตรพันธ์

Suphakorn Sarirat and Wannapa Khotthaphan.....19

วัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

Organizational Culture in the Management of Administrators Under Saraburi Primary
Educational Area Office 2

สุทธิดา ศรีนวลจันทร์, เสริมทรัพย์ วรปัญญา และ ภัสกร เลาสวัสดิกุล

Suttida Srinuanjunt, Sermrux Worapanya and Phasayakorn Laosawasdekul.....28

การส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ตามแบบ

The Development of Writing Skill of Early Childhood

By Using Modeling Dough-making Activity

อรพิมล ภักดี, นันทิตา โสภาศิต และ พัศมนฉัตร ปาคูต

Onpimol Pukdee, Nunthita Sophapich and Patsamonchat Pacoot.....40

สารบัญ / Contents (ต่อ)

บทความวิจัย / Research Articles

การจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

Organizing Outdoor Activities to Connect English to Develop The Ability
to Understand English Vocabulary of Early Children

ยาดา เกิดสุข, พัฒนฉัตร ปาคุด และ สุมิตรา แสงอุทัย

Yada Kerdsuk, Patchamonchat Pacoot, and Sumitra Saenguthai.....56

ความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นระยะเข้าสู่วิชาชีพ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

Teaching ability of the Teacher for Local Development Project
on Induction period Under the Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area Office 3

ปริญา บริพุฒ, รัตนะ ปัญญาภา, จันทรุ่ง สันทมาศ, ประภัสสร ผลสินธ์
พีรภักดิ์ เครือลุนทีระยุทธิ์ และ ศิริวรรณ จันทรแจ้ง

Pariya Pariput, Rattana Panyapa, Janroong Santramas, Prapatsorn Polsin

Phirakit Kruallunteerayut, and Siriwan Janjang.....76

การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

Operations Accordance to Policy of the Basic Education Commission
of administrators Under Saraburi Primary Educational Area Office 2

เนติกาญจน์ ปักษาศร, ภูวดล จุลสุคนธ์, และ สรรชัย ชูชีพ

Netikan Paksasorn, Poowadul Julsukhon, and Sanchai Choocheep.....88

บทความวิชาการ / Academic Articles

การแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อสร้างเป้าหมายสู่โลกอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

Guidance to Develop Life and Career Skills to Create Goals
for The Career World of Secondary School Students

จุฑารัตน์ เรณูมาน, ดวงนภา อ่อนเหลือ, ชลัดดา บุญมาก,
ปอยขวัญ เขมา และ สติพร เขาวนชัย

Jutharat Ranuman, Duangnapa Onlua, Chaladda Boonmak,

Poykwan Khema, and Sathiraporn Chaowachai.....101

สารบัญ / Contents (ต่อ)

จิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ

The Contemplative Education to build Mental Immunity

สิริรัตน์ นาคิน / Sirirat Nakin..... 111

การพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะ
การคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
The Development of Learning and Teaching Method in Subject Social
Studies of Critical Thinking Skill and Learning Achievement of Matayom
Suksa 2 Students

ช่อทิพย์ เลิศล้ำ* | Chortip Lertlum

โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

Buakhao School, Kuchinarai District, Kalasin Provincial Administrative Organization

*Corresponding author Email: puy_chortip@hotmail.com

(Received; 3 July 2023, Revised; 9 April 2024, Accepted; 22 April 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดรูปแบบการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/9 โรงเรียนบัวขาว จำนวน 46 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้มีชื่อว่า RLRS Model โดยมีองค์ประกอบดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นทบทวนความรู้เดิม ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ ขั้นสรุป และ ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ 2) ประสิทธิภาพ (E1/E2) ของ แบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 87.13 /85.00 ถือว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการคิดวิเคราะห์; รูปแบบ; กิจกรรมการเรียนรู้; สังคมศึกษา

ABSTRACT

This research for development aims to: 1) develop the learning activity model; 2) study the efficiency of the learning activity model; 3) compare the analytical thinking skills of Mathayom 2 students who study with the learning activity model; 4) compare academic achievement before and after using the learning activity model; and 5) study the satisfaction of Mathayom 2 students with the learning activity model in Social Studies course to promote analytical thinking skills and develop the academic achievement of Mathayom 2 students by setting up a one-group experimental model and test before class and after class. The sample group consisted of 46 students in Mathayom 2/9 at Buakhao School. The results of the research found that: 1) The model for organizing learning activities in the Social Studies subject that was developed is called the RLRS Model, with the following elements: principles, objectives, content, and learning process. The teaching model was developed with 5 steps in the learning process: reviewing previous knowledge; the stage of organizing learning activities; the knowledge exchange step; the summary step; and the knowledge application; 2) The efficiency (E1/E2) of the learning activity format is 87.13/85.00, considered to be more effective than the specified criteria; 3) Students' analytical thinking skills before class and after class were significantly different at the .05 level; 4) The academic achievement of students before class and after class was significantly different at the .05 level; and 5) Satisfaction Students' satisfaction with the overall learning activity format was at the highest level.

Keywords: Analytical Thinking Skills; Model; Learning Activities; Social Studies

บทนำ

การศึกษาในโลกยุคศตวรรษที่ 21 มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วผู้เรียนควรมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนเองนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับนักการศึกษาต่างประเทศที่เน้นการคิดในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการคิดในการศึกษา (Thinking Skills in Education) ว่าเป้าหมายสำคัญของการศึกษายุคใหม่ คือการช่วยให้นักเรียน เรียนรู้การคิดอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การ

คิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และเชื่อมโยงสู่ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) ซึ่งจะต้องอาศัยลักษณะในการคิดหลายแบบ ได้แก่ การคิดในระดับวิเคราะห์และประเมินค่า

ทักษะการคิดที่จำเป็นต้องใช้อยู่เสมอในการดำรงชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานของการคิดขั้นสูงที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งคนเราจำเป็นต้องใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ได้แก่ ทักษะการสังเกต การสำรวจ การตั้งคำถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การระบุ การจำแนกแยกแยะ การจัดลำดับ การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ การสรุปอ้างอิง การแปล การตีความ การเชื่อมโยง การขยายความ การให้เหตุผลและการสรุปย่อ องค์ประกอบของการคิดที่สลับซับซ้อน สามารถแบ่งได้ 3 ระดับ คือ 1) ทักษะการคิดพื้นฐาน (Basic Skills) 2) ทักษะการคิดที่เป็นแกนหรือทักษะการคิดทั่วไป (Core or General Thinking) และ 3) ทักษะการคิดขั้นสูง หรือทักษะการคิดที่ซับซ้อน (Higher Order or More Complexes Thinking Skills) หมายถึง ทักษะการคิดที่ซับซ้อนหลายขั้นและต้องอาศัยทักษะ การสื่อสารความหมายและทักษะการคิดที่เป็นแกนหลาย ๆ ทักษะในแต่ละขั้น ทักษะการคิดขั้นสูง จะพัฒนาได้เมื่อเด็กได้พัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน จนมีความชำนาญพอสมควรแล้ว ทักษะการคิดขั้นสูงที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การสรุปความ การให้คำจำกัดความ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การแสดงเหตุผลการผสมผสานข้อมูล การจัดระบบความคิด การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การกำหนดโครงสร้างความรู้ การแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างความรู้เสียใหม่ การค้นหาแบบแผน การหาความเชื่อพื้นฐาน การพยากรณ์ การตั้งสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐาน การตั้งเกณฑ์ การพิสูจน์ความจริง และการประยุกต์ใช้ความรู้ นอกจากนั้นเพรสเซน (Pressiesen 1986, อ้างใน วัชรนา เล่าเรียนดี. 2553) กล่าวว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนจะมีความสามารถในการคิดได้ดีขึ้น ถ้าโรงเรียนใส่ใจที่จะสอนให้เขาคิด ความสามารถในการคิด สามารถสอนและฝึกได้ตั้งแต่วัยเริ่มต้น ๆ ความสามารถในการคิดมีผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

จากแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่กล่าวมา สามารถสรุปถึงเป้าหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษา คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาให้ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีมุ่งมั่น รู้ทันโลก คิดการณ์ไกล มองโลกกว้างไกล สนใจใฝ่รู้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ รักความก้าวหน้ามั่นคง รู้คิด รู้ทำ รู้จักรับผิดชอบ รู้ถูกรู้ผิด คิดแก้ปัญหาเป็นและเป็นคนที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง หรือมุ่งพัฒนาระดับสติปัญญา (IQ: Intelligence Quotient) เชาว์ปัญญา สติอารมณ์ การเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น (EQ: Emotional Quotient) ระดับสติปัญญาทางศีลธรรม (MQ: Moral Quotient) และการอดทน ทนลำบากได้ สามารถแก้ปัญหา ฟังคนอื่นมากขึ้น (AQ: Adversity Quotient) (นภเนตร ธรรมบวร, 2545) แต่ในสภาพความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน จะต้องเป็นไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตรแต่จากผลการประเมินตนเอง (SAR) สรุปเป็นภาพรวมการจัดการศึกษาของนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีผลการประเมินในระดับ พอใช้ และข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการงานประกันคุณภาพการศึกษา จุดที่ควรพัฒนาและแก้ไขโดยเร่งด่วน คือ ความสามารถในการ

การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ของ
ผู้เรียน (โรงเรียนบัวขาว, 2563)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการ
คิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อ
ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วย
รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการ
ดำเนินการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R_1) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) การศึกษา
ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D_1) เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and
Development: D and D): การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R_1) เป็นการนำไปทดลองใช้ (Implementation: I): การ
ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D_2) เป็นการประเมินผล (Evaluation: E) การประเมิน
และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 482 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/9 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 46 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงทดลอง (Pre Experimental Design) โดยทดสอบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งมีรูปแบบ ดังนี้

ทดสอบก่อนเรียน	การทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
T ₁	X	T ₂

T₁ หมายถึง ทดสอบก่อนเรียน

T₂ หมายถึง ทดสอบหลังเรียน

X หมายถึง การทดลอง

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการหา คุณภาพของแผนโดยการลงมือปฏิบัติ (Action) จำนวน 3 วงรอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการวิจัย t-test (Dependent Samples)

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า อาร์แอลอาร์ เอสเอ (RLRSA Model) มีองค์ประกอบของรูปแบบ 8 องค์ประกอบได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุน กระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นทบทวนความรู้ (Review: R) 2) ขั้นจัดกิจกรรมเรียนรู้ (Learning Activities) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย คือ (2.1)

ขั้นกำหนดสิ่งที่จะวิเคราะห์ (2.2) คัดวิเคราะห์ความสำคัญ คัดแยกแยะค้นหาส่วนประกอบที่สำคัญของ
สิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ (2.3) ขั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงหา และ (2.4) ขั้นคิดหลักการ
3) ขั้นสะท้อนความคิด (Reflection: R) 4) ขั้นสรุป (Summary: S) 5) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้
(Application: A)

2. ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริม
ทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ
87.13/85.00 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์
ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลัง
เรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ =24.54,
S.D.=1.24) สูงวก่อนเรียน ($\bar{X}$ =12.2, S.D.=4.14)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน การทดลองใช้
รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	46	30	12.2	4.14	-21.34	.000
หลังเรียน	46	30	24.54	1.24		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 46 คน มีคะแนนก่อนเรียน (Pretest) เฉลี่ยเท่ากับ 12.2
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.14 และคะแนนสอบหลังเรียน (Posttest) เฉลี่ยเท่ากับ 24.54 ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.24 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนน โดยใช้สถิติทดสอบ พบว่า t
เท่ากับ -21.34 ค่า p เท่ากับ .000 สรุปได้ว่าคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 2 แสดงทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ด้าน ดังตารางที่ 2

ความสามารถในการคิด วิเคราะห์	ก่อนเรียนจำนวนนักเรียน 46			หลังเรียนจำนวนนักเรียน 46		
	คน			คน		
	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.
คิดวิเคราะห์ความสำคัญ	9	3.24	0.07	9	5.09	0.01
คิดวิเคราะห์หาความสัมพันธ์	12	5.76	0.11	12	9.80	0.17
คิดวิเคราะห์เชิงหลักการ	9	4.70	0.09	9	7.70	0.13
รวม	30	11.72	0.19	30	22.04	0.26

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ทั้ง 3 องค์ประกอบคือ คิดวิเคราะห์แยกแยะ คิดวิเคราะห์ หาความสัมพันธ์ และคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ พบว่า นักเรียนมีระดับคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์หลังเรียน พบว่า การคิดวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}=9.80$, S.D.= 0.17) รองลงมาอันดับ 2 คือการคิดวิเคราะห์เชิงหลักการมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}=7.70$, S.D.= 0.13) และการคิดวิเคราะห์แยกแยะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=5.09$, S.D.= 0.01)

ตารางที่ 3 แสดงระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/9 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ร้อยละคะแนนทักษะการคิด วิเคราะห์	ระดับทักษะการคิด วิเคราะห์	จำนวน คน	คิดเป็นร้อยละ
ร้อยละ 80 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม	สูง	9	20
ร้อยละ 60-79 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม	ปานกลาง	37	80
ร้อยละ 50-59 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม	พอใช้	-	
ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนเต็ม	ปรับปรุง	-	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีระดับคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูง คือ มีคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ของคะแนนเต็ม จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และมีระดับคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ปานกลาง คือ มีคะแนนร้อยละ 60-69 ขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 80 มี

ระดับคะแนนร้อยละ 50-59 ของคะแนนเต็ม คือ พอใช้ และต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม คือ ปรับปรุง ไม่มี แสดงว่า การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การทดสอบ	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	46	40	14.11	7.21				
หลังเรียน	46	40		10.6	9.87	7.28	11.74 *	0.0000
			23.97	5				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 46 คน มีคะแนนก่อนเรียน (Pretest) เฉลี่ยเท่ากับ 14.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.21 และคะแนนสอบหลังเรียน (Posttest) เฉลี่ยเท่ากับ 23.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.65 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนน โดยใช้สถิติทดสอบ พบว่า t เท่ากับ 11.74* ค่า Sig (1-tailed) เท่ากับ .000 สรุปได้ว่าคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 5 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิมและเชื่อมโยงกับเนื้อหาใหม่ที่ครูสอน	3.98	0.80	มาก
2. กิจกรรมมีความน่าสนใจทำให้เรียนอย่างสนุกและไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน	3.74	0.71	มาก
3. นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งของจริง และเอกสาร	3.85	0.79	มาก
4. นักเรียนได้ศึกษาสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง	3.78	0.72	มาก
5. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง	4.07	0.82	มาก
6. ครูให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาขณะทำงานกลุ่มหรือปฏิบัติงาน	3.96	0.72	มาก
7. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย	3.89	0.70	มาก
8. ฝึกให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.80	0.71	มาก
9. ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างหลากหลาย	3.99	0.82	มาก
10. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น	3.72	0.69	มาก
11. นักเรียนได้สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.74	0.80	มาก
12. นักเรียนมีโอกาสช่วยกันอภิปรายและสรุปบทเรียน	4.13	0.83	มาก
13. นักเรียนสามารถจำแนก แยกแยะข้อมูลได้	3.63	0.79	มาก
14. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหมวดหมู่ได้	3.63	0.71	มาก
15. กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	3.89	0.85	มาก
16. กิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	3.80	0.78	มาก
17. นักเรียนมีโอกาสประเมินผลงานของเพื่อน	3.63	0.61	มาก
18. การวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	3.87	0.71	มาก
19. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	3.85	0.97	มาก
รวม	3.85	0.20	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ ข้อที่ 12 นักเรียนมีโอกาสช่วยกันอภิปรายและสรุปบทเรียน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.83) อันดับสอง คือ ข้อ 5 ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.82) อันดับสาม คือ ข้อ 1 นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิม

และเชื่อมโยงกับเนื้อหาใหม่ที่ครูสอนมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.98$, S.D.= 0.80) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 14 นักเรียนสามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหมวดหมู่ได้ ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.61)

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้มีชื่อว่า RLRSA Model มีองค์ประกอบ ดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม (Review: R) เป็นขั้นที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความเข้าใจเดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนโดยการใช้เทคนิคที่หลากหลาย เช่น ระดมสมอง อภิปรายกลุ่ม หรือใช้สถานการณ์จำลอง 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) เป็นขั้นที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้น คือ 2.1) กำหนดสิ่งที่จะวิเคราะห์ 2.2) คัดวิเคราะห์ความสำคัญ 2.3) คัดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ 2.4) คัดวิเคราะห์เชิงหลักการ 3) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ (Reflection: R) สอดคล้องสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงัด อุทรานันท์ (2537: 70) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนว่าเป็นสิ่งที่ช่วยครูผู้สอนดำเนินการสอนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการสอน และประการสำคัญ คือ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติไปในแนวทางที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเพ็ญพณ พ่วงแพ (2557: 191-240) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีชื่อรูปแบบการเรียนการสอนว่า RLASA Model มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และเงื่อนไข การนำรูปแบบไปใช้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้ (Reviewing of knowledge) ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา (Learning instructional activities design of Social Studies) ขั้นที่ 3 ขั้นออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามธรรมชาติของสาระวิชาและกระบวนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา (Activities design based on nature of subjects matters and process of learning management of Social Studies) ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing of learning) และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน (Assessment of outcomes) รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครู มีคะแนนผลการเรียนรู้ เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาวิชาชีพครูมีพัฒนาการด้านความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับสูง มีคุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุดอีกทั้งในการกำหนดขั้นตอนการจัดการ

เรียนการสอนได้กำหนดตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอน ได้แก่ ทฤษฎีทางสติปัญญา (Cognitive theory) ของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (Information processing theory) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist theory)

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีชื่อว่า RLRS Model มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.13/85.00 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะครูได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) การร่วมกับการทดลอง การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีการหาประสิทธิภาพ 3 วงรอบก่อนจะนำรูปแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจึงทำให้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Action Research ของ นรินทร์ สังข์รักษ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูมืออาชีพโดยใช้การวิจัยจากประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยการสร้างสรรค์ คุณภาพวิชาการ พบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป้าหมายภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความมุ่งมั่น และความพึงพอใจต่อวิชาชีพครู สภาพการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดลอง การจัดอบรมมีคะแนนก่อนการและหลังการอบรมเฉลี่ยแตกต่างกัน การประเมินความรู้ ความสามารถและการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนเป้าหมายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การประเมินคุณภาพการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับดี 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศในด้านครู การมีไฟในตัวมีเป้าหมาย และมีความมุ่งมั่น การพัฒนาทักษะการเรียนรู้

3. ทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิดวิเคราะห์แยกแยะ ด้านการคิดวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ และด้านการคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ เมื่อเทียบกับเกณฑ์นักเรียนมีระดับคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์สูง คือคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไปของคะแนนเต็มจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 82.60 และมีระดับคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ปานกลาง คือ ร้อยละ 60-79 ของคะแนนเต็ม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 มีระดับคะแนนร้อยละ 50-59 ของคะแนนเต็ม คือ พอใช้ และต่ำกว่าร้อยละ 50 คือ ปรับปรุง ไม่มี แสดงว่านักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำทุกคน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา (RLRS Model) ที่พัฒนาขึ้นมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ กล่าวคือเป็นการเรียนรู้ที่เริ่มจากการทบทวนความรู้เดิมแล้วเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ฝึกการคิดตามกระบวนการคิดวิเคราะห์ จำแนกแยกแยะความสำคัญ เพื่อกำหนดสิ่งที่จะวิเคราะห์และกำหนดจุดมุ่งหมายสู่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล กำหนดหลักการและ

สรุปคำตอบ ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปความรู้ ผักผ่อนทักษะร่วมกัน มีการสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Joyce and Weil, 1996; ทิศนา ขัมมณี, 2556; สุวิทย์ มูลคำ, 2547; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546; ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2549; ประพันธ์ ศิริ สุเสาร์จ, 2556)

การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา (RLRSA Model) มีกิจกรรม ที่ฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน เมื่อพิจารณากิจกรรม แต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ พบว่า มีความสอดคล้องกับขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์ และช่วยส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน กล่าวคือ ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้ (Review: R) เริ่มจากครูแจ้ง จุดประสงค์การเรียนรู้ ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่ในการเรียนเป็นกลุ่ม ทบทวนความรู้เดิม ของนักเรียนด้วยการกระตุ้นให้คิดถึงความรู้เดิมที่เคยเรียนมาแล้ว เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น เห็นความสำคัญในเรื่องที่จะเรียน เชื่อมโยงเข้าสู่ความรู้ใหม่โดยการ สนทนา ถาม-ตอบ ใช้สถานการณ์ ใช้บัตรคำถาม ใช้แผนภาพ ฯลฯ เกิดความอยากรู้อยากเห็นโดยใช้ การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้เป็นกลุ่ม สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสานของกาเย่ (Gagne and Briggs, 1974 อ้างใน ทิศนา ขัมมณี, 2554) ได้เสนอรูปแบบการเรียนการสอนอย่างเป็น ระบบโดยเริ่มจากสร้างความสนใจ (Gaining Attention) เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนเป็น แรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ยั่วยุภายนอกและแรงจูงใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนเอง ด้วยสนทนา ชักถาม แจ้ง จุดประสงค์ (Informing the Learning of the Objective) เป็นการบอกให้ผู้เรียนทราบถึงเป้าหมาย หรือผลที่จะได้รับการเรียนบทเรียนนั้นโดยเฉพาะเพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการเรียน และ กระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิม ที่จำเริญ (Stimulating Recall of Prerequisite Learned Capabilities) ซึ่งเป็นการทบทวนความรู้เดิมที่จำเริญต่อการเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ใหม่และสอดคล้อง กับทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike s Classical Connectionism) ที่ว่าการเรียนรู้เกิด จากการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ที่มีมาก่อนกับข้อมูลใหม่ ขั้นที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities: L) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) เป็นขั้นที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้การคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใด สิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสาเหตุที่ แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดและจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ว่าเกี่ยวพันกัน อย่างไร อะไรเป็นสาเหตุ ส่งผลกระทบต่อกันอย่างไร อาศัยหลักการใด จนได้ความคิดเพื่อนำไปสู่การ สรุป การประยุกต์ใช้ ทำนายหรือคาดการณ์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง 1) กำหนดสิ่งที่จะวิเคราะห์ 2) คิด แยกแยะค้นหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ 3) คิดเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ 4) คิดหลักการ 5) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ (Reflection: R) คือการอธิบายสิ่งที่ตนเองคิด จากการปฏิบัติ หรือจากการได้สังเกต และฟังเพื่อนพูด สิ่งที่จำได้จากกระบวนการคิด ความรู้สึก ภาพจินตนาการ เจต

คติ ทักษะความคิดที่เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้อะไรบางอย่าง (สุวิทย์ มูลคำ, 2547; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546; ลักขณา สิริวัฒน์, 2549; ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556) เป็นขั้นที่นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ร่วมกัน เป็นขั้นที่ผู้เรียนสรุปผลจากการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันมาสรุปเป็นผังความคิด หรือโครงงาน โครงการ เขียนตอบ บรรยาย เขียนรายงาน ตามแนวคิดทฤษฎีของบลูม (Bloom, 1956) ที่ว่าการคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไรมีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผล และที่เป็นเหตุอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร แยกออกเป็น 3 อย่างคือ วิเคราะห์แยกแยะ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์เชิงหลักการ 4) ขั้น สรุป (Summary: S) เป็นขั้นที่ผู้สอนและนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปบทเรียนที่ได้เรียนรู้ เป็นความคิดรวบยอดที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็นความคิดรวบยอด สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสานของกาเย่ (Gagne and Briggs, 1974 อ้างใน ทิศนา ขมมณี, 2554) ได้จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอดว่าการเรียนรู้ความคิดรวบยอด (Concept Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน โดยสามารถระบุลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ 5) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ (Application: A) เป็นขั้นนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ทุกแห่งในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้อาจเกิดจากการลองผิดลองถูกจากการวางเงื่อนไข ซึ่งอาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เดิมกับสิ่งใหม่ ๆ หรือการเรียนรู้แบบกักตาม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบันดูรา ขั้นของการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบ การเรียนรู้ทางสังคมด้วยการคิดจากการเลียนแบบมี 2 ขั้น คือ 1) ขั้นการได้รับรู้มาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ 2) ขั้นการกระทำ (Performance) ขั้นของการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบการเรียนรู้ทางสังคมด้วยการคิดจากการเลียนแบบมี 2 ขั้น คือ 1) ขั้นการได้รับรู้มาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ 2) ขั้นการกระทำ (Performance)

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา (RLRSA Model) ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบที่เหมาะสม โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นเป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยเริ่มจาก ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้ (Review: R) เป็นขั้นกระตุ้นให้คิดทบทวนความรู้เดิมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สนทนา ถาม-ตอบ ใช้บัตรคำถาม ยกตัวอย่างสถานการณ์ สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ การที่นักเรียนได้ฝึกคิดเชื่อมโยงจึงเป็นการเรียนรู้เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองเกิดความมั่นคงในการเรียนรู้ไปสู่ความพร้อมที่จะเรียนรู้ ธอร์นไดค์ (Thorndike s Classical Connectionism Cited in Hergenhahn and Olsen,

1993) ผลจากการเรียนรู้กระบวนการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เป็นจุดเริ่มต้นของการคิด ออซูเบล (Ausubel, 1963 อ้างใน ทิศนา ขัมมณี, 2554) ผลจากการคิดเชื่อมโยงของนักเรียนจะมีผล ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful learning) ขั้นที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities: L) เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจในเนื้อหาใหม่ใช้การเรียนรู้ตาม กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 4 ขั้นคือ 1) กำหนดสิ่งที่จะวิเคราะห์และจุดมุ่งหมาย เป็นขั้นที่ ครูผู้สอนเสนอสถานการณ์ปัญหาด้วยการ ถาม-ตอบ กำหนดเรื่องปัญหาที่จะศึกษาเอกสารประกอบการ เรียนรู้ที่ครูจัดให้ เป็นการกระตุ้นการคิด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ โดยนักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น 2) คิดวิเคราะห์ ความสำคัญ พิจารณาแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้ว่าอะไรสำคัญหรือจำเป็นหรือมีบทบาทมากที่สุด อะไร เป็นเหตุ อะไรเป็นผล 3) วิเคราะห์เชื่อมโยงสัมพันธ์ เป็นการหาความสัมพันธ์ย่อย ๆ ของสถานการณ์ ปัญหา คำถาม ปัญหาว่าเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร โดยนักเรียน อภิปราย แสดงความคิดเห็นจนกระทั่งสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งที่เป็นเหตุและสิ่งที่เป็นผล 4) คิดหลักการ เป็นการพิจารณาส่วนย่อย ๆ เกี่ยวกับหลักการ กฎเกณฑ์ว่า ใช้วิธีการหรือหลักการใดในการพิจารณาจนทำให้ได้คำตอบโดยนักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นจนกระทั่งสามารถกำหนดหลักการ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดของนัก การศึกษาคือ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551); เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546); และ ลักษณะ สรีวิวัฒน์ (2549) อธิบายว่าการคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการทางปัญญา เป็นความคิดที่มีสาระ มีคุณภาพและมี คุณค่าของมนุษย์ สามารถแสดงออกมาในลักษณะของการมีเหตุมีผล ตัดสินใจ จำแนก แยกแยะอย่าง ละเอียดและสมบูรณ์ การสอนคิดจะต้องให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยการฝึกสังเกต ฟัง ถาม-ตอบ ตั้งสมมติฐาน วิจัย ค้นหา คำตอบ เขียน เรียบเรียง สรุป นำเสนอ เพื่อที่จะเข้าใจกระบวนการ คิดของตนเองตลอดจนสามารถควบคุม ตรวจสอบการคิดของตน สามารถประเมิน ตัดสินใจ และสรุป ข้อมูลต่าง ๆ ที่รับรู้ด้วยความสมเหตุสมผล ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ (Reflection: R) คือ การ อธิบายสิ่งที่ตนเองคิด จากการปฏิบัติ หรือจากการได้สังเกต และฟังเพื่อนพูด สิ่งที่ได้จากกระบวนการ คิด ความรู้สึก ภาพจินตนาการ เจตคติ ทักษะความคิดที่เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้อะไรบ้าง ขั้นที่ 4 สรุป (Summary: S) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสรุปผลจากการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง กันมาสรุปเป็นผังความคิด หรือโครงงาน โครงการ เขียนตอบ บรรยาย เขียนรายงาน สรุปเป็นองค์ ความรู้ของตนเอง ย่อมแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้อย่างแท้จริง ส่งผลดี กับตัวนักเรียนในด้านจิตใจ เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและมีความสุขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวัช รา เล่าเรียนดี (2553) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนโดย ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกบทเรียน อภิปรายร่วมกัน ใช้กิจกรรมฝึกการ ตัดสินใจ ได้แสดงรูปแบบพฤติกรรมที่คาดหวังสรุปความหมายและความคิดรวบยอดจากกิจกรรมการ เรียนรู้และสอดคล้องกับทิศนา ขัมมณี (2554) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ใน

ขั้นตอนการสรุปและจัดระเบียบความรู้ว่าเป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถอธิบาย ชี้แจงความรู้ที่เรียนได้ดีขึ้น ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ (Application: A) เป็นขั้นนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับกฎการฝึกหัด (Law of Exercise) ตามกฎการเรียนรู้ของฮอร์นไคค์ (Hergenhahn and Olsen, 1993 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2554) ที่ว่าการฝึกหัดหรือการกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจ จะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Theory) ของจอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1994 อ้างถึงในทิศนา แคมมณี, 2554)

ด้านครูผู้สอนนั้นมีบทบาทสำคัญเปรียบเสมือนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เตรียมเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน จัดหาสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่เรียน แหล่งเรียนรู้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น ห้องสมุด ห้องสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ให้นักเรียนรับผิดชอบในการเรียนรู้ มีระเบียบวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน ใช้กิจกรรมทางปัญญา กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด วิเคราะห์เนื้อหา สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาต่าง ๆ หากคำตอบด้วยตนเอง เป็นผู้รับผิดชอบที่จะหาความรู้ และแก้ปัญหา เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเกิดความรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมถึงใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน ซึ่งตรงกับแนวคิดทฤษฎีที่เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน คือระบบสังคม หลักการตอบสนอง ระบบสนับสนุน และสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของจอยซ์และเวล (Joyce and Weil, 2009); จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช (2549); ทิศนา แคมมณี (2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชร แยมอิม (2564); และสุริยวดี สุภาพ (2562) ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยภาพรวมนักเรียน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวัชร เลาเรียนดี (2554) กล่าวว่า การให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ปฏิบัติโดยตรง มีการอภิปรายร่วมกัน ร่วมกันสรุปบทเรียนและสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่คงทนถาวร ทุกคนในกลุ่มเกิดความภาคภูมิใจ ได้รับการยอมรับของกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) ของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ที่ว่า มนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น เช่น ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองในสองขั้นที่กล่าวมาแล้วก็จะมีความต้องการสูงขึ้น คือ ความต้องการทางด้านสังคม ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมและ

ได้รับการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากคนอื่น ให้เกียรติ และเห็นความสำคัญ อยากเป็นที่รู้จักในสังคม ต้องการความสำเร็จ การมีความรู้ความสามารถ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

เพื่อให้สามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการดำเนินการวิจัยพบว่า

1.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น การใช้ในระยะแรกนักเรียนยังไม่มีความพร้อม เนื่องจากนักเรียนยังไม่เคยชินกับการเรียนรู้ในรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจึงต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาพอสมควร ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องหาวิธีการเตรียมความพร้อมโดยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น และสนใจอยากเรียนรู้ ตลอดจนการแนะนำบทเรียนให้ชัดเจน คอยช่วยเหลือดูแล เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพและต้องมีการหมุนเวียนบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการทำงานแต่ละครั้ง เพื่อฝึกฝนการทำงานกลุ่มและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในกลุ่ม

1.2 ในขณะที่นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน อาจมีนักเรียนบางคนชักถาม ผู้เสนอผลงาน ซึ่งบางครั้งอาจตอบคำถามได้ไม่กระจ่าง ครูควรสังเกตและให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้ อย่างเต็มที่ สำหรับนักเรียนบางคนที่ไม่กล้าออกมานำเสนอผลงาน ครูควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมและกล้าแสดงออกให้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมการเกิดการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน

1.3 การจัดกิจกรรมควรใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียน ควรพานักเรียนสัมผัสบรรยากาศนอกห้องเรียน หรือวิทยาการที่มีความรู้ด้านสุขภาพอนามัย เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านการคิดวิเคราะห์ และด้านอื่น ๆ ให้กับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมด้านการคิด ในรูปแบบอื่น ๆ เป็นตัวแปรต้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมที่เน้นความสามารถการคิดวิเคราะห์ สามารถพัฒนาการคิดในด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนได้ ดังนั้น น่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นโดยเฉพาะด้านการคิด

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- จุฑามาส ศรีวิมล. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเรื่องภูมิศาสตร์ทวีปยุโรปโดยใช้สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่201 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ*.
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. (2549). *นวัตกรรมการศึกษาไทย: รูปแบบการเรียนการสอน”นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2545). *การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ สังข์รักษ์. (2563). *วิธีวิทยาเทคนิคและเครื่องมือประเมินการเรียนรู้เชิงบูรณาการของผู้เรียน*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทศนา แหมมณี และคณะ. (2554). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- _____. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- โรงเรียนบัวขาว. (2563). *รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบัวขาวภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563*. กาฬสินธุ์: โรงเรียนบัวขาว .
- _____. (2563). *หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กาฬสินธุ์: องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). *การคิด*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุรัชดี สุภาพ. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 (Jigsaw II)*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.

- รัชรา เล่าเรียนดี. (2553). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร แยมอิม. (2564). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสอบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สังัด อุทรานันท์. (2537). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: วงเดือนการพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *การสอนคิดวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Human characteristic and School Learning*. New York: McGraw Hill Book.
- Joyce, B., and Weil, M. (2009). *Model of Teaching*. 8th ed. Englewood Cliffs, New York: Prentice-Hall.
- Kruse, Kewin. (2011). *Instruction to Instructional Design and the ADDIE Model*. [Online]. Assessed 21 March 2011. Available from <http://www.cognitivedesignsolutions.com/Instruction/LearningTheory.htm/>
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. 3rd ed. New York: Harper & Row.
- Piaget, J. and B. Inhelder. (2013). *The Growth of Logic: From Childhood to Adolescence*. New York: Basic Books.

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
Development of thinking problem solving skills by using proactive
learning management according to STEM education of students in
Mathayom Suksa 3, Mathayom Trakan Phuetphon
School, The Secondary Educational Service Area Office
Ubon Ratchathani Amnat Charoen

ศุภกร สาริราษ^{1*} วรณภา โคตรพันธ์²

Suphakorn Sarirat^{1*} Wannapa Khotthaphan²

¹⁻² สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹⁻² General Science Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding author email: std.63121450205@ubru.ac.th

(Received: 15 January 2024, Revised: 22 April 2024, Accepted: 25 April 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อเทียบจากค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนเพิ่มขึ้น คะแนนคิดเป็นร้อยละ 9.75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะการคิด; การแก้ปัญหา; การจัดการเรียนรู้; สะเต็มศึกษา

ABSTRACT

This research aims to develop problem-solving skills using STEM learning for Mathayom 3 students. The research sample is 33 Mathayom 3 students at Trakan Phuet Phon Secondary School who are selected by simple random sampling. The tools used in

this research include a pre-study and post-study problem-solving skills test, 3 learning plans. Statistics used in the analysis include mean, percentage, and standard deviation. The research results found that The development of problem-solving skills using STEM learning management for Mathayom 3 students has higher scores after studying than before. When compared to the mean increase in test scores between before and after studying, the score is 9.75 percent with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Thinking Skills; Problem Solving; Learning Management; STEM Education

บทนำ

ในปัจจุบันโลกของเราได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านเทคโนโลยี ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์จึงต้องอาศัยวิธีการ องค์ความรู้ หรือทักษะใหม่ ๆ ที่สอดคล้องและทันต่อบริบทของยุคสมัย ดังนั้น ในวงการต่าง ๆ จึงต้องมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในโลกศตวรรษที่ 21 อย่างเช่น วงการทางการศึกษาได้กำหนดบทบาทของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนนำทักษะดังกล่าวมาสร้างสรรค์หรือแก้ปัญหาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในชีวิตประจำวัน สามารถพัฒนาสิ่งต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในปัจจุบันและอนาคต

จากการสังเกตการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนยังขาดทักษะการคิดแก้ปัญหา ไม่สามารถหาสาเหตุและเสนอวิธีการแก้ปัญหาก็ได้ถูกต้อง สังเกตได้จากนักเรียนจำนวนมากที่ไม่สามารถทำแบบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหาได้คะแนนร้อยละ 50 ส่งผลให้เกิดปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะไม่สามารถนำทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานในอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในศตวรรษที่ 21

จากสภาพปัญหาการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาพบว่า ครูเน้นการสอนเพียงวิธีการเดียว ครูขาดการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหา นักเรียนขาดประสบการณ์การทำกิจกรรมที่อาศัยทักษะการคิดและแก้ปัญหา นักเรียนขาดแรงจูงใจและการเสริมแรงทางบวก อุปกรณ์การทดลองมีไม่เพียงพอและขาดความหลากหลาย และสถานที่หรือแหล่งการเรียนรู้มีอยู่อย่างจำกัด

จากการวิเคราะห์สาเหตุดังกล่าว จึงนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยเลือกการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) เนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลายวิชาสาขาต่าง ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยเน้นให้นักเรียน

ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยอาศัยความรู้และทักษะจาก 4 วิชาดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการคิดและการแก้ปัญหา และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมของระดับความยากง่ายในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ความรู้พื้นฐานและสิ่งที่ปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและต่อยอดสู่การทำงานในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตของการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ในปีการศึกษา 2565 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล จำนวน 14 ห้อง จำนวน 552 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ในปีการศึกษา 2566 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล จำนวน 1 ห้อง จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดแก้ปัญหา

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เรื่อง ปฏิกริยาเคมี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560)

4. ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการพัฒนาผลการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้เวลาในการทดลองเป็นเวลา 9 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา จำนวน 3 วงจรปฏิบัติ แต่ละวงจรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) วางแผน (Plan) 2) ปฏิบัติ (Act) 3) สังเกต (Observe) 4) สะท้อนผล (Reflect) และลำดับการจัดการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นระบุปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูลหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ขั้นที่ 3 ขั้นออกแบบหรือเลือกวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 ขั้นวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 ขั้นทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหา และขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาและผลการแก้ปัญหา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดแก้ปัญหา
- 2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ หลักการเขียน รูปแบบข้อสอบ และเทคนิคในการออกข้อสอบ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหา
- 3) กำหนดกรอบเนื้อหาของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหา กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของแต่ละขั้นตอนการคิดแก้ปัญหา
- 4) สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 5 ข้อ และแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ
- 5) นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ได้กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบในกระบวนการพัฒนาความสามารถของแบบทดสอบวัดทักษะ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.85 – 1.00 เป็นไปเกณฑ์ที่กำหนด และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
- 6) ปรับปรุงแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะและจัดทำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

- 1) ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลางหลักสูตร ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2) ศึกษารายละเอียดเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ปฏิบัติการเคมี

3) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา และทักษะการคิดแก้ปัญหา นำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เพื่อออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้ระบปัญหา
2. ช้รวบรวมข้อมูลหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
3. ช้ออกแบบหรือเลือกวิธีการแก้ปัญหา
4. ช้วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา
5. ช้ทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหา
6. ช้นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาและผลการแก้ปัญหา

4) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา จำนวน 3 แผน ดังนี้

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การเกิดปฏิกิริยาเคมี จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเภทของปฏิกิริยาเคมี จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ปฏิกิริยาเคมีในชีวิตประจำวัน จำนวน 3 ชั่วโมง

5) นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ได้กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบในกระบวนการพัฒนาความสามารถของแบบทดสอบวัดทักษะ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.85 – 1.00 เป็นไปเกณฑ์ที่กำหนด และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและจัดทำฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบไปด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ปฏิบัติการเคมี มีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1) ทดสอบความรู้ก่อนเรียนของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียน
- 2) ดำเนินการสอนกับกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
- 3) เมื่อดำเนินการสอนเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังเรียน และทำการเก็บรวบรวมคะแนนไว้

4) นำผลคะแนนที่ได้จากการวัดทักษะการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียน - หลังเรียนมา เปรียบเทียบค่าทางสถิติต่อไป

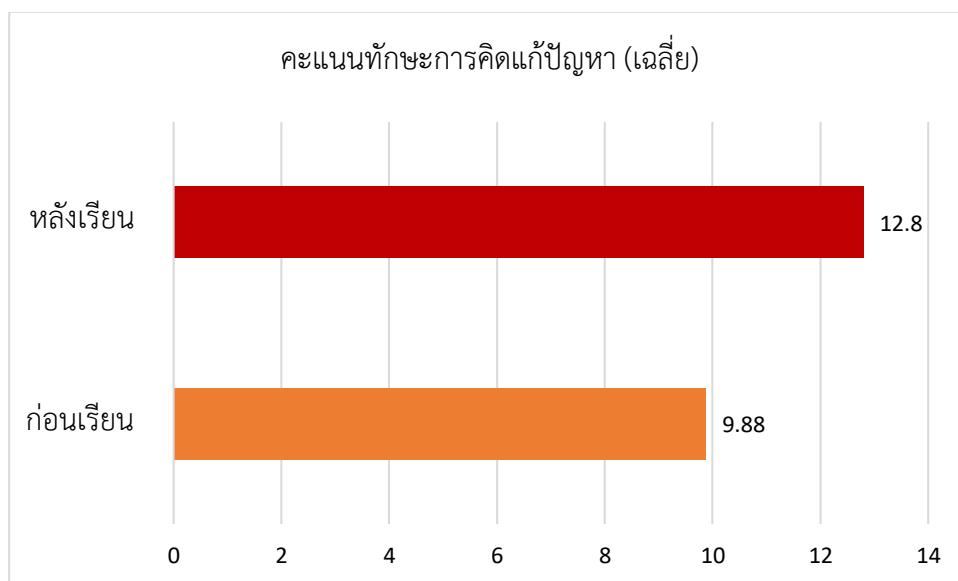
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลผลการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (P) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังเรียน t – test (for Dependent)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการปฏิบัติการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ สะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ และผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา มีคะแนนค่าเฉลี่ยทักษะก่อนเรียน เปรียบเทียบกับหลังเรียนเพิ่มขึ้น คะแนนคิดเป็นร้อยละ 9.75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางแสดงคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาและค่านัยสำคัญทางสถิติก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	ค่าร้อยละ	ค่าพัฒนาการร้อยละ
ก่อนเรียน	30	9.88	3.49	32.93	9.75
หลังเรียน	30	12.80	4.26	42.68	

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญพบว่า

ผลการพัฒนาการของทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่านักเรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ทำให้ทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สังเกตได้จากคะแนนการทดสอบที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา มีขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดแก้ปัญหาตั้งขั้นตอนที่เป็นองค์ประกอบดังนี้ ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา จะช่วยให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดเพื่อที่จะระบุปัญหาหรือเงื่อนไขของสถานการณ์นั้นได้อย่างถูกต้องให้ถูกต้อง ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูล จะช่วยให้นักเรียนได้หาสาเหตุของปัญหาเพื่อที่จะนำไปสู่การรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับปัญหาหรือเงื่อนไขของสถานการณ์ ขั้นที่ 3 การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเสนอแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาจากข้อมูลที่รวบรวมได้อย่างเป็นขั้นตอน จากนั้นก็เริ่มวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ในขั้นที่ 4 การวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา และในขั้นที่ 5 การทดสอบ ประเมินผล และแก้ไขปรับปรุง ในขั้นนี้นักเรียนจะมีการตรวจสอบวิธีการที่เชื่อว่าสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จหรือไม่อย่างไร หรือไม่สำเร็จจะต้องปรับปรุงวิธีการอย่างไรบ้าง และในขั้นที่ 6 การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาและผลการแก้ปัญหา นักเรียนจะได้นำเสนอวิธีการดังกล่าวให้ละเอียดครบถ้วน เพื่อที่ผู้อื่นจะสามารถนำเอาวิธีการหรือแนวทางไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาหรือทำตามเงื่อนไขในลักษณะเดียวกัน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละขั้นสามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดแก้ปัญหาได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ โดยนักเรียนสามารถนำทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในอนาคตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลลิตา หวังดี และทัศนีย์ บุญเติม (2565) เปรียบเทียบผลการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 25 คนซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง ได้นักเรียนห้อง ม. 3/1 เป็นกลุ่มทดลอง และ ม. 3/2 กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติตามคู่มือครูของ สสวท. แบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองที่มีกลุ่มควบคุมทดสอบก่อนและหลัง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน

แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสุวิชา คงสุข และคณะ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกบเชิงวิทยา ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแก้ปัญหาและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.10/76.16 ทั้งนี้ประสิทธิภาพคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนมีค่าสูงเกินร้อยละ 5 เป็นเพราะว่าระหว่างปฏิบัติกิจกรรมสะเต็มศึกษาแต่ละกิจกรรม ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม มี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิดและแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาสถานการณ์ ที่กำหนดให้ และความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมใฝ่ เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแก้ปัญหา และพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรแนะนำให้นักเรียนเข้าใจวิธีการทำกิจกรรมอย่าง เข้าใจ และระมัดระวัง
- 1.2 ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการสอนโดยใช้สะเต็มศึกษาและขั้นตอนของสะเต็มให้ละเอียดก่อน ทำการเขียนแผนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอน
- 1.3 ครูผู้สอนควรชี้แจงขั้นตอนการแก้ปัญหาตามกระบวนการสะเต็มศึกษาให้นักเรียนทราบอย่าง เข้าใจ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของผู้ที่ผ่านการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้
- 2.2 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา

เอกสารอ้างอิง

- ลลิตา หวังดี และทัศนีย์บุญเดิม. (2565). ผลการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรรณิสา ร้อยกรอง และจิตติยา บงกชเพชร. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิด สะเต็มศึกษา เรื่อง การสำรวจและการผลิตปิโตรเลียม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (ม.ป.ป.). การเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2566). จาก <https://physics.ipst.ac.th/การเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา>
- สมชาย อุ้นแก้ว. (ม.ป.ป.). วิธีการสอนแบบ สะเต็มศึกษา (STEM Education). (ออนไลน์) (อ้างเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2566). จาก http://www.kids.ru.ac.th/STEM_by_T.Somchai-unkeaw.pdf.
- สุวิษฐา คงสุข และคณะ. (2561). การพัฒนากิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาบเชิงวิทยา. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อนงค์นาฏ ครุณรัมย์ และณัฐพร มีสวัสดิ์. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตนิสัยทางสะเต็ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

วัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

Organizational Culture in the Management of Administrators Under
Saraburi Primary Educational Area Office 2

สุทธิดา ศรีนวลจันทร์^{1*} เสริมทรัพย์ วรปัญญา² ภัศยกร เลาสวัสดิกุล³

Suttida Srinuanjun^{1*} Sermsup worapanya² Phasayakorn Laosawasdekul³

¹⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹⁻³Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*Corresponding author email: KKcomputerG7@gmail.com

(Received: 6 February 2024, Revised: 22 April 2024, Accepted: 25 April 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 94 คน ครูผู้สอน จำนวน 220 คน รวม 314 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบโควตา ผู้บริหารร้อยละ 30 ครูร้อยละ 70 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของฟิชเชอร์ ผลการวิจัยพบว่า: 1) วัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร; การบริหาร; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study Organizational Culture in the Management of Administrators Under Saraburi Primary Educational Area Office 2 and 2) Comparing Organizational Culture in the Management of Administrators Under Saraburi Primary Educational Area Office 2 classified by educational, Experience in managing educational institutions and school size. The sample group in this research was 94 administrators and 220 teachers, totaling 314 people, selected through by Quota Sampling. The research instruments included a questionnaire with a validity between 0.60-1.00 and a reliability of 0.91. Statistical analyses involved frequency, percentage, mean, and standard deviation, t-test, One-way ANOVA and Fisher's method. The results were as follows: 1) Overall organizational culture in the management of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, were at the highest level and 2) the results of comparing organizational culture in the Management of Administrators Under Saraburi Primary Educational Area Office 2, had different at .05 level when classified by school size and had not different when classified by educational, Experience in managing educational institutions.

Keywords: Organizational Culture; Management; Administrators

บทนำ

การพัฒนาองค์กรให้เกิดคุณภาพต้องอาศัยวัฒนธรรมองค์กรถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จประการหนึ่งโดยวัฒนธรรมของคนในองค์กร (corporate culture) หมายถึง ค่านิยมร่วม แบบแผนพฤติกรรม สภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่กำหนดจากปฏิสัมพันธ์ของพนักงานในที่ทำงานของคนในกลุ่มเป็นการรวมพฤติกรรมของผู้คนในองค์กรที่มีค่านิยม ความเชื่อ ลักษณะการทำงาน ภาษาการทำงาน ระบบการทำงานแบบเดียวกัน ยิ่งกว่านั้นแต่ละคนในองค์กรยังนำลักษณะนิสัยเฉพาะ ความรู้ของตนเองเข้ามาในองค์กรด้วย ดังนั้นวัฒนธรรมของคนในองค์กรจึงรวมไปถึงมาตรฐานพฤติกรรมของคนในองค์กรบนพื้นฐานของค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติและการให้ลำดับความสำคัญกับสิ่งต่าง ๆ ของคนในองค์กร (อำพร ไตรภักดิ์, 2550) ส่วนวัฒนธรรมองค์กร (organization culture) มีความหมายที่กว้างและลึกซึ้งกว่าวัฒนธรรมของคนในองค์กร วัฒนธรรมของกลุ่มหรือองค์กร คือแบบแผนของสมมติฐานร่วมกันของกลุ่มหรือองค์กรเรียนรู้ขณะที่แก้ปัญหาด้วยการปรับตัวจากภายนอกและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้เกิดขึ้นภายใน ซึ่งได้ผลดีและมีความถูกต้อง สมมติฐานร่วมกันจะถูกสอนไปยังสมาชิกใหม่ในฐานะที่เป็นวิธีการที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึกร่วมกันต่อปัญหานั้น (Schein, 2004) ลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรตามที่ สมคิด บางโม (2562) ได้กล่าวว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็น ความคิด ความเชื่อและแบบแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรหนึ่ง ๆ ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดยึดถือปฏิบัติสมาชิกที่ต้องการความสุขความเจริญก้าวหน้าจะต้องปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรทำได้ยากกว่าการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น และนิติพล ภูตะโชติ (2562) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรว่ามีลักษณะ

ที่สำคัญคือ เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ โดยผ่านการสังเกต การจดจำ และมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ อีกทั้งมีลักษณะร่วมกันเป็นสิ่งที่คนในกลุ่มหรือในสังคมยอมรับร่วมกัน มีการปฏิบัติร่วมกัน สามารถถ่ายทอดได้และส่งผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่ง มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคน สามารถกำหนดและสร้างรูปแบบพฤติกรรม กำหนดแนวคิด กำหนดมุมมอง สร้างการรับรู้ให้แก่คนในองค์กร ทำให้เกิดสำนึก ความผูกพัน ความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนทำงานอยู่ และท้ายที่สุดต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงได้ บุคคลที่อยู่ในองค์กรมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรเป็นระบบค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ที่องค์กรสร้างขึ้นมาเพื่อการควบคุมประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์กร วัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่มีพลังในการผลักดันและเชื่อมโยงองค์กรกับทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรไปสู่ความสำเร็จ วัฒนธรรมองค์กรคือหัวใจองค์กรที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ความสำเร็จขององค์กร และทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรจากการเป็นสมาชิกขององค์กร ความรักความผูกพันการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ผลักดันพลังการแข่งขันจากภายในหัวใจของบุคลากรเป็นพลังร่วมในการทำงานขององค์กร ซึ่งพลังการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเกิดจากความสามารถของผู้นำที่จูงใจและกระตุ้นให้คนในองค์กรเกิดความผูกพัน ความมุ่งมั่น และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีพลังจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อความเป็นพลวัตรของวัฒนธรรมองค์กร ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมรอบด้าน ซึ่งบวร ประพฤติดี (2558) กล่าวว่า การผลักดันวัฒนธรรมองค์กรอย่างต่อเนื่องยังสามารถแก้ปัญหาความแตกต่างและความขัดแย้งในเรื่องค่านิยม ความคิดของคนในองค์กร ด้วยวัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นกลไกที่มีอานุภาพสูงในการแก้ปัญหการบริหารจัดการขององค์กรทุกประเภท เป็นเครื่องมือที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ มีกำไร เป็นองค์กรคุณภาพมีความเป็นเลิศในการบริหาร ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย เป็นองค์กรเชิงนวัตกรรมที่สามารถแข่งขันได้ในทุก ๆ สถานะแวดล้อม

สถานศึกษาทุกแห่งมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง แต่สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมักจะมีวัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษาที่เข้มแข็งและมีหน้าที่ของวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการจัดการของบุคคลและโรงเรียน วัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษาทำหน้าที่เสมือนการตั้งเข็มทิศที่นำพาสมาชิกไปในทิศทางที่ควรไป เป็นบรรทัดฐานที่แสดงให้เห็นว่าสมาชิกเห็นว่าจะประสบความสำเร็จในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างไร เป็นสิ่งที่มีความหมายและความสำคัญสำหรับครู นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน วัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งและหน้าที่ของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในจิตใจ ทำให้สมาชิกแสดงเจตนาออกมาโดยที่มีภาวะผู้นำและสมาชิกภาพของโรงเรียนเป็นสิ่งที่สร้างและธำรงรักษา วัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษานั้น ดังนั้นวัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษาซึ่งได้แก่ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม อารมณ์ และความรู้สึก ตลอดจนการปฏิบัติต่อกันของบุคลากรภายในสถานศึกษาจะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของสถานศึกษานั้น ๆ อันเป็นขบวนการที่นำไปสู่ความเป็นสถาบันในลักษณะของการก่อตั้งและเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา (จิราภรณ์ พงษ์ศรีทัศน์, 2553)

ดังนั้นสถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งในสังคมซึ่งมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง วัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคลากรทุกระดับซึ่งสะท้อนออกมาได้หลายทาง สถานศึกษาถือว่าเป็นองค์กรทางการศึกษาของสังคมที่มีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาประเทศ เป็นองค์กรที่มีบุคลากรแวดล้อมไปด้วย ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน อีกทั้งสภาพแวดล้อมในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษานั้นเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางและเป้าหมายที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาซึ่งวัฒนธรรมองค์กรนั้นส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถและมีแรงจูงใจในการทำงาน เกิดบรรยากาศในการทำงานที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ดังที่ วิรุฬหจิต กลิ่นละออ (2560) ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันเนื่องมาจากถ้าผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนมีความสามารถในการบริหารงานมีวัฒนธรรมที่ดีในการบริหารงานและการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมถึงมีการสร้างขวัญในการทำงานเป็นอย่างดีในการบริหารงานภายในโรงเรียนเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 และภัคพร เจริญลักษณ์(2561)ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9พบว่าวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มุ่งเน้นในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตในองค์กร โดยมีการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตนด้วยความสุจริต ปฏิบัติตนโดยยึดถือคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มุ่งมั่นและทุ่มเทในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการร่วมมือกับคนในชุมชน โดยมีการรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลในชุมชน โดยการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองและครูได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

จากความสำคัญของวัฒนธรรมองค์กรที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ซึ่งผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในเรื่องพฤติกรรม ความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา เพราะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างบรรยากาศในที่ทำงานให้เกิดความสุข ความเสมอภาค บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาร่วมกัน และสร้างความผูกพันของบุคคลต่อองค์กร และส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษามีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการเพื่อให้สถานศึกษามีความก้าวหน้าและเป็นที่ยอมรับของชุมชน

และผู้ปกครอง ส่งผลทำให้มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพสามารถจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมองค์กรในหน่วยงานของตนอย่างดีแล้วจะสามารถนำพาองค์กรประสบความสำเร็จเกิดผลงานที่เป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถเป็นแบบอย่างแก่สถานศึกษาอื่นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,454 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 135 คน และครู จำนวน 1,319 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Taro Yamane, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดโควตาของกลุ่มตัวอย่าง 30: 70 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 94 คน และครู ร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 219 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ที่มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.60 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 การเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test แบบ Independent) เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา

4.2 การเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของฟิชเชอร์ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์วัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านภาพรวมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความหลากหลาย ด้านเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ด้านความเอื้ออาทร ด้านการยอมรับนับถือและการให้รางวัล ด้านความเป็นเลิศ ด้านความไว้วางใจและเชื่อมั่น ด้านการตัดสินใจ ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา และ ด้านการเสริมพลังอำนาจ

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 การเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวม พบว่า ไม่

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแตกต่างกันในด้านเป้าประสงค์ของสถานศึกษาด้านการเสริมพลังอำนาจด้านความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาและ ด้านความหลากหลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเป้าประสงค์ของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารในวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารโรงเรียนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารในวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารโรงเรียนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ 1) กลุ่มสถานศึกษาขนาดเล็ก กับกลุ่มสถานศึกษาขนาดกลาง และ 2) กลุ่มสถานศึกษาขนาดกลาง กับกลุ่มสถานศึกษาขนาดใหญ่

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์วัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูมีฐานคติพื้นฐานที่มีแบบแผน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา หรือการทำให้ปัญหาหรืองานนั้นบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โดยอาศัยการปรับตัว และ ถูกถ่ายทอดไปยังสมาชิกในองค์กรนั้น ๆ ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่บุคลากรส่วนใหญ่ต่างให้การยอมรับ และยึดถือปฏิบัติกันเพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติของครูนั้หลังที่ทำสืบทอดต่อกันมา และวัฒนธรรมองค์กรเป็นตัวช่วยให้บุคลากรในองค์กรนั้นหรือสถานศึกษานั้น ได้ร่วมกันคิดพิจารณา และแก้ปัญหาในแนวทางที่ถูกต้อง และเพื่อให้ทุกคนทำงานให้บรรลุตามเป้าประสงค์ เป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะในแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะงาน และลักษณะขององค์กรนั้น ๆ จึงทำให้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับผลงานวิจัยของวัลลภ บุตรเกตุ (2562) ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า 1) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้การยอมรับ ความเอื้ออาทร ความซื่อสัตย์สุจริต ความหลากหลายของบุคลากร เป้าประสงค์ขององค์กร การมอบอำนาจ ความเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรความไว้วางใจ ความมีคุณภาพ การตัดสินใจ 2)ความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ทางสงบ ครอบคลุมวัดความรู้เข้าใจงาน ใช้เงินเป็น สังคมดีสุขภาพดีการผ่อน

คล้าย 3) วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังคงคล้ายคลึงกับผลงานวิจัยของภัทรธีรา วงษาดี (2563) ได้ศึกษา ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดย ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความซื่อสัตย์เป่าประสงค์ของสถานศึกษา ความเป็นเลิศ ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่น การสร้างเสริมพลังอำนาจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ความหลากหลาย การตัดสินใจ การยอมรับ และการเอื้ออาทรตามลำดับ ซึ่งทักษะการบริหารของผู้บริหารด้านทักษะการบริหารเวลา และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 การเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์การในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าองค์กรที่อยู่มีวัฒนธรรมขององค์กรของตนเองในทางที่ดีมีรูปแบบการทำงานและค่านิยมที่เน้นความร่วมมือ ร่วมใจกัน การทำงานเป็นทีม การมุ่งเน้นความมีคุณภาพ มาตรฐาน ฯลฯ วัฒนธรรมองค์กรเช่นนี้ย่อมทำให้องค์กรดำเนินไปได้อย่างราบรื่น หรือประสบความสำเร็จก้าวหน้า การที่บุคลากรในองค์กรมีวัฒนธรรมองค์การที่ชัดเจนและสามารถทำให้บุคลากรในองค์กรมีจิตสำนึกตรงกัน มีเป้าหมายร่วมกันและมีแนวทางการปฏิบัติงานที่มีไปในทิศทางเดียวกันแล้วนั้น ย่อมทำให้ปัญหาหรือกระบวนการตัดสินใจดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ปัญหาความขัดแย้งย่อมมีน้อยหรือปัญหาบางอย่างสามารถได้รับการแก้ไขและจบลงด้วยดีในเวลาที่รวดเร็วและทันกับเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชุตินา รอดประทับ (2558) ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่าวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ด้านการยอมรับ ด้านการตัดสินใจ และด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของมนต์ธิดา นุ่นเกลี้ยง (2564) ทำวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนในเครือข่ายพันธปัญญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า: 1. วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนในเครือข่ายพันธปัญญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2 ในภาพรวมอยู่ใน

ระดับปานกลาง ในรายด้าน ด้านลักษณะ สร้างสรรค์ ด้านลักษณะเฉื่อยชาและด้านลักษณะเชิงรุก อยู่ในระดับปานกลาง 2. วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในเครือข่ายพันธปัญญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และอายุ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าองค์กรของตนมีเอกลักษณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์กรในการมุ่งสร้างสรรค์ อยู่บนพื้นฐานของพฤติกรรมและการปฏิบัติของสมาชิกในองค์กร โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานและการผลิตโดยตรง ช่วยส่งเสริมความผูกพันของสมาชิกในองค์กรให้มีความรู้สึกร่วมภายใต้ปรัชญา และค่านิยมที่ทุกคนยอมรับและพยายามปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุธามาต สุธีร์วัฒนานนท์ (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ศึกษาวัฒนธรรมโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก 2) วัฒนธรรมโรงเรียนของโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก โดยรวมจำแนกตามอายุ ตำแหน่งและประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปิยนันท์ ศิริโสภณ (2565) ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม องค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามเพศและ ประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สวนตำแหน่งและ ขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารในวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารโรงเรียนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ความคิดเห็นว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็นระบบค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ที่องค์กรสร้างขึ้นมา เพื่อการควบคุมประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์กร วัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่มีพลังในการผลักดันและเชื่อมโยงองค์กรกับทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรไปสู่ความสำเร็จ วัฒนธรรมองค์กรคือ

หัวใจองค์กรที่เกิดขึ้นจากความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ความสำเร็จขององค์กร เช่น ประสิทธิภาพ คุณภาพ การบริการลูกค้า ความไว้วางใจที่เชื่อมโยงกับความเชื่อมั่นจากหัวใจของทรัพยากรในองค์กร จากการเป็นสมาชิกขององค์กร ความรักความผูกพันจากการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ผลักดันพลังการแข่งขันจากภายในหัวใจของบุคลากรเป็นพลังร่วมในการทำงานขององค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าขนาดกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรณี แอ้อ้อย (2557) ได้วิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกระบี่พบว่า 1) วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกระบี่ พบว่า ภาพรวมและรายด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัฒนธรรมองค์กรด้านการมอบอำนาจ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ วัฒนธรรมองค์กรด้านความมุ่งมั่นขององค์กร ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัฒนธรรมองค์กรด้านความเอื้ออาทร ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบ วัฒนธรรมองค์กรโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกระบี่ตามขนาดโรงเรียน พบว่า ภาพรวมและรายด้าน มีระดับวัฒนธรรมองค์กรโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุญเตือน จามะรี (2560, หน้า 62-65) ได้ศึกษาวัฒนธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มเครือข่ายวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การตัดสินใจความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน ความซื่อสัตย์สุจริต 2) การเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มเครือข่ายวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความไว้วางใจและด้านการยอมรับแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มเครือข่ายวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีวัฒนธรรมโรงเรียนที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าวัฒนธรรมโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน การมอบอำนาจ การตัดสินใจ ความมีคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ด้านการตัดสินใจ ด้านการเสริมพลังอำนาจ มีค่าเฉลี่ยน้อย 3 ลำดับสุดท้าย จึงได้นำมาเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านความรู้สึกลเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ควรส่งเสริมให้ครูร่วมกันกำหนดและสนับสนุนเป้าหมายขององค์กร

1.2 ด้านการตัดสินใจนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

1.2 ด้านการเสริมพลังอำนาจนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ควรสร้างแรงจูงใจให้ครูในการทำงานที่เกิดประโยชน์ให้กับองค์กรอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาความสามารถในการทำงานของครูให้เพิ่มมากขึ้นอย่างริเริ่มสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.2 ควรมีการศึกษายาทบาทในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ พงษ์ศรีทัศน์. (2553). *ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรและการจัดการความรู้ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ชุตินา รอดประทับ. (2558). *ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.*
- นิติพล ภูตะโชติ. (2562). *พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- บวร ประพตติ. (2558). *วัฒนธรรมองค์กรกับความสำเร็จในการบริหาร: เปรียบเทียบสองวัฒนธรรมองค์กร.วารสารมหาวิทยาลัยรามคำแหง, 5(2), 1.*
- บุญเตือน จามะรี. (2560). *วัฒนธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มเครือข่ายวังบูรพาจังหวัดสระแก้วสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ปิยนันท์ ศิริโสภณ. (2565). *วัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*

- พรรณี แอ้อย. (2557). วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ภัคพร เจริญลักษณ์. (2561). วัฒนธรรมองค์กรกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทรธีรา วงษาดี. (2563). ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนต์ธิดา นุ่นเกลี้ยง (2564) ทำวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในเครือข่ายพันธปัญหา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วัลลภ บุตรเกตุ. (2562). วัฒนธรรมองค์กรกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิรุฬจิต กลิ่นละอ. (2560). วัฒนธรรมองค์กรกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียน
เทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิวัฒน์ บุญยงค์. (2557). ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- สมคิด บางโม. (2562). องค์กรและการจัดการ *Organization and Management*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด
ยูเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2566). ข้อมูลสารสนเทศ. สระบุรี: ผู้แต่ง.
- สุธามาต สุธีรพัฒน์. (2554). การศึกษาวัฒนธรรมโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.
- อำพร ไตรภัทร. (2550). วัฒนธรรมที่พึงประสงค์. วารสารการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
8(2), 33.
- Schein, E.H. (2004). *Organizational culture and leadership*. 3rd ed. San Francisco:
Jossey-Bass.
- Taro, Yamane. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. 3rd ed. New York: Harper &
Row.

การส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ

The Development of Writing Skill of Early Childhood

By Using Modeling Dough-making Activity

อรพิมล ปักดี^{1*} นันทิตา โสภพิศ² พัทธมนฉัตร ปาคูต³

Onpimol Pukdee^{1*} Nunthita Sophapich² Patsamonchat Pacoot³

^{1,3}สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Early childhood education Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

²โรงเรียนบ้านโพธิ์มูลเพี้ยเก่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

²Phomunphiaphao School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4

*Corresponding author email: onpimol.pukdee@gmail.com

(Received: 26 May 2023, Revised: 9 April 2024, Accepted: 22 April 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบและเพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยเพศชายและหญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนบ้านโพธิ์มูลเพี้ยเก่า เป็นการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 1 ห้องเรียน ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ วันละ 30 นาที เวลา 09.00 – 09.30 น. จำนวน 24 ครั้ง เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ 2) แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา IOC ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test for Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ จำนวน 24 ครั้ง มีทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ดีขึ้น พิจารณาจากผลคะแนนรวมเฉลี่ยทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยที่สูงขึ้นหลังจากทดลอง 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 24.90 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 46.50 มีแนวโน้มคะแนนสูงขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะการเขียน; เด็กปฐมวัย; กิจกรรมปั้นแป้งโดว์

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop writing skills of early childhood by using the modeling dough-making activity and to compare the writing skills of early childhood before and after the traditional dough-making activity. The target groups used in this research were 10 male and female early childhood aged between 3-4 years studying in the first semester of the academic year 2022 of Phomunphiaphao School. It was a selective selection of 1 classroom. The experimental duration was 8 weeks, 3 days a week, i.e. Monday, Wednesday and Friday, 30 minutes a day, from 9:00 a.m. to 9:30 a.m., 24 sessions. The research instruments consisted of 1) Plans for making dough activities according to the drawings. 2) Writing skill test of early childhood. Statistics used to analyze the data were content validity, IOC, mean and standard deviation, and hypothesis testing using t-test for Dependent Samples. The result was found that: 1) The early childhood who received the traditional dough-making activity 24 times had better writing skills of early childhood. This was determined from the higher average scores on early childhood writing skills after the experiment; 2) Comparison of writing skills scores of early childhood children before and after the modeling activity. It was found that the mean scores before and after the experiment were significantly different at the .05 level. Before the experiment, the mean scores of early childhood writing skills were 24.90 and after the experiment, the mean scores of writing skills of children. Early childhood was equal to 46.50, tending to score higher.

Keywords : Writing Skill of Early Childhood; Modeling Dough-making Activity; Early Childhood

บทนำ

เด็กวัย 2-5 ปีถือเป็นวัยทองของภาษา พัฒนาการของพวกเขาจะเจริญงอกงามอย่างมาก ซึ่งถ้าเด็กวัยนี้ได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องและเพียงพอ จะทำให้การเรียนรู้ของเด็กพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วงอายุวัยตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีเป็นวัยแห่งความเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านภาษาเรียกได้ว่าเป็นวัยทองของภาษา พัฒนาการทางภาษาเจริญอย่างมาก และถ้าได้รับการส่งเสริมทางด้านภาษาเป็นอย่างดีจะทำให้การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สิริมา ภิญโญ อนันตพงษ์ (2554, อ้างถึงใน อุไรวรรณ มาตมุงคุณ, 2554) แต่มีเด็กจำนวนมากไม่ได้รับการส่งเสริม พัฒนาการด้านนี้จากบ้านและโรงเรียนเท่าที่ควร ทำให้เด็กขาดประสบการณ์ทางภาษา เด็กวัยนี้มักจะถูกมองว่ายังไม่มีความสามารถในการอ่านและการเขียน ทั้งที่ในความเป็นจริงการเรียนรู้ของเด็กเริ่มตั้งแต่อายุน้อยและเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องพัฒนามาพร้อมกับการเรียนรู้ภาษาพูด ไม่จำเป็นต้องพูดได้คล่องก่อน ถึงจะมาเรียนการอ่านและการเขียน ปัจจุบันมีโรงเรียนอนุบาลหลายแห่งที่จัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม มักให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดมาก แต่ค่อนข้างละเลยเรื่องตัวอักษรและเสียง บางแห่งไม่จัดประสบการณ์ให้เด็กได้อ่านเขียนเลย เด็กได้รับประสบการณ์การอ่านการเขียนน้อยมาก แต่ในทางตรงข้ามโรงเรียนบางแห่งเห็นว่า เด็กควรเริ่มอ่านเขียนอย่างจริงจังในชั้นอนุบาล จึงจัดประสบการณ์แบบเน้นอ่านเขียนอย่างจริงจัง ผูกให้เด็กจดจำตัวอักษร แจกลูกประสมคำ เช่นเดียวกับการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา เด็กจึงถูกเร่งให้เรียนอย่าง

จริงจังทั้งที่เขาไม่มีความสนใจและครุ่นแบบฝึกหัดพัฒนาทักษะทางภาษามาใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2551 อ้างถึงใน พัฒนบุรี จันทราภิรมย์, 2562) ซึ่งเด็กปฐมวัยควรได้เรียนรู้ทักษะการเขียน ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาไปพร้อมพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัย โดยไม่ใช้การบังคับ หรือเรียนในรูปแบบที่เร่งรีบเช่นเดียวกับประถมศึกษา

ทักษะการเขียนเป็นหนึ่งใน 4 ทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอด ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการผ่านการสื่อสารด้วยระบบเครื่องหมายอันได้แก่ตัวอักษร นฤมล เฉียบแหลม (2545 อ้างถึงใน อุไรวรรณ มาตมุงคุณ, 2554) เด็กจะต้องเรียนรู้ว่าเพียงแต่ขีดเขียนยึกยักไม่ทำให้อักษรแตกต่างกันได้ แต่เด็กจะต้องเรียนรู้การขีดเขียนขึ้นลงจากซ้ายไปขวา และการเขียนวงกลมถ้าหากเด็กมีโอกาสขีดเขียนไปตามความสามารถของเขาโดยไม่มีการบีบบังคับแล้ว เด็กสามารถเขียนอักษรได้เองในที่สุดเหมือนกับการที่เด็กสามารถต่อภาพได้นั่นเอง (นิตยา ประพฤติกิจ, ม.ป.ป) การจัดกิจกรรมในการให้เด็กได้ขีดเขียนอย่างมีลำดับขั้นตอน โดยไม่เร่งรีบให้เขียนตัวอักษร จะทำให้เด็กมีความสนใจหรือไม่รู้สึกลำบากกับเขียน ซึ่งสิ่งสำคัญในการค่อยๆ พัฒนาเด็กในการเขียนนี้ จะส่งผลให้เด็กมีความพร้อมจากที่เคยขีดเขียนเส้น วงกลม หรือรูปร่างต่างๆ จนไปสู่รูปแบบตัวอักษรได้ในที่สุด

การปั้นถือเป็นกิจกรรมและงานอดิเรกที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัยที่ใครก็สามารถทำได้ รวมถึงใช้เป็นกิจกรรมเสริมในครอบครัว โดยเฉพาะกับเด็กๆ ด้วยแล้ว การปั้นถือเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์อย่างมาก ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสมองและกล้ามเนื้อ ในอดีตศิลปะการปั้นมักจะใช้ดินจากแหล่งธรรมชาติ เช่น ดินเหนียว ต่อมามีการพัฒนาสูตรดินโดยใช้โพลีเมอร์สังเคราะห์เพื่อความเหนียวนุ่ม แต่งสี กลิ่น ให้น่าใช้ยิ่งขึ้น เช่น ดินน้ำมัน ซึ่งมีคุณลักษณะน่ากลับมาใช้ได้อีก แต่ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ดินปั้นมีหลากหลายชนิด ทั้งดินญี่ปุ่น ดินเกาหลี แป้งโด ดินเซรามิก ให้เลือกใช่มากมายตามความเหมาะสมของงาน งานปั้นดินจะให้ประโยชน์กับเด็ก 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพ เช่น กล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งในส่วนนี้ เด็กยุคใหม่จะเริ่มมีปัญหาหันมาก เพราะเล่นแต่เกมคอมพิวเตอร์ และคลิกเมาส์เป็นอย่างเดียว ส่งผลให้จับปากกาไม่ได้ เพราะกล้ามเนื้อมัดเล็กไม่แข็งแรง ส่วนที่ 2 คือเรื่องอารมณ์ งานปั้นจะช่วยฝึกสมาธิ ทำให้เด็กสามารถนั่งและจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำได้นานขึ้น อีกทั้งในขณะที่เด็กได้ฝึกหัดขยำ จับ กดและปั้นของ ก็จะใช้จินตนาการตามความคิดของตนเองถ่ายทอดออกมาเป็นผลงาน นอกจากนี้ยังจะช่วยในเรื่องของมิติสัมพันธ์ ทำให้เด็กสามารถมองภาพที่เป็น 3 มิติได้ดีขึ้น (ภัทรี บางเดือนกิจ, 2562) เพราะกิจกรรมการปั้นจะช่วยให้เด็กได้สัมผัส และกระตุ้นการจดจำมองเห็นเป็นภาพได้ชัดเจนในการเรียนรู้ไม่ว่าเด็กจะปั้นรูปร่างแบบไหน ดังนั้น ครูควรจัดกิจกรรมให้หลากหลายโดยใช้แป้งโดในการปั้นตามแบบต่างๆ จากนั้นให้เด็กได้ลงมือขีดเขียนตามรูปร่างที่ได้ปั้นและเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่ปั้นนำไปสู่การจดจำนำมาเขียน จะทำให้ได้เด็กได้พัฒนาทักษะการเขียนจากการจัดประสบการณ์หรือ

กิจกรรมที่ครูได้เตรียมมาให้ อีกทั้งนอกจากการส่งเสริมทักษะการเขียนแล้ว ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก และด้านภาษาอื่นๆ นอกจากการเขียนได้อีกด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยใช้การปั้นแป้งโดว์ตามแบบ โดยนำกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ที่หลากหลายมาจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางสำหรับครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย สามารถนำไปพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการปั้นแป้งโดว์ และส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์

ตามแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการดำเนินงานวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยเพศชาย - หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนบ้านโพธิ์มูลเพี้ยเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 เป็นการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท ได้แก่

1) แผนการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 24 แผน สัปดาห์ละ 3 แผน แผนละ 30 นาที รวม 12 ชั่วโมง

2) แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ คือ ด้านการลากเส้นตามแบบ จำนวน 5 ข้อ ด้านการลากเส้นตามจุด จำนวน 5 ข้อ ด้านการลากเส้นตามแบบ จำนวน 5 ข้อ และด้านการลากเส้นออกแบบ จำนวน 5 ข้อ รวมจำนวน 20 โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

3. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

- ลักษณะของแผนการจัดประสบการณ์

แผนการจัดกิจกรรม “ปั้นแป้งโดว์ตามแบบ” ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 24 แผน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ในแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีส่วนประกอบแผน ดังนี้

1. ชื่อแผน
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. วิธีดำเนินการกิจกรรม
4. สื่อและอุปกรณ์
5. การวัดและประเมินผล
6. ภาคผนวก

ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน โดยการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่เนื้อหาใหม่ๆ เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมต่อไป

ขั้นสอน เป็นการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ โดยครูแนะนำวัสดุอุปกรณ์และสาธิตวิธีการปั้นแบ่งโดว์ตามแบบ จากนั้นครูสร้างข้อตกลงในการทำงานให้ชัดเจน เมื่อเด็กทำกิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ตามแบบเสร็จ ครูใช้คำถามเพื่อทบทวนหลังทำกิจกรรม

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสรุปจากกิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ตามแบบ และโชว์ผลงานของตนเอง

3.2 การสร้างแผนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรม ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560
2. ศึกษาและวิเคราะห์สาระมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ในการส่งเสริมทักษะด้านการเขียนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 สู่แผนการกิจกรรม
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ตามแบบ และทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย
4. ศึกษาสำรวจสื่อที่อยู่รอบๆ ตัวที่มีอยู่ในห้องเรียนและที่บ้าน เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นำมาสู่การกำหนดแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ตามแบบ
5. แผนการจัดกิจกรรม มีจำนวน 24 แผน แผนละ 30 นาที ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีดำเนินการกิจกรรม สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ การวัดและประเมินผล โดยให้สัมพันธ์กับกิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ตามแบบที่สร้างขึ้น

สร้างแผนการจัดกิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ตามแบบ จำนวน 24 แผน สอนสัปดาห์ละ 3 วัน จำนวน 8 สัปดาห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม
2. จุดมุ่งหมายของกิจกรรม
3. วัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

4. ขั้นตอนในการดำเนินการ

5. การประเมินผล

3.3 แบบประเมินพฤติกรรมการทำกิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ตามแบบ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย

3.3.1. ศึกษาทฤษฎีเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย

3.3.2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบประเมินให้ครอบคลุมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยจำแนกตามรูปแบบพฤติกรรมที่ใช้แบบทดสอบได้ดังนี้

แบบทดสอบทักษะการเขียน

1. ลากเส้นตามทิศทาง
2. ลากเส้นตามจุด
3. ลากเส้นตามแบบ
4. ลากเส้นออกแบบ

3.4 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายคะแนน

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ตามแบบ โดยแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- 1 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ โดยต้องมีผู้ชี้แนะ
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองแต่ไม่คล่องแคล่ว
- 3 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองอย่างคล่องแคล่ว

ทักษะการเขียน ใช้เกณฑ์การให้คะแนนโดยใส่เครื่องหมายลงในช่องว่างบันทึกคะแนนที่ตรงกับความสามารถของเด็ก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถเขียนลากเส้นได้ตามที่กำหนดโดยต้องมีผู้ชี้แนะ
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถเขียนลากเส้นได้ตามที่กำหนดด้วยตนเองแต่ไม่คล่องแคล่ว

คล่องแคล่ว

- 3 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถเขียนลากเส้นได้ตามที่กำหนดด้วยตนเองอย่าง

คล่องแคล่ว

3.5 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบขนาดของภาพมีความเหมาะสม ใช้ภาพตรงตามจุดประสงค์ ภาพมีความยากง่ายเหมาะสมกับช่วงวัย และความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนระดับความยากง่ายเหมาะสมกับช่วงวัยและนำกลับมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพากร บุญกุลศรีรุ่ง

2. อาจารย์กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร

3. นางนันทิตา โสภภาพิศ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การดำเนินการทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เป็นเวลา 8 สัปดาห์โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 1 สัปดาห์

2. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน โดยสังเกตพฤติกรรมจากการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบของ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน เป็นเวลา 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ วันละ 30 นาที โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นบันทึกการสังเกตโดยผู้วิจัย 1 คน

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบจำนวน 24 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ช่วงระยะเวลา 09.00 – 09.30 น. รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

4. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรม (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมฉบับเดียวกันกับที่ใช้ก่อนการทดลอง โดยทำการสังเกต 1 สัปดาห์ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ วันละ 30 นาที ช่วงระยะเวลา 09.00 – 09.30 น.

5. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. คำนวณคะแนนจากแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ

2. หาค่าสถิติพื้นฐานของระดับพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Microsoft Excel โดยนำข้อมูลไปคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการสอนด้วยการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ ด้วยแบบทดสอบพฤติกรรมในการทำกิจกรรม โดยใช้ t-test สำหรับ Dependent Samples

เกณฑ์การแปลผลคะแนน

เกณฑ์การแปลผล แบ่งระดับทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์คะแนนตามกลุ่มความคิดของเบสท์ (Best, 1981) โดยใช้ค่าคะแนนสูงสุดลบด้วยค่าคะแนนต่ำสุด และนำมาหารด้วยจำนวนกลุ่มหรือระดับที่ต้องการแบ่ง

$$\text{พิสัยของช่วงคะแนน (I)} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

ผลการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนรายข้อเทียบกับเกณฑ์การแปลผล แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการลากเส้นตามทิศทาง ด้านการลากเส้นตามจุด ด้านการลากเส้นตามแบบ และด้านการลากเส้นออกแบบ

ตารางที่ 1 ระดับทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยด้านลากเส้นตามทิศทาง

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เส้นตรงแนวตั้ง	1.60	0.52	ควรส่งเสริม	2.90	0.32	ดี
2. เส้นตรงแนวนอน	1.40	0.52	ควรส่งเสริม	2.80	0.42	ดี
3. เส้นตรงแนวเฉียง	1.60	0.52	ควรส่งเสริม	2.60	0.52	ดี
4. เส้นโค้ง	1.10	0.32	ควรส่งเสริม	2.10	0.57	พอใช้
5. เส้นหยัก	1.10	0.32	ควรส่งเสริม	1.90	0.32	พอใช้
รวม	7.60	1.57	ควรส่งเสริม	12.30	2.14	ดี

หมายเหตุ 2.23 - 3.00 หมายถึง เด็กมีทักษะการเขียนอยู่ในระดับ ดี
1.67 - 2.33 หมายถึง เด็กมีทักษะการเขียนอยู่ในระดับ พอใช้
1.00 - 1.66 หมายถึง เด็กมีทักษะการเขียนอยู่ในระดับ ควรส่งเสริม

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าก่อนการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามทิศทางโดยรวมอยู่ในระดับควรส่งเสริม และเมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าเด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามทิศทางอยู่ในระดับควรส่งเสริม 5 รายการ หลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามทิศทาง โดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าเด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามทิศทางอยู่ในระดับดี 3 รายการ และระดับพอใช้ 2 รายการ

ตารางที่ 2 ระดับทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยด้านลากเส้นตามจุด

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ภาพไอศกรีม	1.60	0.52	ควรส่งเสริม	3.00	0	ดี
2. ภาพเครื่องบิน	1.10	0.32	ควรส่งเสริม	2.70	0.48	ดี
3. ภาพเต่า	1.00	0	ควรส่งเสริม	2.40	0.52	ดี
4. ภาพปลา	1.00	0	ควรส่งเสริม	2.10	0.57	ดี
5. ภาพผึ้ง	1.00	0	ควรส่งเสริม	1.70	0.48	พอใช้
รวม	5.70	0.83	ควรส่งเสริม	11.70	2.09	ดี

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าก่อนการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามจุดโดยรวมอยู่ในระดับควรส่งเสริม และเมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าเด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามจุดอยู่ในระดับควรส่งเสริม 5 รายการ หลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามจุด โดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าเด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามจุดอยู่ในระดับดี 4 รายการ และระดับพอใช้ 1 รายการ

ตารางที่ 3 ระดับทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยด้านลากเส้นตามแบบ

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ถนน	1.20	0.42	ควรส่งเสริม	2.60	0.52	ดี
2. ขึ้นบันได	1.00	0	ควรส่งเสริม	2.30	0.48	ดี
3. ปลา	1.00	0	ควรส่งเสริม	1.70	0.48	พอใช้
4. บ้าน	1.10	0.32	ควรส่งเสริม	2.00	0.67	พอใช้
5. เรือใบ	1.00	0	ควรส่งเสริม	1.70	0.48	พอใช้
รวม	5.30	0.74	ควรส่งเสริม	10.30	2.63	พอใช้

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าก่อนการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามแบบโดยรวมอยู่ในระดับควรส่งเสริม และเมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าเด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามแบบอยู่ในระดับควรส่งเสริม 5 รายการ หลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามแบบ โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าเด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามแบบอยู่ในระดับดี 2 รายการ และระดับพอใช้ 3 รายการ

ตารางที่ 4 ระดับทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยด้านลากเส้นออกแบบ

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เส้นโค้ง	1.60	0.52	ควรส่งเสริม	2.90	0.32	ดี
2. มุม	1.30	0.48	ควรส่งเสริม	2.60	0.52	ดี
3. วงกลม	1.10	0.32	ควรส่งเสริม	2.30	0.48	ดี
4. สี่เหลี่ยม	1.20	0.42	ควรส่งเสริม	2.30	0.48	ดี
5. สามเหลี่ยม	1.00	0	ควรส่งเสริม	1.90	0.32	พอใช้
รวม	6.30	1.70	ควรส่งเสริม	12.00	2.11	ดี

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าก่อนการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นออกแบบโดยรวมอยู่ในระดับควรส่งเสริม และเมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าเด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นออกแบบอยู่ในระดับควรส่งเสริม 5 รายการ หลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นออกแบบ โดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายการประเมินพบว่าเด็กปฐมวัยมีทักษะการเขียนด้านลากเส้นออกแบบอยู่ในระดับดี 4 รายการ และระดับพอใช้ 1 รายการ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ โดยการนำข้อมูลคะแนนแบบจำแนกรายด้าน คะแนนรวม ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมระหว่างก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบ

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบเป็นรายบุคคล

ลำดับ	คะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย					
	ด้านลากเส้นตามทิศทาง			ด้านลากเส้นตามจุด		
	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง
1	6	8	+2	5	9	+4
2	7	13	+6	7	13	+6
3	6	12	+6	6	11	+5
4	6	13	+7	6	14	+8
5	7	13	+6	6	12	+6
6	7	13	+6	5	11	+6
7	5	11	+6	5	11	+6

ลำดับ	คะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย					
	ด้านลากเส้นตามทิศทาง			ด้านลากเส้นตามจุด		
	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง
8	7	12	+5	6	13	+7
9	9	14	+5	5	13	+8
10	8	14	+6	6	12	+6
$\bar{X}$	6.80	12.30	+5.50	5.70	11.90	+6.20
S.D.	1.14	1.77	+0.63	0.67	1.45	+0.78

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามทิศทาง หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.80 และ 1.14 ตามลำดับ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.30 และ 1.77 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล พบว่าหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามทิศทางสูงขึ้นทุกคน โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการทดลองสูงสุดที่ 7 คะแนน

ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามจุด หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.70 และ 0.67 ตามลำดับ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 11.90 และ 1.45 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล พบว่าหลังจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามทิศทางสูงขึ้นทุกคน โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสูงสุดที่ 8 คะแนน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบเป็นรายบุคคล

ลำดับ	คะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย					
	ด้านลากเส้นตามแบบ			ด้านลากเส้นออกแบบ		
	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง
1	5	7	+2	5	12	+7
2	5	11	+6	7	12	+5
3	5	8	+3	7	12	+5
4	5	12	+7	7	13	+6
5	6	10	+4	5	11	+6
6	5	10	+5	5	10	+5

7	5	8	+3	7	12	+5
8	6	12	+6	5	14	+9
9	6	12	+6	7	12	+5
10	5	13	+8	7	12	+5
$\bar{X}$	5.30	10.30	+5.00	6.20	12.00	+5.80
S.D.	0.48	2.06	+1.58	1.03	1.05	+0.02

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามแบบ หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.30 และ 0.48 ตามลำดับ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.30 และ 2.06 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล พบว่าหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะการเขียนด้านลากเส้นตามแบบสูงขึ้นทุกคน โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการทดลองสูงสุดที่ 8 คะแนน

ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนด้านลากเส้นนอกแบบ หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.20 และ 1.03 ตามลำดับ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 12.00 และ 1.05 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล พบว่าหลังจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะการเขียนด้านลากเส้นนอกแบบสูงขึ้นทุกคน โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสูงสุดที่ 9 คะแนน

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	10	24.00	1.94	18.41*
หลังการทดลอง	10	46.50	5.23	

จากตารางสรุปได้ว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมทักษะการเขียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 24.00 และ 1.94 ตามลำดับ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 46.50 และ 5.23 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยจำแนกรายด้าน
ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ

ตัวแปรตาม	กลุ่มทดลอง (n = 10)				
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านลากเส้นตามทิศทาง	6.80	1.14	12.30	1.77	12.85*
2. ด้านลากเส้นตามจุด	5.70	0.67	11.90	1.45	15.95*
3. ด้านลากเส้นตามแบบ	5.30	0.48	10.30	2.06	8.13*
4. ด้านลากเส้นออกแบบ	6.20	1.03	12.00	1.05	13.93*
รวม	24.00	1.94	46.50	5.23	18.41*

จากตารางสรุปได้ว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนสูงขึ้นทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านลากเส้นตามทิศทาง ลากเส้นออกแบบ ด้านลากเส้นตามจุด และด้านลากเส้นตามแบบ แสดงว่าการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบทำให้เด็กมีทักษะการเขียนมากขึ้น โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 24.00 และเพิ่มขึ้นหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.50

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโพธิ์มูลเพี้ยเก่า นำเสนอผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ จำนวน 24 ครั้ง มีทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ดียิ่งขึ้น พิจารณาจากผลคะแนนรวมเฉลี่ยทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยที่สูงขึ้นหลังจากทดลอง

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 24.90 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 46.50 มีแนวโน้มคะแนนสูงขึ้น

จากการศึกษาการใช้กิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโพธิ์มูลเพี้ยเก่า การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้กิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังทำกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบมี

ระดับที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง เท่ากับ 24.90 และค่าเฉลี่ยหลังการทดลอง เท่ากับ 46.50 แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ ส่งผลให้เด็กมีทักษะการเขียน คือ ด้านลากเส้นตามทิศทาง ด้านลากเส้นตามจุด ด้านลากเส้นตามแบบ และด้านลากเส้นออกแบบอยู่ในระดับที่ดีขึ้น โดยมีประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1-8 พบว่าหลังการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมและเป็นที่น่าสนใจของเด็กปฐมวัย รูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เด็กสามารถเล่นเป็นแบบกลุ่มหรือแบบเดี่ยว โดยกิจกรรมนี้เด็กสามารถปั้นแป้งโดว์ฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็กจากการปั้นแป้งโดว์ตามแบบได้

นอกจากนี้หลังจากการทำกิจกรรมครูจะทบทวนสิ่งที่ได้เคยปั้นแป้งโดว์ เช่น การปั้นเส้นต่างๆ การปั้นรูปร่าง การปั้นสิ่งของ เป็นต้น ดังนั้นจะเป็นช่วงที่เด็กได้ทำแบบทดสอบก่อนการทำกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ หลังจากนั้นครูก็จะให้เด็กได้ทำกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ จะเป็นช่วงที่เด็กได้ปรับตัวเข้ากับกิจกรรม ในช่วงแรกเด็กจะยังไม่ปั้นตามแบบที่ครูกำหนดให้ แล้วจึงปั้นอย่างอิสระ ทำให้ในการทดสอบช่วงแรกค่อนข้างใช้เวลานาน ในการให้เด็กได้ทำแบบทดสอบ นอกจากนี้ยังมีเด็กบางคนไม่สามารถปั้นแป้งโดว์ตามแบบเองได้ ต้องมีครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ และมีเด็กบางส่วนที่ยังต้องใช้เวลาในการปั้นแป้งโดว์นานกว่าคนอื่นๆ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคอยช่วยเหลือและกระตุ้นตัวเด็กในขณะทำกิจกรรมอยู่บ่อยครั้ง ส่วนมากเด็กจะยังไม่เคยทำ ทำให้ทำกิจกรรมยังไม่ได้ จึงต้องมีครูเป็นผู้ชี้แนะในช่วงแรก

สัปดาห์ที่ 1-2 เด็กจะเริ่มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเข้าใจเกี่ยวกับการทำกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบเพิ่มมากขึ้นจากสัปดาห์แรก โดยเด็กจะยังปั้นแป้งโดว์ตามแบบไม่ได้ แต่เริ่มปั้นเป็นรูปร่างได้มากขึ้น แต่ยังไม่ตามกำหนด ต้องมีครูเป็นผู้ชี้แนะและตรวจสอบ เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงควรมีการกระตุ้นเด็กโดยใช้คำถามและการเปรียบเทียบการปั้นแป้งโดว์ในแต่ละครั้งเพิ่มมากขึ้น

สัปดาห์ที่ 3-4 เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน ในการทำกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ สามารถปั้นอย่างอิสระตามจินตนาการได้ และมีเด็กบางคนเริ่มปั้นแป้งโดว์ตามแบบได้อย่างถูกต้อง แต่เด็กบางคนยังขาดการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม คือ เด็กไม่แบ่งแป้งโดว์ให้เพื่อน จึงทำให้ระหว่างการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบเกิดปัญหา แต่สามารถสร้างข้อตกลงกับเด็กและพูดคุยร่วมกันได้เข้าใจ และเด็กก็จะสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

สัปดาห์ที่ 5-6 เด็กเริ่มเรียนรู้การปั้นแป้งโดว์ตามแบบได้ด้วยตนเอง มีเด็กที่สามารถทำได้อย่างถูกต้อง และมีเด็กส่วนน้อยที่ยังทำไม่ได้ แต่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อน ทำให้เริ่มมีพัฒนาการในการทำกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ที่เพิ่มขึ้น ในระหว่างทำกิจกรรมเด็กพูดคุยและร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม ทำให้การทำกิจกรรมปั้นแป้งโดว์มีความสนุกสนานและน่าสนใจสำหรับเด็ก

สัปดาห์ที่ 7-8 เป็นสัปดาห์สุดท้ายของการทดลอง สิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นคือในขณะที่ทำกิจกรรมเด็กมีการออกแบบ เลือกลี สิ่งเกิดแม่แบบที่ตนเองต้องป็นตาม สามารถพูดและบอกเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองต้องป็นได้ และสามารถทำได้ด้วยตนเองได้โดยที่ไม่มีครูคอยกระตุ้น จากนั้นผู้วิจัยสังเกตจากการที่เด็กทำแบบทดสอบหลังการทำกิจกรรม เห็นถึงพัฒนาการด้านทักษะการเขียนของเด็กเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

2. ทักษะการเขียน ผลการวิจัยพบว่าก่อนการจัดกิจกรรมป็นแบ่งโดว์ตามแบบของเด็กปฐมวัย ด้านลากเส้นตามจุด ด้านลากเส้นตามแบบ และด้านลากเส้นออกแบบอยู่ในระดับพอใช้ หลังจากการจัดกิจกรรมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการจัดกิจกรรมป็นแบ่งโดว์ตามแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างมีขั้นตอน เชื่อมโยงทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ซึ่งให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตามทฤษฎี ดังนี้ ขั้นที่ 1 ประสาทการรับรู้และการเคลื่อนไหว ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด ขั้นที่ 3 การคิดแบบเป็นรูปธรรม ขั้นที่ 4 การคิดแบบเป็นนามธรรม นำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมป็นแบ่งโดว์ตามแบบ นอกจากนี้การพัฒนาทักษะการเขียนสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีของอิริคสันมาประยุกต์ใช้ โดยให้เด็กได้แสดงออกทั้งในด้านสติปัญญา ให้อิสระทางความคิด ให้เด็กได้สร้างผลงานต่างๆ ด้วยตนเอง ควบคู่กับการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ทำให้เกิดความสนใจและเกิดการพัฒนาทักษะ ดังนั้นจึงควรเลือกใช้กิจกรรมที่มีเหมาะสมสำหรับเด็กมาจัดกิจกรรมป็นแบ่งโดว์ตามแบบ ทำให้เด็กได้ฝึกพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก นำไปสู่การส่งเสริมทักษะการเขียนมากขึ้น

3. การป็นแบ่งโดว์ตามแบบ เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้เรียนรู้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งเชื่อมโยงแนวคิดการเรียนรู้แบบการสอนแบบ เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ เป็นแนวคิดที่มาจาก จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ นอกจากนี้ต้องได้ฝึกปฏิบัติ ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ดังนั้นการจัดกิจกรรมป็นแบ่งโดว์ตามแบบในช่วงแรกเด็กยังไม่สามารถป็นได้ แต่เมื่อผู้วิจัยให้เด็กได้ฝึกป็นตามแบบต่างๆ นำไปสู่การป็นอย่างอิสระตามจินตนาการ เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ โดยมีรูปแบบของกิจกรรมป็นแบ่งโดว์ตามแบบ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านลากเส้นตามจุด ด้านลากเส้นตามแบบ ด้านลากเส้นตามแบบ และด้านลากเส้นออกแบบ ซึ่งแต่ละด้านจะใช้ทดสอบเด็ก ดังนั้น จึงส่งเสริมทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัย ผ่านกิจกรรมป็นแบ่งโดว์ตามแบบให้คุ้นเคยในแต่ละสัปดาห์ที่สอน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การที่จะให้เด็กเกิดทักษะการเขียน ครูควรเน้นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กเป็นประจำ จะช่วยให้เกิดทักษะการเขียนได้อย่างคล่องแคล่วเพิ่มมากขึ้น
2. ในการจัดกิจกรรมครูควรคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคล เพราะเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน บางกิจกรรมเด็กบางคนอาจไม่เข้าใจ ทำให้ไม่ได้ในสิ่งที่เรียนทำให้ตามเพื่อนไม่ทัน

3. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมปั้นแป้งโดว์ตามแบบ ควรมีขนาดใหญ่ และเป็นสื่อจริง จะทำให้เด็กเกิดความสนใจและควรเลือกแม่แบบที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก
4. ในการการเขียนของเด็กปฐมวัย ครูสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการเขียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการและความพร้อมในการเขียนของเด็กแต่ละคน
5. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรมีความเหมาะสม ไม่นานเกินไปหรือไม่เร็วจนเกินไปขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของกิจกรรม

เอกสารอ้างอิง

- นฤมล เนิยบแหลม.(2555). *การศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบธรรมชาติ*. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บ้านจอมยุทธ. (2565). *ทฤษฎี Psychosocial developmental stage ของอีริคสัน*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2565). จาก <https://mali.me/eyfeed/piagets-theory-of-cognitive-development/?cn-reloaded=1>
- พัฒน์นรี จันทราภิรมย์. (2559). *การศึกษผลของการใช้นิทานเพื่อพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภัทรี บางเดือนกิจ. (2562). *พัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรงโดยใช้ศิลปะการปั้น*. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- สุตารัตน์ จาดจีน. (2555). *พฤติกรรมสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านอุมลอง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง*. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุไรวรรณ มาตมุงคุณ. (2554). *พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากงานกระดาษ*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. New jersey: Prentice-Hall.
- LingoAce. (2564). *Learning by doing รูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ได้ๆมีความสุขจากการลงมือทำ*. สัน. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2565). จาก <https://www.lingoace.com/th/learning-by-doing/>
- Mali. (2565). *ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์*. สัน. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2565). จาก <https://mali.me/eyfeed/piagets-theory-of-cognitive-development/?cn-reloaded=1>

การจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
Organizing Outdoor Activities to Connect English to Develop The Ability
to Understand English Vocabulary of Early Children

ญาดา เกิดสุข^{1*} พัฒมณฉัตร ปาคูต² สุมิตรา แสงอุทัย³
Yada Kerdsuk^{1*} Patchamonchat Pacoot² Sumitra Saenguthai³

¹⁻² สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹⁻² Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

³ โรงเรียนบ้านโพธิ์มูลเพี้ยเก่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

³ Phomunphiaphao School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4

*Corresponding author email: yadar_kirdsook@hotmail.com

(Received: 26 May 2023, Revised: 9 April 2024, Accepted: 22 April 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านโพธิ์มูลเพี้ยเก่า ตำบลคำน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 จำนวน 10 คน ใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที เครื่องมือทดลอง ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ จำนวน 24 กิจกรรม และ 2) สื่อประกอบการเล่นกิจกรรมกลางแจ้งผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ มีการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ที่ดีขึ้น พิจารณาจากผลคะแนนรวมเฉลี่ยความสามารถในการเข้าใจภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยที่สูงขึ้นหลังจากทดลอง 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อน และหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษเท่ากับ 44.1 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษเท่ากับ 55.4 มีแนวโน้มคะแนนสูงขึ้น

คำสำคัญ: ความสามารถในการเข้าใจ; คำศัพท์ภาษาอังกฤษ; กิจกรรมกลางแจ้ง; ภาษาอังกฤษ; เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop the ability to comprehend English vocabulary and to compare the ability to comprehend English vocabulary of early childhood children before and after organizing outdoor activities associated with English. The sample group was 10 students in kindergarten grade 3, semester 1, academic year 2022, Ban Pho Moon Phia Phao School, Kham Nam Sap Subdistrict, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4. The research tool was a test to measure the ability to comprehend English words of preschool children. Data were analyzed by mean, standard deviation, and t-test. The experimental tools were 1) 24 English-language outdoor activities management plans and 2) outdoor activities media. The results showed that: 1) Early childhood children who received outdoor activities were linked to English language. The ability to understand words is developed better. considered from the average overall scores on the ability to comprehend English of early childhood children after the experiment; 2) The comparative results of the ability to comprehend English vocabulary before and after the activity revealed that The mean scores before and after the experiment were significantly different at the 0.05 level. Before the experiment, the mean scores for comprehension of English words were 44.1. The comprehension of English words is 55.4.

Keywords: comprehension ability, English vocabulary, outdoor activities, English language, early childhood

บทนำ

ความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษนับเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการเรียนรู้และการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของสังคมแห่งความรู้และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผู้คนสามารถก้าวข้ามพรมแดนโดยการติดต่อสื่อสารผ่านภาษาสากล (อรรชนิดา หวานคง, 2559 อ้างถึงใน อรรถภัทร มากทรัพย์ และคณะ, 2564) นักวิชาการเชื่อว่า การสอนภาษาที่สองให้เกิดผลอย่างแท้จริงต้องเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัยเนื่องจากความสามารถในการเรียนรู้ภาษาที่สองจะเจริญสูงสุดในช่วงแรกเกิดถึง 6 ขวบ ซึ่งสอดคล้องกับหน้าต่างแห่งโอกาสของการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมทักษะทางภาษา (สินดี จำเริญนุสิต, 2558 อ้างถึงใน อรรถภัทร มากทรัพย์ และคณะ, 2564) ดังนั้นเพื่อให้มีความสอดคล้องตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นและเตรียมพร้อมเด็กปฐมวัยในยุคปัจจุบันให้ก้าวไปสู่พลเมืองอาเซียนอย่างมีคุณภาพ การเตรียมความพร้อมที่สำคัญที่สุดที่กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็น คือ การเรียนภาษาอังกฤษโดยการกำหนดนโยบายให้โรงเรียนจัดหาสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ มาเพิ่มทักษะทางภาษาให้กับเด็ก ทำให้ภาษาอังกฤษกลายมาเป็นภาษาที่สองของชาวประชาคมอาเซียนเคียงคู่ไปกับภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของแต่ละชาติ (วิทวัส แทนสิริ, 2559) ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษตั้งแต่วัยปฐมวัย เพื่อเป็นการสร้างเสริมให้เด็กมีพื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเริ่มจากการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษง่าย ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์

เพียงพอแล้ว ก็จะนำไปสู่การต่อยอดโดยการนำคำศัพท์มาร้อยเรียงเป็นข้อความ หรือประโยคเพื่อใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่นได้ในอนาคต

ในด้านพัฒนาการทางภาษาองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้เข้าใจภาษาได้ดี คือ ความเข้าใจโครงสร้างของภาษา และการรู้ความหมายของคำศัพท์ การที่ได้จะพูดได้ดี ถูกต้อง เนื่องจากการรู้คำศัพท์มาก และสามารถใช้อย่างเข้าใจเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และยังสามารถใช้เกี่ยวกับการเรียน การผูกเรื่องราว การอ่านหนังสือ ฯลฯ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนภาษาต่าง ๆ ที่สนใจ (Cross, 1992 อ้างถึงใน พรพิมล บัวผดุง, 2556; Ghadessy, 1979 อ้างถึงใน พรพิมล บัวผดุง, 2556) ให้ความเห็นว่า การสอนคำศัพท์มีความสำคัญยิ่งกว่าการสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์ เพราะ คำศัพท์เป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา หากผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ก็สามารถนำคำศัพท์มาสร้างเป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น เช่น วลี ประโยค เรียงความ แต่หากไม่เข้าใจคำศัพท์ก็ไม่สามารถเข้าใจหน่วยทางภาษาที่ใหญ่กว่าได้เลย จึงสรุปได้ว่า ความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การพัฒนาทักษะทางภาษาควรเริ่มจากการให้เด็กปฐมวัยมีความคุ้นเคยกับการใช้คำศัพท์ก่อน โดยการให้เด็กได้จดจำและเข้าใจความหมายของคำศัพท์จากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก ฝึกให้เด็กได้มีโอกาสพูด ฟัง และใช้คำศัพท์บ่อย ๆ จะทำให้เด็กมีพัฒนาการในการใช้ภาษา ช่วยให้เด็กได้รู้จักคำศัพท์ เข้าใจความหมายของคำ อันจะทำให้เด็กมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์มากขึ้นเมื่อเด็กได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมที่สนุกสนาน ไม่เน้นการท่องจำ

การสอนภาษาต่างประเทศของเด็กนั้นครูควรให้เด็กเริ่มต้นเรียนจากสิ่งรอบ ๆ ตัวเด็ก และมีความเชื่อมโยงเข้ากับชีวิตประจำวันผ่านกิจกรรมที่สนุกสนาน ตื่นเต้น และต้องให้เด็กได้พบเจอคำศัพท์เหล่านั้นบ่อย ๆ หรือนำกลับมาใช้อีกหลาย ๆ ครั้งในบริบทที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้เด็กสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิม และความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน เกิดการจดจำและเข้าใจความหมายของคำศัพท์ได้มากยิ่งขึ้น (Nation, 1990 อ้างถึงใน ธัญวรัตน์ โหสุภา, 2559) กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น และเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระนอกห้องเรียน ภายใต้บรรยากาศสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่ตึงเครียด นอกจากจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการเคลื่อนไหว และการใช้กล้ามเนื้อเล็กในการควบคุม ประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ แล้ว กิจกรรมกลางแจ้งยังสามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้อีกด้วย สอดคล้องกับ สุมาลี บัวหลวง (2557) ที่ได้กล่าวว่า การเล่นกลางแจ้งเป็นการเล่นที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างเต็มที่ นอกจากนี้แล้วเด็กยังได้เห็นสิ่งต่าง ๆ รวมถึงได้รับประสบการณ์แปลก ๆ ครูจึงไม่ควรละเลยการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง เพราะการเล่นกลางแจ้งมีความสำคัญต่อการพัฒนา กระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น เกิดการสำรวจ ค้นคว้าด้วยตนเองภายใต้บรรยากาศที่เป็นอิสระ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป จึงสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ทางภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถนำมาบูรณาการผ่านการจัดกิจกรรมกลางแจ้งได้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการเล่น

ทั้งยังเกิดแรงจูงใจและเจตคติที่ดีในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ การจัดกิจกรรมเกมการละเล่นกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เป็นการนำภาษาอังกฤษมาใช้ประกอบกับการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง โดยใช้เป็นประโยคคำสั่งในการทำกิจกรรมในรูปแบบประโยคง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน หรือนำคำศัพท์มาใช้ในการเล่น เด็กจะได้ฟัง และพูดคำศัพท์ รวมถึงปฏิบัติตามคำสั่งภาษาอังกฤษ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษและมีพัฒนาการทางภาษาไปพร้อมกับการเล่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ โดยนำกิจกรรมการละเล่นกลางแจ้งที่หลากหลายมาจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย สามารถนำไปพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการกลางแจ้ง และส่งเสริมความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังได้รับการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการดำเนินงานวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโพธิ์มูลเพี้ยเก่า ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมจำนวน 10 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 แผน แผนละ 20 นาทีรวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และด้านการพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ รวม 24 ข้อ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560

2.1.2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง

2.1.3 สืบค้นและค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ครูใช้สอนเด็กในช่วงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือคำศัพท์ที่เด็กใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน โดยคำศัพท์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจะต้องเป็นคำศัพท์ที่เด็กมีความคุ้นเคย และใกล้ตัวเด็ก

2.1.4 ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษจำนวน 24 กิจกรรม เพื่อใช้ในการดำเนินการทดลองในระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ครั้งละ 20 นาที จำนวน 24 ครั้ง ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยใช้องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ ดังนี้

1) ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม โดยการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Warm Up) เช่น การกระโดดตบ การแตะสลับปลายเท้า การประสานมือยืดเหยียด เป็นต้น และการทำสมาธิกำหนดลมหายใจ เข้า-ออก ช้า ๆ อย่างเป็นจังหวะ

2) ขั้นดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง ครูอธิบายกฎกติกา และสาธิตวิธีการเล่น หลังจากนั้นเด็กทำกิจกรรม โดยมีครูคอยกำกับดูแล

3) ขั้นสรุปกิจกรรม เด็กและครูผ่อนคลายกล้ามเนื้อ (Cool Dawn) เช่น การทำ Body Scan และร่วมกันสรุปบทวนกิจกรรมจากการสนทนาโดยครูเป็นผู้ตั้งคำถาม

2.1.5 การตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์ นำแผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างกรอบแนวคิดในการวิจัย แผนการจัดกิจกรรมตลอดจนวัตถุประสงค์ หลักการ เนื้อหาสาระ ขั้นตอนการกิจกรรม และการประเมินผล นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข มีผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ ดังนี้

1. อาจารย์ ดร.ปวรา ชูสังข์
2. อาจารย์กณิการ พงศพันธุ์สถาพร
3. นางสาวสุมิตรา แสงอุทัย

2.2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

2.2.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบทดสอบความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างกรอบแนวคิดความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ซึ่งแบ่งความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การเชื่อมโยงคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับรูปภาพหรือวัตถุสิ่งของ (การฟัง) และการเชื่อมโยงรูปภาพหรือวัตถุสิ่งของกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ (การพูด)

2.2.3 ออกแบบ และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยแบบทดสอบวัดความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษมีลักษณะเป็นข้อคำสั่งและคำถามให้เด็กแสดงพฤติกรรมความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยแบ่งเป็น ตอนที่ 1 ด้านการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ (การเชื่อมโยงคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับรูปภาพ) จำนวน 12 ข้อ และตอนที่ 2 ด้านการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ (การเชื่อมโยงรูปภาพกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ) จำนวน 12 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ (การเชื่อมโยงคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับรูปภาพ)

1 คะแนน หมายถึง เด็กไม่สามารถเลือกบัตรภาพได้ตรงตามคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ได้ยิน

2 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถเลือกบัตรภาพได้ตรงตามคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ได้ยินโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ

3 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถเลือกบัตรภาพได้ตรงตามคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ได้ยินด้วยตนเอง

ตอนที่ 2 ด้านการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ (การเชื่อมโยงรูปภาพหรือวัตถุสิ่งของกับคำศัพท์)

1 คะแนน หมายถึง เด็กไม่สามารถบอกชื่อบัตรภาพเป็นภาษาอังกฤษได้

2 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถบอกชื่อบัตรภาพเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ

3 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถบอกชื่อบัตรภาพเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนแบบระดับคุณภาพ 3 ระดับ ดังนี้

เกณฑ์การแปลผล จัดแบ่งระดับความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์คะแนนตามกลุ่มตามความคิดของเบสท์ (Best, 1981:78) โดยใช้ค่าคะแนนสูงสุดด้วยค่าคะแนนต่ำสุด และนำมาหารด้วยจำนวนกลุ่มหรือระดับที่ต้องการแบ่ง

● คะแนนรายข้อ (3 คะแนน)

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00	หมายถึง	เชื่อมโยงได้มาก
1.67 – 2.33	หมายถึง	เชื่อมโยงได้ปานกลาง
1.00 – 1.66	หมายถึง	เชื่อมโยงได้น้อย

● คะแนนรายด้าน (36 คะแนน)

ค่าเฉลี่ย 28.01 – 36.00	หมายถึง	เชื่อมโยงได้มาก
20.01 – 28.00	หมายถึง	เชื่อมโยงได้ปานกลาง
12.00 – 20.00	หมายถึง	เชื่อมโยงได้น้อย

● คะแนนโดยรวม (72 คะแนน)

ค่าเฉลี่ย 56.01 – 72.00	หมายถึง	เชื่อมโยงได้มาก
40.01 – 56.00	หมายถึง	เชื่อมโยงได้ปานกลาง
24.00 – 40.00	หมายถึง	เชื่อมโยงได้น้อย

2.2.4 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของคำสั่ง หรือข้อกำหนด สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนน ระดับความยากง่ายเหมาะสมกับช่วงวัย และนำกลับมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ ดังนี้

1. อาจารย์ ดร. ปวรา ชูสังข์
2. อาจารย์กนิกร พงศพันธุ์สถาพร
3. นางสาวสุมิตรา แสงอุทัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วันในช่วงกิจกรรมกลางแจ้ง วันละ 20 นาที เวลา 10.30 – 10.50 น. โดยผู้ดำเนินวิจัยจะดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษจำนวน 24 แผน มีผู้วิจัยเป็นผู้สอน ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์โดยหาค่าทางสถิติ (Pretest)

3.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป แสดงผลการดำเนินการตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ

สัปดาห์ที่	ช่วงเวลาทดลอง	วัน	กิจกรรม
1	10.30 – 10.50	จันทร์	Find the Colors
		พุธ	Straw Pick Up Game
		ศุกร์	Basketball Colors Game
2	10.30 – 10.50	จันทร์	Colors Jump Game
		พุธ	Help Me! Find My Body Parts
		ศุกร์	Check your body
3	10.30 – 10.50	จันทร์	Throw It Out!
		พุธ	Slap The Card Game
		ศุกร์	Hunter Game

สัปดาห์ที่	ช่วงเวลาทดลอง	วัน	กิจกรรม
4	10.30 – 10.50	จันทร์	Whisper Animals Vocab
		พุธ	Guess the Animals
		ศุกร์	Animals Circle Game
5	10.30 – 10.50	จันทร์	Fruits Salad
		พุธ	Fruits Bowling Game
		ศุกร์	Concentration game
6	10.30 – 10.50	จันทร์	Fruits Matching Game
		พุธ	Make Group Numbers
		ศุกร์	Fishing Game
7	10.30 – 10.50	จันทร์	Can You Find the Number ?
		พุธ	Where is my number?
		ศุกร์	Adventure With Shapes
8	10.30 – 10.50	จันทร์	Who got farther?
		พุธ	Shape delivery
		ศุกร์	Shapes Tennis Game

3.4 หลังการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยชุดเดิมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง(Posttest) แล้วนำข้อมูลมาที่ได้วิเคราะห์โดยหาค่าทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองมาตรวจให้คะแนน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ดังนี้

4.1 คำนวณคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ

4.2 นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Microsoft Excel คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples)

4.3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples)

4.4 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมโดยการทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples)

4.5 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบตาราง และแผนภูมิประกอบความเรียง

ผลการทดลอง

ตอนที่ 1 ระดับความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ โดยการหาค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษรายข้อเทียบกับเกณฑ์การแปลผล แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการฟัง(การเชื่อมโยงคำศัพท์กับรูปภาพ) และความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้านการพูด(การเชื่อมโยงรูปภาพกับคำศัพท์)

ตารางที่ 2 ระดับความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการฟัง

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. Blue	2.20	1.03	ปานกลาง	3.00	0	มาก
2. Yellow	2.60	0.84	มาก	2.80	0.63	มาก
3. Mouth	2.00	1.05	ปานกลาง	2.80	0.63	มาก
4. Ear	1.20	0.63	มาก	2.80	0.63	มาก
5. Cow	2.40	0.97	มาก	2.80	0.63	มาก
6. Cat	2.40	0.97	มาก	3.00	0	มาก
7. Banana	3.00	0	มาก	3.00	0	มาก
8. Watermelon	3.00	0	มาก	3.00	0	มาก
9. Number seven	2.00	0.94	ปานกลาง	2.40	0.97	มาก
10. Number Nine	2.00	1.05	ปานกลาง	1.40	0.84	ปานกลาง
11. Triangle	1.40	0.84	น้อย	2.00	1.05	ปานกลาง
12. Oval	1.30	0.67	น้อย	2.00	1.05	ปานกลาง
รวม	25.5	2.88	ปานกลาง	31	2.71	มาก

หมายเหตุ 1.00 - 1.66 หมายถึง เด็กสามารถเชื่อมโยงคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับรูปภาพได้น้อย
1.67 - 2.33 หมายถึง เด็กสามารถเชื่อมโยงคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับรูปภาพได้ปานกลาง
2.23 - 3.00 หมายถึง เด็กสามารถเชื่อมโยงคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับรูปภาพได้มาก

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการฟัง (การเชื่อมโยงคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับรูปภาพ) โดยรวมอยู่ในระดับเชื่อมโยงได้ปานกลาง และเมื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการฟังในระดับเชื่อมโยงได้มาก 6 รายการ เชื่อมโยงได้ปานกลาง 4 รายการ และเชื่อมโยงได้น้อย 2 รายการ

หลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการฟัง(การเชื่อมโยงรูปภาพกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ)โดยรวมอยู่ในระดับเชื่อมโยงได้มาก และเมื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการฟังในระดับเชื่อมโยงได้มาก 9 รายการ และเชื่อมโยงได้ปานกลาง 3 รายการ

ตารางที่ 3 ระดับความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการพูด

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. Green	2.00	1.05	ปานกลาง	2.60	0.84	มาก
2. Pink	2.00	1.05	ปานกลาง	2.50	0.84	มาก
3. Eye	1.20	0.63	น้อย	2.00	1.05	ปานกลาง
4. Nose	1.20	0.63	น้อย	2.00	1.05	ปานกลาง
5. Sheep	1.20	0.63	น้อย	2.00	1.05	ปานกลาง
6. Dog	2.40	0.97	ปานกลาง	3.00	0	มาก
7. Apple	2.80	0.63	ปานกลาง	3.00	0	มาก
8. Grape	1.00	0	น้อย	1.80	1.03	ปานกลาง
9. Number three	1.60	0.97	น้อย	2.00	1.05	ปานกลาง
10. Number Six	1.20	0.63	น้อย	1.20	0.63	น้อย
11. Circle	1.00	0	น้อย	1.20	0.63	น้อย
12. Square	1.00	0	น้อย	1.00	0	น้อย
รวม	18.6	4.81	น้อย	24.4	5.23	ปานกลาง

- หมายเหตุ 1.00 - 1.66 หมายถึง เด็กสามารถเชื่อมโยงรูปภาพกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้น้อย
1.67 - 2.33 หมายถึง เด็กสามารถเชื่อมโยงรูปภาพกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ปานกลาง
2.24 - 3.00 หมายถึง เด็กสามารถเชื่อมโยงรูปภาพกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้มาก

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการพูด (การเชื่อมโยงรูปภาพกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ) โดยรวมอยู่ในระดับเชื่อมโยงได้น้อย และเมื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการพูดในระดับเชื่อมโยงได้ปานกลาง 4 รายการ และเชื่อมโยงได้น้อย 8 รายการ

หลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการพูด(การเชื่อมโยงรูปภาพกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ) โดยรวมอยู่ในระดับเชื่อมโยงได้ปานกลาง และเมื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการพูดในระดับเชื่อมโยงได้มาก 4 รายการ เชื่อมโยงได้ปานกลาง 5 รายการ และเชื่อมโยงได้น้อย 3 รายการ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ โดยนำคะแนนแบบจำแนกรายด้าน คะแนนรวมค่าเฉลี่ยคะแนนรวมระหว่างก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบ

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเข้าใจภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษเป็นรายบุคคล

ลำดับ	คะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษ					
	ด้านการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ			ด้านการพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ		
	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง
1	26	34	+8	12	24	+12
2	22	32	+10	14	22	+8
3	26	28	+2	20	22	+2
4	32	34	+2	26	32	+6
5	28	34	+6	24	30	+6
6	23	32	+9	18	30	+12
7	24	32	+8	16	18	+2
8	24	28	+4	18	18	0
9	26	28	+2	24	28	+4

ลำดับ	คะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษ					
	ด้านการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ			ด้านการพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ		
	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง
10	24	28	+4	14	20	+6
$\bar{X}$	25.5	31	+5.5	18.6	24.4	+5.8
S.D.	2.88	2.71	-0.17	4.81	5.23	+0.42

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการฟัง หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 25.5 และ 7.19 ตามลำดับ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 31 และ 7.00 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล พบว่า หลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการฟังสูงขึ้นทุกคน โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการทดลองสูงสุดที่ 10 คะแนน

ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการพูด หลังการทดลอง มีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 18.6 และ 7.19 ตามลำดับ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 24.4 และ 7.00 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล พบว่า หลังจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการพูดสูงขึ้น จำนวน 9 คน และคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเท่ากันจำนวน 1 คน โดยมีผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสูงสุดที่ 12 คะแนน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนรวมความสามารถในการเข้าใจภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการทดลอง	10	44.10	7.19	5.62 *
หลังการทดลอง	10	55.40	7.00	

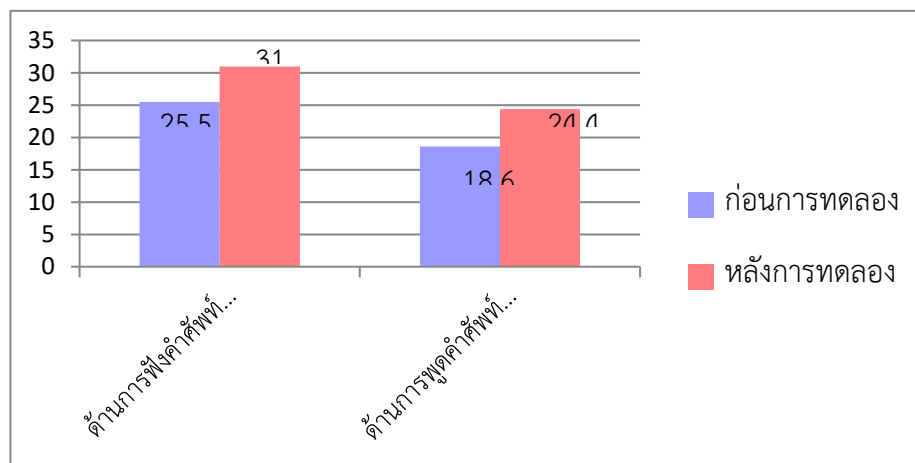
จากตารางสรุปได้ว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 44.1 และ 7.19 ตามลำดับ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 55.4 และ 7.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเข้าใจภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
จำแนกรายด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ

ตัวแปรตาม	กลุ่มทดลอง (n = 10)				
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ	25.50	2.88	31	2.71	5.61*
2. ด้านการพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ	18.60	4.81	24.40	5.23	4.53*
รวม	44.10	7.19	55.40	7.00	5.62 *

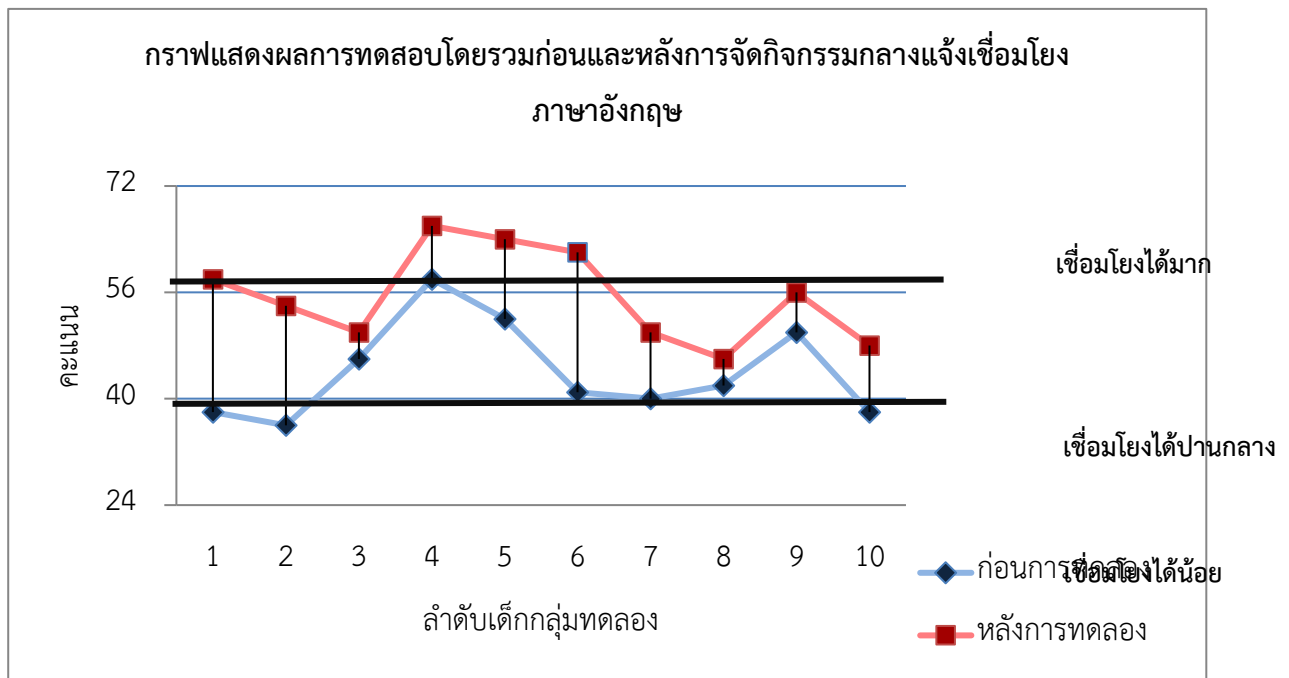
จากตารางสรุปได้ว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนสูงขึ้นทั้ง 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองสูงที่สุด คือ ด้านการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 25.50 และคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 31 คะแนน ลำดับถัดมา คือ ด้านการพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 18.60 คะแนน และค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 24.40 คะแนน แสดงว่า การจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษทำให้เด็กมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษมากขึ้น

แผนภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบแยกรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 3 จำนวนเด็กปฐมวัยจำแนกตามระดับความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ

แผนภาพที่ 3 กราฟแสดงความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษเป็นรายบุคคล

จากกราฟแสดงให้เห็นว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษเด็กปฐมวัยมี

ความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษในระดับเชื่อมโยงได้มากจำนวน 1 คน ระดับเชื่อมโยงได้ปานกลางจำนวน 5 คน และระดับเชื่อมโยงได้น้อยจำนวน 4 คน หลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษในระดับเชื่อมโยงได้มากจำนวน 4 คน ระดับเชื่อมโยงได้ปานกลางจำนวน 6 คน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษพัฒนาความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงมีประสิทธิภาพในด้านการพัฒนาภาษาอังกฤษในเด็กอนุบาล จากการศึกษาค้นคว้าผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายผล ดังนี้

1. กระบวนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ

การจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการเล่น ภายใต้บรรยากาศสนุกสนาน ไม่ตึงเครียด และกระตุ้นให้

เด็กมีความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรม โดยครูจะนำคำศัพท์ภาษาอังกฤษต่าง ๆ ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ และจดจำมาใช้เป็นประโยคคำสั่งในการทำกิจกรรมกลางแจ้ง ร่วมด้วยกับการใช้สื่อบัตรภาพ หรือวัตถุต่าง ๆ ประกอบการเล่นเพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด สามารถเชื่อมโยงคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับสิ่งที่มองเห็นเป็นรูปธรรมได้ โดยครูจะต้องคำนึงว่าเด็กจะต้องสามารถเรียนรู้คำศัพท์ได้ด้วยตา หรือผ่านการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับ Linse (2005) กล่าวว่า การเข้าใจคำศัพท์ของเด็ก เป็นการใช้ความสามารถทางสติปัญญาในการเชื่อมโยงความหมายของคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กกำลังเรียนรู้ โดยเด็กจะเริ่มเรียนรู้ผ่านสิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมก่อนนามธรรม ขณะเด็กได้ฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เด็กจะเกิดการสำรวจและเชื่อมโยงเสียงที่ได้ยินกับวัตถุ สิ่งของ รูปภาพ หรือแม้กระทั่งกับสถานการณ์ต่าง ๆ จนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กันกับสิ่งที่พบเจอได้

ในกระบวนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเด็กจะได้ยินคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ครูเปล่งเสียงออกมา ขณะพูดคุย สนทนา อธิบายกฎกติกา หรือออกคำสั่ง เด็กจะต้องปฏิบัติตามกฎกติกาของการเล่น โดยใช้การเชื่อมโยงเสียงคำศัพท์ที่ได้ยินกับบัตรภาพ หรือวัตถุ (ด้านการฟัง) และการเชื่อมโยงบัตรภาพ หรือวัตถุกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ (ด้านการพูด) ซึ่งวิธีการเล่นจะแตกต่างกันไปตามแผนการจัดกิจกรรมจำนวนทั้งสิ้น 24 กิจกรรม การที่เด็กได้ยินหรือพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษบ่อย ๆ ในหลากหลายสถานการณ์ ต่างบริบท และมีการ ย้ำ ซ้ำ ทวน หลาย ๆ ครั้ง โดยมีครูเป็นผู้เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย ให้อิสระแก่เด็กในการเคลื่อนไหว การเลือกสื่อสารในหลายรูปแบบ ทั้งการแสดงสีหน้า การทำท่าทางต่าง ๆ เช่น การชี้ การหยิบ การเลือก เป็นต้น รวมถึงให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาภายใต้บริบทสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน หากเกิดกระบวนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง ก็จะส่งผลถึงประสิทธิภาพในด้านความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Krashen and Terrel (2000) ที่ได้กล่าวว่า ในการเริ่มเรียนรู้คำศัพท์ กระบวนการรับปัจจัยตัวป้อนเข้า (Comprehensible input) ควรเริ่มต้นจากคำใกล้ ๆ ตัวที่เป็นรูปธรรม และเน้นที่การรู้ความหมาย เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ จากการฟัง โดยไม่บังคับผู้เรียนให้ผลิตภาษา โดยถ้าหากผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์ทางด้านภาษาเพียงพอ สามารถแสดงว่าตนเองมีความเข้าใจผ่านการแสดงออกกับกิริยาต่าง ๆ ได้ เช่น การชี้ การเลือก การหยิบ การเปล่งคำสั้น ๆ ออกมา หรือบางครั้งอาจใช้ภาษาที่แม่ในการตอบก็ได้

2. บทบาทครูในการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ

บทบาทหลักของครูในการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ คือ การเป็นผู้คอยสนับสนุน อำนวยความสะดวก และส่งเสริมเด็กในการปฏิบัติกิจกรรม โดยครูต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดเรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน ผ่านการเล่น ที่ไม่เน้นการท่องจำ เพราะอาจทำให้เด็กอยู่ในสภาวะตึงเครียด ซึ่งอาจส่งผลลบต่อเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในอนาคตได้ ดังนั้นแล้วครูจึงต้องมีการวางแผน และออกแบบการจัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้การดำเนินกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเล่น รวมถึงมีความเหมาะสมกับพัฒนาการ

และช่วงวัยของเด็ก ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมให้มากที่สุด ในการนำคำศัพท์ภาษาอังกฤษมา ให้เด็กได้เรียนรู้ครูจะต้องพิจารณาเลือกคำศัพท์ที่เด็กมีความคุ้นเคยและพบในชีวิตประจำวัน โดย กระบวนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษในชั้นนำ ครูจะพาเด็กยืดเหยียดกล้ามเนื้อก่อน ทำกิจกรรมทุกครั้ง อาจใช้การทำท่ากายบริหารท่าต่าง ๆ เวียนกันไป เมื่อเข้าสู่ชั้นสอนครูจะเป็นผู้ อธิบาย แนะนำอุปกรณ์การเล่น และสาธิตวิธีการเล่นให้เด็กดู เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจและสามารถ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ จากการจัดกิจกรรม พบว่า ในขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง ครูจะต้องมีการพูด คำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบกับให้เด็กสังเกตสื่อรูปภาพหรือวัตถุต่าง ๆ ที่ใช้ในการเล่น เพื่อให้เด็ก เกิดการจดจำคำศัพท์ และในกรณีที่เด็กยังไม่สามารถจดจำได้ ครูควรใช้วิธีการพูดซ้ำ ย้ำ ทวน บ่อย ๆ ขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรม จะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ได้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับ Cameron (2001) ที่ได้กล่าวว่า การเข้าใจความหมายของคำเริ่มต้นจากการฟังคำศัพท์เชื่อมโยงกับสิ่ง ต่าง ๆ รอบตัวไม่ว่าจะเป็นวัตถุ สิ่งของต่าง ๆ จากสิ่งที่เด็กสามารถมองเห็น หรือสัมผัสได้จนไปสู่สิ่งที่ไกล ตัว โดยที่ครูไม่ควรบังคับให้เด็กใช้ภาษา หากเด็กยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคำศัพท์มากพอหรือใช้ คำศัพท์บ่อยครั้ง ซึ่งถ้าหากต้องการให้เด็กเกิดความเข้าใจคำศัพท์ที่มากขึ้น ครูจึงจำเป็นจะต้องมีการย้ำ ซ้ำ ทวน คำศัพท์บ่อย ๆ เพื่อให้เด็กจดจำและเรียนรู้คำศัพท์ได้ การเสริมแรงและการสร้างแรงจูงใจก็มี ความสำคัญ ครูควรกล่าวชมเชยเด็กเมื่อเด็กสามารถปฏิบัติตามกฎกติกาการเล่นได้ถูกต้อง และหากเด็ก ยังไม่เข้าใจและไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ ครูควรอธิบายให้เด็กฟังอีกครั้งด้วยภาษาง่าย ๆ ไม่ใช่ อารมณ์ และไม่วิจารณ์ให้เด็กหมดกำลังใจ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกรับมือ ปลอดภัย และไม่มี ความวิตกกังวลในการทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในการทำลงมือทำสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

3. ผลของการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษที่มีต่อความสามารถในการเข้าใจ คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

3.1 ผลคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการฟัง ก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการจัด กิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยง ภาษาอังกฤษ โดยได้คะแนน 31 และ 25.5 คะแนนตามลำดับ เนื่องจากกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยง ภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการฟังประโยคคำสั่งในการทำ กิจกรรมกลางแจ้ง เด็กจะได้ยินคำศัพท์จากที่ครูเปล่งเสียงออกมา จากนั้นจึงค่อยปฏิบัติตามคำสั่ง ยกตัวอย่างเช่น การที่ครูพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษจำแนกตามหมวดหมู่ต่าง ๆ ได้แก่ หมวดสี หมวด ร่างกาย หมวดสัตว์ หมวดผลไม้ หมวดตัวเลข หมวดรูปร่าง รูปทรง และให้เด็กเลือกหยิบบัตรภาพที่ครู นำไปวางไว้ให้ถูกต้องและตรงตามคำที่ครูพูด หากเด็กไม่สามารถหยิบได้ถูกต้อง ครูอาจใช้ภาษาแม่ใน การช่วยอธิบาย และบอกให้เด็กเข้าใจ จากนั้นจึงให้เด็กพูดย้ำคำศัพท์ภาษาอังกฤษอีกครั้ง เพื่อให้เด็ก จดจำ และสามารถเชื่อมโยงคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับรูปภาพหรือวัตถุได้

3.2 ผลคะแนนความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้านการพูด ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ โดยได้คะแนน 24.4 และ 18.5 คะแนนตามลำดับ เนื่องจากกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษช่วยส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ภาษาในการพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย จากการพูดซ้ำ ทวน ตามคำสั่ง หรือการเชื่อมโยงรูปภาพหรือวัตถุต่าง ๆ กับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ยกตัวอย่างเช่น การที่ครูให้เด็กโยนลูกเต๋าภาพหน้ารูปร่าง รูปทรงเรขาคณิต ถ้าลูกเต๋าลงที่หน้าใด ให้เด็กสังเกตภาพบนหน้าลูกเต๋า และพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ตรงกับภาพที่ได้ ซึ่งถ้าหากเด็กไม่สามารถตอบได้ว่าภาพ หรือสิ่งของที่มองเห็นอยู่พูดเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างไร ครูต้องพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้เด็กได้ฟัง และให้เด็กพูดตามครู เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ และเกิดประสบการณ์เกี่ยวกับคำศัพท์เหล่านั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การเลือกคำศัพท์ภาษาอังกฤษมาออกแบบแผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ ควรมีการสร้างเครื่องมือในการสำรวจคำศัพท์ก่อน เพื่อคัดเลือกคำศัพท์ โดยรวบรวมข้อมูลการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละโรงเรียน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความถี่ของคำศัพท์ต่าง ๆ
2. ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเชื่อมโยงภาษาอังกฤษที่มีต่อทักษะหรือความสามารถในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการสังเกต ด้านการจำแนก ด้านความจำเพื่อนำมาใช้งาน เป็นต้น
3. ควรมีการจัดการทดสอบเด็กเพิ่มเติมหลังดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนเรียบร้อยแล้ว เพื่อศึกษาความคงทนในการจดจำคำศัพท์ของเด็ก โดยควรเว้นระยะเวลาแล้วกลับมาทดสอบเด็กอีกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จามรวัชร์ อิศระเสนีย์. (2551). *การศึกษาความสามารถและแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบูรณาการโดยใช้ธรรมชาติของการเล่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน ภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศ. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี.
- จิตรภรณ์ ไคขุนทด. (2555). *การจัดกิจกรรมกลางแจ้งโดยใช้การเล่นพื้นบ้านแบบร่วมมือที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ฉลาธิป เหยียญทอง. (2550). ผลการเรียนรู้ทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเล่นิทานประกอบภาพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ไทย ทิพย์สุวรรณกุล และคณะ. (2551). การวัดและการประเมินผล: กลุ่มวิชาเตรียมประสบการณ์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธัญวรรณ์ โหสุภา. (2559). ผลของการจัดประสบการณ์โดยบูรณาการแนวการสอนแบบเน้นงานปฏิบัติที่มีต่อความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนากร เทียมทัน. (2557). การพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมกลางแจ้งโดยใช้วัสดุท้องถิ่น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- บุปผา พรหมศร. (2542). ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งและกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พรพิมล บัวผดุง. ผลของการใช้คำคล้องจองภาษาไทยประกอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งสี่เสียด อำเภอบางสะพานน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 6(2), 655-664.
- วิทวัส แทนสิริ. (2559). ความสามารถในการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรม. ปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลักคณา เสนิฤทธิ์. (2551). ผลของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริินทร์ หวังสงวนกิจ. (2555). ผลของการใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาความสามารถด้านคำศัพท์ของนักเรียนอนุบาล. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สินติ จำเริญนุสิต. (2558). โอกาสทองของการเรียนรู้หน้าต่างแห่งโอกาส. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2564). จาก <http://contestwar.com/download/file/fid/8074>(ออนไลน์)
- สุมาลี บัวหลวง. (2557). ผลของการใช้เกมการเล่นกลางแจ้งที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- สุเทพ บุญศิริ. (2557). ผลการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านห้วยทราย จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการจัดการการปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรมสุขภาพจิต. (2549). *คู่มือเสริมสร้างไอคิวและอีคิวเด็กวัยแรกเกิด-5 ปี สำหรับพ่อแม่/ผู้ปกครอง*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *คู่มือการจัดกิจกรรมเกมและการเล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว
- อรณภัทร มากทรัพย์ และคณะ. (2564). ผลการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติร่วมกับเทคนิคการสลับภาษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กวัยอนุบาล. *Journal of Education Burapha University*, 32(2), 60-75.
- อรรชนีดา หวานคง. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 7(2), 303-314.
- Bedi, J. (2010). *Performance assessments for English language learners*. Stanford: Stanford University.
- Cameron, L. (2001). *Teaching languages to young learners*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Grain, R., & Redman, S. (1990). *Working with words: A guide to teaching and learning vocabulary*. New York: Cambridge University Press.
- Hedge, T. (2000). *Teaching and learning in the language classroom*. Oxford: Oxford University Press.
- Krashen, D. S., & Terrel, D. T. (2000). *The natural approach: Language acquisition in the Classroom*. London: Prentice Hall.
- Linse, T. C. (2005). *Practical English language teaching: young learners*. New York: McGraw-Hill
- Llach, P. A., & Gómez, A. B. (2007). Children's characteristics in vocabulary acquisition and use in the written production. *RESLA*, (20), 9-26
- Lubelska, D., & Matthews, M. (1997). *Looking At Language Classrooms: Trainer's Guide*. Cambridge: Cambridge University Press.
- May, C. P., & Einstein, G. O. (2003). *MEMORY: A Five-Day Unit Lesson Plan for High School Psychology Teacher*. U.S.A.: American Psychological Association.

- Mckay, P. (2006). *Assessing young language learners*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Moon, J. (2000). *Children learning English*. U.K.: Macmillan
- Nation, P. (1990). *Teaching and learning vocabulary*. New York: Heinle and Heinle.
- Ormrod, J. E. (1998). *Educational psychology: Developing learners*. Columbus: Prentice Hall.
- Pinter, A. (2006). *Teaching young language learners*. New York: Oxford University Press.
- Rea-Dickins, P., & Gardner, S. (2000). Snares and silver bullets: disentangling the construct of formative assessment. *Language Testing*, 17(2), 215-243
- Richards, J. C., & Schmidt, R. (2002). *Longman dictionary of language teaching and applied linguistics*. 3rd ed. London: Pearson Education.

ความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ระยะเข้าสู่วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
Teaching ability of the Teacher for Local Development Project on
Induction period Under the Ubon Ratchathani Primary Educational
Service Area Office 3

ปริญา ปริพุด^{1*} รัตนะ ปัญญาภา² จันทรุ่ง สันตมาศ³
ประภัสสร พลสินธ์⁴ พิรกฤต เครือลุนทีระยุทธิ์⁵ ศิริวรรณ จันทรแจ้ง⁶
Pariya Pariput¹ Rattana Panyapa² Janroong Santramas³
Prapatsorn Polsin⁴ Phirakit Kruallunteerayut⁵ Siriwan Janjang⁶

^{1,2,6}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

^{3,4,5}สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3

* Corresponding author email: pariya.p@ubru.ac.th

(Received: 12 January 2024, Revised: 8 March 2024, Accepted: 14 March 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นฯ รุ่นบรรจุปี 2565 จำนวน 7 คน ซึ่งบรรจุในเขตพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กลุ่มผู้วิจัยเป็นทีมนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินความสามารถในการสอนของครูตามโครงการฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคน และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในขณะเปิดชั้นเรียน วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยครูมีความสามารถมากที่สุดในด้านการบูรณาการ CBL และมีความสามารถน้อยที่สุดในด้านการบูรณาการ CLIL ซึ่งเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาครูต่อไป

คำสำคัญ: ความสามารถในการสอนของครู; โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น; ระยะเข้าสู่วิชาชีพ

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the teaching ability of the teacher for local development project on Induction period under the Ubon Ratchathani primary educational service area office 3. The target group were 7 teachers according to the project to produce teachers for local development, batch 2022 whom work in school of the Educational Service Area Office where the research group was a supervision team. The instrument used in the research was a teacher teaching ability assessment form. It is a 5-level rating scale. Each teacher's learning management plan. and a form to record the observation of teachers' teaching behavior while the open class activity. Analyze both quantitative and qualitative data. Statistics used in research include mean, standard deviation, and content analysis. The results of the research found that the teaching ability of the teacher for local development project- Induction period under the Ubon Ratchathani primary educational service area office 3, overall was at a very good level. Teachers are most ability of integrating CBL. Teachers are least ability in integrating CLIL. This is useful information for planning further teacher development.

Keywords: teaching ability of teachers; teacher for local development project; Induction period

บทนำ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2559 โดยโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกคนดี คนเก่ง เข้ามาศึกษาวิชาชีพรู ในสถาบันฝ่ายผลิตที่มีคุณภาพ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้รับราชการครูในภูมิภาคของตนเอง และกำหนดเป้าหมายดำเนินการระหว่าง ปี พ.ศ. 2559 - 2570 เพื่อส่งมอบครูใหม่ที่มีคุณภาพให้แก่องค์กรผู้ใช้ ครู จำนวน 47,390 คน โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นการลงทุนจากทางภาครัฐ ที่มุ่งหวังว่า โครงการดังกล่าวจะเป็นโครงการนำร่องในการปฏิรูประบบการผลิตครู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูป การศึกษา เพื่อสร้างครูคุณภาพสูง ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของ เด็กไทยให้ได้มาตรฐานสากล โดยมีตัวชี้วัด ได้แก่ คะแนนผลสอบ O-NET และ PISA ที่เพิ่มขึ้น มีทักษะที่ จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และรองรับประเทศไทย 4.0 จึงมีความคาดหวังว่าครูเหล่านี้จะเป็นผู้นำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาของประเทศที่จะเห็นผลได้อย่างชัดเจน ในการนี้มี คณะทำงานโดยมีคณะกรรมการอุดมศึกษาร่วมกับคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ร่วมกันร่างหลักสูตรพัฒนาครูท้องถิ่นเพื่อให้ได้ครูท้องถิ่นที่มีคุณภาพในระดับสูงที่สามารถเปลี่ยนแปลงวิธีการ เรียนรู้ของผู้เรียนที่เชื่อมโยงสู่บริบทในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน คุณลักษณะหลักที่บ่งชี้ความ มีคุณภาพสูงของครูคือนักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนได้ และสามารถจัดการเรียนรู้โดย การบูรณาการภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้สาระวิชา และสามารถจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสู่ชุมชนเพื่อปูพื้นฐานสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนตลอดจนการสร้างเครือข่ายพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนใน อนาคต สถาบันฝ่ายผลิตครูในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น มหาวิทยาลัยวงษ์ ชวลิตกุล สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ได้ร่วมกันออกแบบหลักสูตร พัฒนาครูเพื่อ พัฒนาท้องถิ่นระยะเข้าสู่วิชาชีพตามแผนการดำเนินงานพัฒนาครูระยะยาว (Business Plan) โครงการ พัฒนาครูในโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นระยะการเข้าสู่วิชาชีพ (Induction Period) ระยะ 10 ปี ที่สถาบันผลิตครูในเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้ร่วมกันจัดทำตามกรอบสกอ. ด้านที่ 1 ด้านคุณลักษณะ (Core Attributes) และด้านที่ 2 ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Community Engagement) และกรอบสมรรถนะครูอาเซียน ปี 2017 (Southeast Asia Teachers Competency Framework) สมรรถนะที่ 1 รู้และเข้าใจในสิ่งที่สอน (Know and understand what I teach) สมรรถนะย่อย 1.1 ขยาย ความรู้สู่การสอน (Deepen and broaden my knowledge of what I teach) สมรรถนะที่ 2 ช่วยเหลือ ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ (Helps my students learn) สมรรถนะย่อย 2.2 ใช้กลวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ (Use the most effective teaching and learning strategy) สมรรถนะที่ 3 ร่วมมือกับ ชุมชน (Engage the community) และสมรรถนะย่อย 3.1 ร่วมงานกับผู้ปกครองและชุมชนที่ให้การ สนับสนุนการเรียนรู้ (Partner with parents and caregivers) เพื่อให้บรรลุตามผลตามทิศทางที่กำหนดไว้สถาบันผู้ผลิตฯ จึงได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรชื่อ “หลักสูตร พัฒนาความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภาษาอังกฤษเพื่อการ จัดการเรียนรู้สาระ วิชา (Content and Language Integrated Learning-CLIL) การเรียนรู้การบูรณา การระหว่างความรู้ด้านเทคโนโลยี ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge - TPACK) ที่เน้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มี ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning) และการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning)” โดยมีความคาดหวัง ดังนี้ (1) ในการพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การเรียนการสอน จะใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่างความรู้ด้านเทคโนโลยีความรู้ด้านการ สอนและความรู้ด้านเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge-TPACK) (2) ใน การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ จัดการเรียนรู้สาระวิชา จะใช้แนวการเรียนรู้ที่บูรณา การเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning-CLIL) โดยทั้งข้อ 1 และข้อ 2 เน้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มี ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning) และการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 2560)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในฐานะเครือข่ายของสถาบันการผลิตครูตาม โครงการฯ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จึงได้ดำเนินงานพัฒนาครูตามโครงการฯ อย่าง

ต่อเนื่องตั้งแต่ ปี 2559 จนถึงปัจจุบัน โดยในปี 2566 คณะทำงานได้มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกสังกัดในเขตจังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ ดังนั้น ทีมวิจัยในฐานะคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลลัพธ์ของโครงการเพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบประเมินความสามารถในการสอนของครูตามโครงการฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง ซึ่งเป็นแบบประเมินตามคู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการพัฒนาครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง หน้า 17-18 ซึ่งพัฒนาโดยแม่ข่ายคือ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และใช้ในการประเมินผลมาตั้งแต่ปี 2560 จนถึงปัจจุบัน โดยจำแนกความสามารถในการสอนของครูแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ความสามารถด้านเนื้อหา หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาตามสาระในหลักสูตร และสาระสำคัญที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้

ด้านที่ 2 ความสามารถในการบูรณาการ TPACK หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่างความรู้ด้านเทคโนโลยีความรู้ด้านการสอนและความรู้ด้านเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge-TPACK)

ด้านที่ 3 ความสามารถในการบูรณาการ CLIL หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจัดการเรียนรู้สาระวิชา โดยใช้แนวการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning-CLIL)

ด้านที่ 4 ความสามารถในการบูรณาการ CBL หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนหรือใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning)

ด้านที่ 5 ความสามารถในการบูรณาการ PBL หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่เน้นการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning)

2. แผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคน เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ TPACK+CLIL+CBL+PBL ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครูได้ออกแบบในการอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการ จำนวน 3 วงรอบ และได้รับการวิพากษ์จากทีมนิเทศก์ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแล้ว

3. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู เป็นแบบบันทึกปลายเปิดท้ายแบบประเมินตามโครงการฯ สำหรับทีมนิเทศบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูในขณะเปิดชั้นเรียนผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ประกอบด้วย ครูในโครงการเป็น Model Teacher ครูในโครงการหรือครูในโรงเรียนเป็น Buddy Teacher ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็น Admin ศิษยานุศิษย์เป็น Mentor และอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็น Expert

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชุมทีมวิจัยและคณะครูเพื่อชี้แจงและวางแผน กำหนดเป้าหมายและปฏิทินการเปิดชั้นเรียน

2. ดำเนินการเปิดชั้นเรียนตามปฏิทินที่กำหนด ณ ห้องเรียนของโรงเรียนที่ครูสังกัด ดังนี้

2.1 ทีมนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ร่วมกันที่ห้องประชุม เพื่อรับฟังการเล่าแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อกำหนดเป้าหมายในการสังเกตชั้นเรียน

2.2 ครู Model Teacher ดำเนินการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางแผนไว้

2.3 ทีมนิเทศ ผู้บริหาร ครู Buddy ร่วมสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูและประเมินความสามารถในการสอนตามแบบประเมิน แล้วบันทึกผลลงในแบบบันทึก

2.4 ทีมนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ร่วมกันที่ห้องประชุมอีกครั้ง เพื่อสะท้อนผลเปิดชั้นเรียนในประเด็น 3 ส (สิ่งที่ครูทำได้ดี-สถานการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจ-ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไป)

3. เมื่อดำเนินการเปิดชั้นเรียนและประเมินครูครบทุกคนแล้ว ทีมวิจัยได้นำผลคะแนนประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยนำคะแนนของทีมนิเทศแต่ละคนมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนของครูแต่ละคนจำแนกเป็นโดยรวมและรายด้าน และบันทึกลงในตารางนำเสนอแล้วแปลผล ดังนี้

ระดับคุณภาพ

5 หมายถึง คุณภาพในระดับดีเยี่ยม

4 หมายถึง คุณภาพในระดับดีมาก

3 หมายถึง คุณภาพในระดับดี

2 หมายถึง คุณภาพในระดับพอใช้

1 หมายถึง คุณภาพในระดับปรับปรุง

การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด. 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า คุณภาพในระดับดีเยี่ยม

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า คุณภาพในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า คุณภาพในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า คุณภาพในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า คุณภาพในระดับปรับปรุง

สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ทีมวิจัยได้นำแบบบันทึกมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และร่วมกันสะท้อนผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูเพื่อสรุปประเด็นสำคัญ แล้วนำไปเขียนรายงานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการประเมินความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ รุ่นบรรจุปี 2565 จำนวน 7 คน จากทีมนิเทศ ปรากฏดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ รุ่นบรรจุปี 2565

ด้าน	รายการประเมิน	<u>X</u>	S.D.	การแปลผล
1	ความสามารถด้านเนื้อหา	3.81	0.71	ดีมาก
2	ความสามารถในการบูรณาการ TPACK	4.05	0.70	ดีมาก
3	ความสามารถในการบูรณาการ CLIL	3.43	0.55	ดี
4	ความสามารถในการบูรณาการ CBL	4.12	0.63	ดีมาก
5	ความสามารถในการบูรณาการ PBL	3.95	0.70	ดีมาก
	โดยรวม	3.87	0.70	ดีมาก

จากตาราง จะเห็นว่า ความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 โดยครูมีความสามารถมาก

ที่สุดในด้านการบูรณาการ CBL ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 รองลงมา คือด้านความสามารถในการบูรณาการ TPACK ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 ด้านความสามารถในการบูรณาการ PBL ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 ด้านความสามารถด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 และ มีความสามารถน้อยที่สุดในด้านการบูรณาการ CLIL อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55

เมื่อพิจารณาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู สามารถจำแนก ประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ความสามารถด้านเนื้อหา ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาตามสาระในหลักสูตร และสาระสำคัญที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครู สามารถออกแบบหน่วยและจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาตามสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรของแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้ ได้แก่ เทควันโตน้อยร้อยลีลา สอนการเตะในกีฬาเทควันโด Amazing Animal สอน การใช้คำศัพท์และบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อบอกข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่น ศาสน สถานสำราญใจ สอนเรื่องเซตพุททาวาสและสังฆาวาสในวัดประจำหมู่บ้าน มหัศจรรย์ไม้กวาด Zero waste สอนจากส่วนประกอบต่าง ๆ ของพืช และดอกหญ้า ดอกแซมที่นำมาทำไม้กวาด มอง เศรษฐศาสตร์ผ่านบทบาทผู้ผลิตและผู้บริโภค สอนการซื้อขายสินค้าในชุมชนวัสดุท้องถิ่นนำรู้ สอน สมบัติของวัสดุเพื่อนำมาประดิษฐ์ ตลาดนัดแผนภูมิ สอนการเขียนแผนภูมิแท่ง

ด้านที่ 2 ความสามารถในการบูรณาการ TPACK ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และ ประสบการณ์ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่าง ความรู้ด้านเทคโนโลยีความรู้ด้านการสอนและความรู้ด้านเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge-TPACK) พบว่า ครูทุกคนสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ได้แก่ การ ใช้คลิปเพื่อนำเสนอสถานการณ์ปัญหาชวนคิด การใช้คลิปนำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญ การใช้เกมเพื่อ กระตุ้นความสนใจและประเมินผลผู้เรียน การใช้แอปพลิเคชันในการสุ่มนำเสนอหรือจัดกลุ่ม การใช้ โปรแกรมนำเสนอเพื่อสรุปบทเรียน การใช้ Pedlet เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลผ่าน อินเทอร์เน็ต

ด้านที่ 3 ความสามารถในการบูรณาการ CLIL ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และ ประสบการณ์ที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจัดการเรียนรู้สาระวิชา โดยใช้แนวการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและ ภาษา (Content and Language Integrated Learning-CLIL) พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้การนำเสนอ คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน และมีการสอดแทรกบูรณาการภาษาอื่น เช่น การนับเลข เป็นภาษา เกาหลี ในการเตะเพื่อฝึกเทควันโด

ด้านที่ 4 ความสามารถในการบูรณาการ CBL ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนหรือใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning) พบว่า ครูทุกคนสามารถออกแบบการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเรื่องใกล้ตัวเด็ก เน้นประสบการณ์ตรงที่พบเห็นได้ในท้องถิ่น ของดีในชุมชน ได้แก่ สัตว์เลี้ยงในชุมชน เช่น หมู วัว ไก่ กบ หนูนาค วัดในชุมชน อาชีพในชุมชน เช่นการทำไม้กวาดดอกหญ้า ไม้กวาดดอกเข็ม การล่องแพ นอกจากนี้ ยังมีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรสอนนักเรียนทำไม้กวาด หรือพานักเรียนไปเรียนรู้ในสถานที่จริง เช่น วัดในชุมชน เป็นต้น

ด้านที่ 5 ความสามารถในการบูรณาการ PBL ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่เน้นการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) พบว่า ครูส่วนใหญ่ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การฝึกตะในกีฬาเทควันโด ซึ่งครูได้ให้นักเรียนได้สวมชุดฝึก เรียนรู้กติกา มารยาท ท่าทางและคำพูดที่ใช้ในการเล่น ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงทั้ง 3 วงรอบเพื่อให้เกิดชิ้นงานตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด เช่น วงรอบที่ 1 เรียนรู้ส่วนประกอบของพืชเพื่อนำมาวางแผนการทำไม้กวาด วงรอบที่ 2 เรียนรู้จากปราชญ์ในชุมชน และวงรอบที่ 3 การประดิษฐ์ไม้กวาดของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยครูมีความสามารถมากที่สุดในด้านการบูรณาการ CBL และมีความสามารถน้อยที่สุดในด้านการบูรณาการ CLIL แสดงให้เห็นว่า กระบวนการพัฒนาครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ ประสบความสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่า ครูที่เข้าร่วมโครงการนี้สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ TPACK+CLIL+CBL+PBL เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2566) ทั้งนี้เนื่องจาก แนวคิดหลักในการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นการผสมผสานมาตรฐานและสมรรถนะครูทั้งด้านคุณลักษณะ (Core Attributes) และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Community Engagement) และกรอบสมรรถนะครูอาเซียน ปี 2017 สมรรถนะที่ 1 รู้และเข้าใจในสิ่งที่สอน (Know and understand what I teach) สมรรถนะย่อย 1.1 ขยายความรู้สู่การสอน (Deepen and broaden my knowledge of what I teach) สมรรถนะที่ 2 ช่วยเหลือ ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ (Helps my students learn) สมรรถนะย่อย 2.2 ใช้กลวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ (Use the most effective teaching and learning strategy) สมรรถนะที่ 3 ร่วมมือกับ ชุมชน (Engage the community) และสมรรถนะย่อย 3.1 ร่วมงานกับผู้ปกครองและชุมชนที่ให้การ สนับสนุนการเรียนรู้ (Partner with

parents and caregivers) ตาม“หลักสูตรพัฒนาความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการเรียนรู้สาระวิชา (Content and Language Integrated Learning-CLIL) การเรียนรู้การบูรณาการระหว่างความรู้ด้านเทคโนโลยี ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge - TPACK) ที่เน้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning) และการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning)” โดยมีความคาดหวัง ดังนี้ (1) ในการพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน จะใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่างความรู้ด้านเทคโนโลยีความรู้ด้านการสอนและความรู้ด้านเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge-TPACK) (2) ในการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ จัดการเรียนรู้สาระวิชา จะใช้แนวการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning-CLIL) ที่ เน้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning) และการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2560) ซึ่งเป็นอัตลักษณ์สำคัญของครุ คีนถิ่น ดังเช่นประเด็นการเสวนาจากโครงการครุคีนถิ่น “Lessons Learn จากประสบการณ์การจัดการ เรียนการสอนในยุคดิจิทัล” ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สรุปไว้ว่า ครุคีนถิ่น (Kru love home) คือ โครงการที่รับครูบรรจุในท้องถิ่นตัวเอง เพื่อป้องกันปัญหาการย้ายออกของครูต่างถิ่น จุดประสงค์หลักของโครงการ เพื่อคัดเลือก คนดี คนเก่งเข้ามาในวิชาชีพครู เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถบรรจุในภูมิลำเนาตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ลดปัญหาการโยกย้าย แก้ปัญหาการ ขาดแคลนครูในพื้นที่การศึกษา โครงการที่จะเน้นพื้นที่เป็นหลัก มุ่งให้สถาบันฝ่ายผลิตครูในพื้นที่ทำงาน ร่วมกันเป็นเครือข่าย ปรับบทบาทและวิธีการผลิตและพัฒนาครู เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ร่วมกันยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในสถาบันฝ่าย ผลิตครูด้วยกันเอง และหน่วยงานผู้ใช้ครูในท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการผลิตและพัฒนาครู ร่วมรับผิดชอบต่อผลผลิตของตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการพัฒนาและติดตามเป็นพี่เลี้ยงให้กับครู เหล่านั้น โดยสมรรถนะของนิสิต นักศึกษาครูที่ได้รับทุนโครงการครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะ 2) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 3) ด้านอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563) ดังนั้น เมื่อครูในโครงการได้รับการบรรจุแต่งตั้งใน ท้องถิ่นที่สังกัด ในระยะเข้าสู่วิชาชีพเป็นระยะเวลา 2 ปี จึงต้องดำเนินการตามพันธกิจที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพัฒนาตนเอง ดังเช่นผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณา การระหว่าง TPACK+CLIL+CBL+PBL ตามภูมิปัญญา “ยลยีนถิ่นเทียนธรรม งามล้ำวัฒนธรรมวิถี 231 ปี อุบลราชธานี สู่เชิงเมืองธรรม (นิติธร เถาว์รินทร์ และคณะ, 2566) และพัฒนาต่อยอดสู่การพัฒนา ในวิชาชีพ ดังเช่นผลงานวิทยานิพนธ์ของศิรินันท์ พงษ์แสนพันธ์ (2564) เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการ

เรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการฐานชุมชน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นครูในโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้วย

นอกจากนี้ ยังพบประเด็นในกระบวนการดำเนินงานโครงการที่น่าสนใจคือผลการดำเนินงานผ่านภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือและดำเนินงานผ่านทีมนิเทศก์ที่ประกอบด้วยผู้บริหาร คณาจารย์ และศึกษานิเทศก์ฝึกกำลังการทำงานร่วมกันพัฒนาครูผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นับเป็นแนวทางการพัฒนาเชิงระบบแนวใหม่ที่สานงานประจำกับโครงการความร่วมมืออย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นการนิเทศแบบเป็นกัลยาณมิตร ดังเช่นงานวิจัยของสุภาวรรณ ฤกษ์กำลัง (2564) เรื่อง การพัฒนาระบบการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ที่พบว่า การพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และความถูกต้องโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเป็นระบบที่ช่วยให้ครูและสมาชิกในเครือข่าย มีการรับรู้และเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยมีจุดเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนมีความกระตือรือร้น และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการเรียนรู้ นำมาสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประสานความร่วมมือระหว่างกัน และให้ความเคารพความแตกต่างในการทำงานร่วมกัน ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนแบ่งปันบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาสู่แนวทางที่ดีที่สุด การแลกเปลี่ยนแนวคิด วิธีการประสบการณ์ และความสำเร็จ ตลอดจนยอมรับการนิเทศก์และชี้แนะในการปฏิบัติงานในบรรยากาศที่เป็นมิตรและการให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ (Effective Feedback) ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ในการวางแผนแนวทางในการต่อยอดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู ควรนำผลการวิจัยนี้ไปกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการพัฒนาครูทั้งระบบอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ดังนี้

1.1 สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรมีแผนงานการกำกับติดตามผลการพัฒนาครูต่อเนื่องจากระยะเข้าสู่วิชาชีพในเวลา 5-10 ปี หรือกำหนดแผนงานการพัฒนาครูต่อเนื่องในการให้ทุนการศึกษาและการพัฒนาตนเองในระดับที่สูงขึ้น

1.2 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ควรนำแนวปฏิบัติที่ดีจากการดำเนินงานโครงการนี้ไปบูรณาการกับการพัฒนานักศึกษาครูหรือการพัฒนาให้ครูในโครงการเป็นครูที่เลี้ยงต้นแบบของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกทั้งระบบเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในการสอนของครูในแต่ละด้านทั้งความสามารถด้านเนื้อหา และด้านการบูรณาการ TPACK+CLIL+CBL+PBL โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความสามารถในการบูรณาการ CLIL

เอกสารอ้างอิง

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). *เสวนาหัวข้อ “Lessons Learned จากโครงการครูคืนถิ่น บทเรียนจากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล” วันที่ 15 กรกฎาคม 2563 live สด โครงการ EDUcoworking ประจำสัปดาห์. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.edu.chula.ac.th/node/1386>*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2566). *เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการการออกแบบการเรียนรู้บูรณาการ TPACK+CLIL+CBL+PBL โครงการพัฒนาครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ รุ่นบรรจุปี 2565. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2560). *หลักสูตรการพัฒนาครูในโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะการเข้าสู่วิชาชีพ (Induction Period) รุ่นปี พ.ศ. 2560 เครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

นิติธร เถาว์รินทร์ ปิยาพัชญ์ นิธิศักรานนท์ อภิญญา สุขช่วย กฤติน ชันละ และปริญา ปรีพทุม. (2566). “ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่าง TPACK+CLIL+CBL+PBL ตามภูมิปัญญา “ยลยีนถิ่นเทียนธรรม งามล้ำวัฒนธรรมวิถี 231 ปี อุบลราชธานี อุ่งเสียงเมืองธรรม” ในการประชุมวิชาการระดับชาติศรีโคตรบูรณศึกษา ครั้งที่ 3 “เขตต์โขงนครา ภูมิธรรม ภูมิปัญญา เพื่อการพัฒนานวัตกรรม และเศรษฐกิจ BCG” วันที่ 10 พฤศจิกายน 2566 จัดโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*

ศิรินันท์ พงษ์แสนพันธ์. (2564). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการฐานชุมชน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องโลกและทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*

สุภาวรรณ ฤกษ์กำลัง. (2564). การพัฒนาระบบการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 15(1), 30-43.

การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
Operations Accordance to Policy of the Basic Education Commission of
administrators Under Saraburi Primary Educational Area Office 2

เนติกาญจน์ ปักษาสร^{1*} ภูวดล จุลสุคนธ์² สรรชัย ชูชีพ³
Netikan Paksasorn^{1*} Poowadul Julsukhon² Sanchai Choocheep³

¹⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*Corresponding author email: netikan.pa3733@gmail.com

(Received: 9 February 2024, Revised: 23 April 2024, Accepted: 24 April 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการบริหาร และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวม 314 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบ LSD ของฟิชเชอร์ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการบริหารและขนาดของสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การดำเนินงาน; นโยบาย; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the operations accordance to the policy of the Basic Education Commission of educational institution administrators Under Saraburi Primary Educational Area Office 2; and 2) compare the operations accordance to the policy of the Basic Education Commission. Basic Education Committee members of educational institution administrators Under Saraburi Primary Educational Area Office 2, classified by educational, position, management experience and school size. The sample group in this research was 314 school administrators and teachers. The research instrument was a questionnaire validity at 1.00 and reliability at 0.88. Data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Fisher's test. The results were as follows: 1) the operations accordance to the policy of the Basic Education Commission of the school administrators Under Saraburi Primary Educational Area Office 2 were overall at the highest level and 2) the results of comparing the operations accordance to the policy of the Basic Education Commission of educational institution administrators Under Saraburi Primary Educational Area Office 2, classified by positions, management experience and school size were to different at significantly .05 level, when classified by educational had no different.

Keywords: operations accordance; Policy; the Basic Education Commission of educational

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทและภารกิจเกี่ยวกับการจัดการและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาภาคบังคับ การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งเด็กพิการที่จะต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับการพัฒนาสมรรถภาพและเด็กด้อยโอกาสจะต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ในการบริหารจัดการภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักในการจัดและส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรในวัยเรียนได้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา (จันทร์ทอน สีนะดวงค์, 2564) เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ จึงมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนา “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” ใน 4 ด้านได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านโอกาส ด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการต่อยอดพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “วิถีนาคต วิถีคุณภาพ” จึงกำหนดนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนี้ 1) ด้านความปลอดภัย 2) ด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 3) ด้านคุณภาพและ 4) ด้านประสิทธิภาพ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้วางนโยบายการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ดังนี้ นโยบายที่ 1 ด้านความปลอดภัยโดยมีมาตรการพัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาการส่งเสริมให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีสุขภาวะที่ดี นโยบายที่ 2 ด้านโอกาสโดยมีมาตรการส่งเสริมและสร้างโอกาสทางการศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัย และเด็กในวัยเรียน ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพเชื่อมโยงสู่อาชีพและการมีงานทำ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เติบโตตามศักยภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันส่งเสริมให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นโยบายที่ 3 ด้านคุณภาพ โดยมีมาตรการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของชาติและเป็นพลโลกที่ดีการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกระดับ การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษานโยบายที่ 4 ด้านประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานมีความทันสมัยอย่างมีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาต้นแบบ การเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกภาคส่วน(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2565)

ด้วยข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและต้องดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ได้เห็นถึงความสำคัญในการนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการบริหารการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาภาคบังคับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ตามภารกิจ คือ จัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และพัฒนาคุณภาพทุนมนุษย์ สู่ระดับสากลอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้องทุกระดับผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 จากการศึกษาครั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้พัฒนาการจัดการศึกษาที่ตรงตามเป้าประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 นำข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ประกอบการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานลงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อวางแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,454 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 135 คน และครู 1,319 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้ความคลาดเคลื่อน .05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Yamane, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 314 คน แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 30: 70 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 94 คน และครู ร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 220 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มี 4 ด้าน มีข้อคำถามจำนวน 45 ข้อ คือ 1) ด้านความปลอดภัย จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านโอกาส จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านคุณภาพ จำนวน 15 ข้อ และ 4) ด้านประสิทธิภาพ จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ที่มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 4 ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย โดยการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของสถานศึกษา ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) แบบวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD ของฟิชเชอร์

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61, S.D.=0.19$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.65, S.D.=0.25$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X}=4.60, S.D.=0.20$) ด้านโอกาส ($\bar{X}=4.60, S.D.=0.25$) ด้านคุณภาพ ($\bar{X}=4.58, S.D.=0.27$) และด้านความปลอดภัยกับด้านโอกาสซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.1 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงดำเนินการทดสอบรายคู่ด้วยการทดสอบ LSD ของ

พิชเชอร์พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่คือ ประสบการณ์ในการบริหาร 5 – 10 ปี แตกต่างจากประสบการณ์ในการบริหารมากกว่า 10 ปี

2.4 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงดำเนินการทดสอบรายคู่ด้วยการทดสอบ LSD ของพิชเชอร์พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่คือ 1) สถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ และ 2) สถานศึกษาขนาดกลางแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

1.1 ด้านความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 นั้น มีระบบการบริหารงานที่มีการวางแผนด้านความปลอดภัยอย่างรัดกุมทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มีการวางแผนและจัดทำมาตรการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ครอบคลุม ด้านอุบัติเหตุ ด้านอุบัติเหตุ และด้านสภาพแวดล้อม มีการกำหนดเป้าประสงค์การดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ทำการศึกษาสภาพทั่วไปของโรงเรียน ชุมชน จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบจัดทำ การประเมินความเสี่ยงในการบริหารจัดการภัยพิบัติและภัยอื่น ๆ ในสถานศึกษา เพื่อลดความเสี่ยงจัดทำ แผนเผชิญเหตุ ของสถานศึกษา และจัดให้มีการฝึกซ้อมสถานการณ์จำลองการเกิดภัยสร้างความตระหนัก ให้ความรู้ แนวทางการปฏิบัติด้านความปลอดภัยสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อออนไลน์ มีการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อป้องกันลดผลกระทบในเชิงสังคม และอาชญากรรมทางไซเบอร์เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและใช้เทคโนโลยีเพื่อการเผยแพร่ ข้อมูลที่ถูกต้องให้กับนักเรียนจัดสภาวะแวดล้อม เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี กิจกรรมสร้างจิตสำนึกและความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และชุมชนบริหารจัดการ ความร่วมมือเครือข่ายองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อติดต่อขอความช่วยเหลือได้ทันทีและเพิ่มศักยภาพการจัดการภัยในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกนกอร อุ่นสถานนท์ (2563) ศึกษาการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าการบริหารด้านความปลอดภัยของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมมีระดับ การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านโอกาสใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี
เขต 2 นั้น ทุกโรงเรียนดำเนินการด้านโอกาสของผู้เรียนโดยการกำหนดไว้เป็นจุดเน้นสำคัญใน
เป้าประสงค์ของสถานศึกษาจากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
ผู้บริหารสถานศึกษา มีการสร้างความร่วมมือ กับภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้
ที่เกี่ยวข้องระดับพื้นที่เพื่อวางแผนการจัดการศึกษา ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีมาตรฐาน
และสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ บริหารงบประมาณไปยังผู้เรียนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ นวัตกรรม
เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใช้ระบบสารสนเทศ
เดียวกัน เพื่อลดปัญหาการติดตามเด็กในพื้นที่ทับซ้อนหรือพื้นที่ช่องโหว่ระหว่างสังกัด พร้อมทั้งมีการ
ข้อมูล ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดออกจากระบบการศึกษา ช่วยเหลือเด็ก
ตกหล่นและเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส ได้รับ
โอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษกลุ่มชาติพันธุ์ และ
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมและจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีทักษะการดำเนินชีวิตมีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้อย่างมี
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มี
ความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ ตามความถนัดและ ความสนใจ วางรากฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริม
ขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ
วรัญญภรณ์ ชาลีรักษ์ (2564) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบติดตามและประเมินการดำเนินงานตาม
นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ”ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีสภาพ
ในการดำเนินการ คือ ปริมาณของเด็กด้อยโอกาสมีนานมากเกินกว่าความสามารถของโรงเรียน แม้จะ
มีหน่วยงานของกระทรวงพัฒนาสังคมฯ มาช่วยเหลือก็ตามด้วยภาวะเศรษฐกิจที่แย่ลง ครูและบุคลากร
ด้านการแนะแนวไม่เพียงพอ นักเรียนอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ยากลำบากในการเดินทางมาเรียนลำบากไม่มียานพาหนะ
มาโดยมีแนวทางการติดตามการดำเนินงาน คือ การสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน
การดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ การ
ดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อป้องกันไม่ให้ออก
จากระบบการศึกษาและการดำเนินการส่งเสริมผู้เรียนที่ด้อยโอกาส

1.3 การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านคุณภาพใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี
เขต 2 นั้น ทุกโรงเรียนดำเนินการด้านคุณภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา
ผู้เรียนเป็นสำคัญจากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร
สถานศึกษาได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักในแต่ละระดับชั้นของ
ผู้เรียน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความ
ต้องการและบริบทของพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐาน
คุณภาพส่งเสริมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้ผู้เรียนมีความรู้มี
กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สนับสนุนการ
ผลิต จัดหาและส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก
เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริงมี
ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ คิดสร้างนวัตกรรมใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก
ห้องเรียน ร่วมพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลทุกระดับ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานนำไปสู่การพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพทางการศึกษาทางไกลโดยใช้โครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการ
สื่อสารเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล และขาดแคลนครูผู้สอนมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของ
สถานศึกษาส่งเสริมการแนะแนวศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เสริมสร้าง
ประสบการณ์ชีวิต เพื่อต่อยอดการประกอบอาชีพในอนาคตให้ผู้เรียนสามารถ อยู่กับธรรมชาติ ใช้เทคโนโลยี
ดิจิทัล และวิทยาการใหม่ ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม
ได้ และครูได้รับการสนับสนุนให้มีสวัสดิการ ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีสมรรถนะตามมาตรฐาน
ตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ มีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่องซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ
ผลงานวิจัยของบาร์รินามะแซ (2559) ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของ
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมและรายด้านอยู่ใน
ระดับมาก

1.4 การดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านประสิทธิภาพใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี
เขต 2 นั้น ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพ ซึ่งได้รับการรับรองในการดำเนินงานของสถานศึกษามีระบบ
การประกันคุณภาพภายใน และผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ที่มีประสิทธิภาพจากการศึกษา

ข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บริหารการจัดการศึกษาด้วยการกระจายอำนาจโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ยึดหลักธรรมาภิบาล และความโปร่งใสพัฒนาโรงเรียนให้มีมาตรฐานคุณภาพ สอดคล้องกับนโยบายโรงเรียนคุณภาพด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนวางแนวทางการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ชัดเจน ด้วยระบบข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อมโยงกันจัดการฐานข้อมูลผู้เรียน ครู สถานศึกษา งบประมาณ และข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะและความถนัดร่วมสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวมปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบันปรับเปลี่ยนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลที่สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ และชีวิตวิถีปกติ ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษามีการพัฒนางานตามการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งบริหารจัดการและดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา และสถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในและผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอารีวรรณ สุวรรณประทีป (2563) ทำการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 1 โดยรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีประสิทธิภาพการบริหารระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจูงใจรองลงมาคือด้านการตัดสินใจด้านการกำหนดเป้าหมายด้านการเป็นผู้นำด้านการปฏิสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกันด้านเป้าหมายการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมด้านการควบคุมและด้านที่มีประสิทธิภาพการบริหารระดับมากค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการติดต่อสื่อสาร

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการบริหาร และขนาดของสถานศึกษาโดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงานแตกต่างกันมีการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารจะทำหน้าที่บริหารจัดการสถานศึกษาโดยภาพรวม ตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการบริหาร โดยครุมีหน้าที่หลักในด้านการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติหน้าที่พิเศษตามที่ผู้บริหารกำหนด ดังนั้นครูจึงมีลักษณะเป็นผู้ปฏิบัติ จึงมองเห็นปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติหรือประสบปัญหาและแก้ปัญหาจากประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระศักดิ์ ออบอายุ (2564) ที่ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผล

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ที่มีต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกันมีการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารมากจะครอบคลุม และมองเห็นแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม ด้วยประสบการณ์ที่มีมากอาจมองภาพการบริหารงานได้กว้าง และตรงประเด็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติพิรุณ โพธิ์ทอง (2565) ที่ทำการศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามเพศ ขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น หรือมีทรัพยากรไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานที่แตกต่างซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิ เชี่ยวสะ (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่าผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานของสถานศึกษามีลักษณะการดำเนินงานตามนโยบายที่รับคำสั่งจากหน่วยงานต้นสังกัดตามนโยบายการจัดการศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการนิเทศติดตามการดำเนินงานจากหน่วยงานต้นสังกัดด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติสว่างกุล (2566) ที่ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองเกษปทุมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดพบว่า จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านการงานเป็นทีม ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการสื่อสารและจูงใจ ด้านการพัฒนา

ศักยภาพบุคลากร และด้านการมีวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธิ์ เชี่ยวสะ (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่าผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านความปลอดภัยนั้นรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการ ความร่วมมือเครือข่ายองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อติดต่อขอความช่วยเหลือได้ทันทีและเพิ่มศักยภาพการจัดการภายในภาวะฉุกเฉินดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีความสามารถในการบริหารจัดการ ความร่วมมือเครือข่ายองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อติดต่อขอความช่วยเหลือได้ทันทีและเพิ่มศักยภาพการจัดการภายในภาวะฉุกเฉิน

1.2 ด้านโอกาสนั้นรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา บริหารงบประมาณไปยังผู้เรียนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จึงควรมีการจัดประชุมเพื่อบริหารงบประมาณไปยังผู้เรียนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ

1.3 ด้านคุณภาพนั้นรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ร่วมพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลทุกระดับให้มีคุณภาพและมาตรฐานนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จึงควรมีการหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลทุกระดับ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ

1.4 ด้านประสิทธิภาพนั้นรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จึงควรปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในสถานศึกษามากที่สุด

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่เกิดกับนักเรียนและบุคลากรหลังจากมีการกำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร อุณสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จันทร์ทอน สีนะดาวงศ์. (2564). รูปแบบการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิระศักดิ์ อบอวย. (2564). การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ฐิติพิรุณ โพธิ์ทอง. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- บาร์นา มะแซ. (2559). ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรัญญกรณ์ ชาลีรักษ์. (2564). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบติดตามและประเมินการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- _____. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- _____. (2561). แผนยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของ
คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). นโยบายและจุดเน้น ของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566: "สพฐ. วิถีอนาคต วิถีคุณภาพ".
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชาติ สว่างกุล. (2566). การศึกษาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมือง
เกษปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- หฤทัย เขียวสละ. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อารีวรรณ สุวรรณประทีป. (2563). ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต วิทยาลัย
เทคโนโลยีสยาม.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introversion analysis* (3rded.). Tokyo: Harper International.

การแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อสร้างเป้าหมาย
สู่โลกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
Guidance to Develop Life and Career Skills to Create Goals for
The Career World of Secondary School Students

จุฑารัตน์ เรณูมาน^{1*} ดวณภา อ่อนเหลือ² ชลัดดา บุญมาก³ ปอยขวัญ เขมา⁴ สติพร เชาวนชัย⁵

Jutharat Ranuman^{1*} Duangnapa Onlua ² Chaladda Boonmak³

Poykwan Khema⁴ Sathiraporn Chaowachai⁵

¹⁻⁵คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹⁻⁵Faculty of Education, Naresuan University

*Corresponding author email: jutharatr64@nu.ac.th

(Received: 12 May 2023, Revised: 5 April 2024, Accepted: 9 April 2024)

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการประกอบอาชีพการเปลี่ยนแปลงทำให้บางอาชีพสูญหาย และมีอาชีพเกิดใหม่เป็นวัฏจักร อาชีพบางอาชีพที่ตอนนี้สูญหายในขณะที่บางอาชีพเกิดขึ้นใหม่ตามวัฏจักรของการพัฒนาทางเทคโนโลยี ส่งผลต่อเยาวชนในวัยศึกษาเล่าเรียนซึ่งเป็นวัยที่สำคัญในการวางรากฐานให้กับตนเองเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนอันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคตทำให้การกำหนดเป้าหมายแห่งความสำเร็จของเยาวชนเกิดความยุ่งยาก การแนะแนวอาชีพจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งส่งเสริมนักเรียน ให้รู้จักตนเอง มีทักษะทางชีวิต สามารถพัฒนาและเลือกเรียนในสาขาที่จะสามารถต่อยอดไปถึงอาชีพในอนาคตได้ หากนักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายได้ ก็จะทำให้นักเรียนดำเนินชีวิตอย่างประสบความสำเร็จ และมีความสุข การแนะแนวอาชีพจึงเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมนักเรียนวัยรุ่นให้เข้าใจตนเอง วางแผนสร้างเป้าหมายชีวิต ให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตนเองได้

คำสำคัญ: กิจกรรมแนะแนว; การแนะแนวอาชีพ; ทักษะชีวิตและอาชีพ

ABSTRACT

At present, changes in social conditions and social and occupational changes have caused some professions and professions to be reborn cyclically. Some careers exist now while others are emerging following the cycle of technological development. Youngsters of educational age study at major universities to validate the leadership in their education which will lead them to a career that is a leader in driving success. Youth have difficulty with career guidance to important careers that aim to encourage students to know

themselves in life and to be able to develop studies in fields that can be extended to careers. Perhaps students can be directly important. that can be directly known. Students lead successful lives and are happy with career guidance that is the heart of encouraging young students to understand themselves and plan Create a life, unable to decide on your own career.

Keywords: Guidance; Career guidance; Life and Career Skills

บทนำ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการประกอบอาชีพการเปลี่ยนแปลงทำให้บางอาชีพสูญหาย และมีอาชีพเกิดใหม่เป็นวัฏจักร ส่งผลต่อเยาวชนในวัยศึกษาเล่าเรียนซึ่งเป็นวัยที่สำคัญในการวางรากฐานให้กับตนเองเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลที่มีระเบียบแบบแผน โดยใช้เทคนิค และกลวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนบรรลุความสำเร็จสูงสุดที่เหมาะสมกับ ความสามารถและความต้องการของตัวเอง นักแนะแนวมีความหน้าที่แก้ปัญหาให้กับผู้ปัญหาแต่ควรพยายามหาหนทางช่วยให้ผู้ประสบปัญหาสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง ซึ่งวิธีการนี้ตรงกับความต้องการของผู้มีปัญหา กล่าวคือ จากการสำรวจความต้องการของ นักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือที่พึงประสงค์พบว่า นักศึกษาร้อยละ 76.2 ต้องการให้ ผู้ช่วยให้เขาสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง นอกจากนี้ นักแนะแนวควรช่วยให้บุคคล สามารถพัฒนาตัวเองได้อย่างเหมาะสมสำหรับการที่จะทำให้บุคคลแต่ละคนสามารถ พัฒนาร่างกายจนถึงขีดสูงสุด นั้น นุชลี อุภักย์ (2546) กล่าวว่าควรมีการกำหนด จุดมุ่งหมายของการทำงานที่ชัดเจนเพื่อจะสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย หลักที่วางไว้ซึ่งจุดมุ่งหมายของการแนะแนวควรกำหนดไว้ดังนี้ 1. การพยายามทำให้บุคคลรู้จักตนเอง (Self-Understanding) เป็นการทำให้ บุคคลรู้ข้อดีข้อบกพร่องของตนเองทั้งทางด้านอารมณ์สติปัญญา ความสามารถ และ ความถนัด เป็นต้น 2. การพยายามช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง (Self - Determination) เป็นความพยายามที่จะทำให้บุคคลรู้จักหาหนทางตัดสินใจปัญหา และเลือก แนวทางในการแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง 3. การช่วยให้บุคคลเกิดการปรับตัว (Self-Adjustment) เป็นการช่วยสนับสนุนให้ บุคคลยอมรับตนเองทั้งจุดดีและจุดบกพร่อง จนเกิดการตัดสินใจแก้ปัญหาและนำพา ตนเองไปสู่การพัฒนาที่เหมาะสมตามลำดับ ในสภาพการณ์ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจสังคมการศึกษาและการประกอบอาชีพมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะเยาวชนในวัยศึกษาเล่าเรียนซึ่งเป็นวัยที่สำคัญในการวางรากฐานให้กับตนเองเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนอันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคตการที่จะไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จในชีวิตได้นั้นเป็นเรื่องยากยิ่งที่จะเลือกทิศทางที่เหมาะสม ดังนั้นการแนะแนวอาชีพจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งส่งเสริมบุคคล ในทุกช่วงวัยของชีวิตโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยเรียนให้รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง มีทักษะทางชีวิตสามารถพัฒนาตนเองและสังคมได้เต็มตามศักยภาพการแนะแนวอาชีพจึงมีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนาคคน โดยองค์รวมทั้งในด้านสติปัญญาอารมณ์สังคมและ จิตใจให้เป็น

บุคคลที่สามารถในการเลือกดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม (Super, 1957) สำหรับการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) การเลือกอาชีพที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลนอกจากจะประโยชน์ต่อตนเองและต่อประเทศชาติแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วย เพราะการพัฒนาทางการศึกษาและทางด้านเศรษฐกิจของรัฐหมายถึง การพัฒนาอาชีพของประชาชน หากการเลือก การศึกษาต่อหรือเลือกอาชีพของเยาวชนไม่เหมาะสมยัง ก่อให้เกิดผลเสียหายนต่อเด็กและยังส่งผลต่อประเทศชาติด้วย และสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาประเทศได้ คือ การจัดการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการความถนัดและความสนใจของบุคคลนั้นเพื่อให้พัฒนาดตนเอง อันจะส่งผลให้เป็นแนวทางการเลือกเรียนเลือก อาชีพได้เหมาะสมกับตนเองต้องอาศัยกิจกรรมการแนะแนวเป็นส่วนในการช่วยเหลือ

จากสาเหตุข้างต้นผู้นำเสนอ เห็นถึงความสำคัญของการแนะแนวอาชีพ เพื่อการเตรียมความพร้อมของนักเรียน ได้ทราบถึงบุคลิกภาพ ความถนัดและทักษะของตนเอง ในการประกอบการตัดสินใจเลือก ศึกษาต่อหรือเลือกประกอบอาชีพในอนาคต เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต ได้เห็นความสำคัญของทุกอาชีพ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ก่อนการตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพโดยครูใช้หลักการ และแนวทางจัดบริการแนะแนวอาชีพแนะแนวโดยยึดขอบข่ายการแนะแนวอาชีพ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต ได้เห็นความสำคัญของทุกอาชีพ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ก่อนการตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพ

ความหมายของการแนะแนวอาชีพ

“แฟรงค์พาร์สันส์” (Frank Parsons) บิดาแห่งการแนะแนวอาชีพให้ความหมายว่าการแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) เป็นกระบวนการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนมีงานทำโดยสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้โดยมุ่งหวังให้เกิดความเข้าใจในโลกของอาชีพและการทำงาน ซึ่งจะทำให้สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวอย่างยั่งยืนไปการแนะแนวอาชีพจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ด้วยตนเอง อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความรู้ความสามารถความถนัด ความเข้าใจ ค่านิยม ของสังคม ตลอดจน สภาวะทางเศรษฐกิจ

สวัสดี สุวรรณอักษร (2542) กล่าวถึงการแนะแนวอาชีพว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการ ช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งทุกด้าน คือ

- 1.สติปัญญาความสามารถความถนัดความสนใจและอุปนิสัยใจคอว่าเหมาะกับงานหรืออาชีพใด
- 2.ช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจโลกของงานอาชีพต่างๆและองค์ประกอบของงาน เช่น ลักษณะของงานอาชีพคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ เงินเดือนหรือรายได้ความมั่นคงในงาน โอกาสก้าวหน้าในงาน สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของตลาดแรงงานในอนาคตสำหรับงานอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น
- 3.ช่วยให้บุคคลรู้จักเลือกและตัดสินใจ เลือกงานอาชีพอย่างฉลาดถูกต้องเหมาะสมกับอัตภาพ

4.ช่วยให้บุคคลรู้จักตัดสินใจเลือกอย่างฉลาดในการเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาและฝึกอบรมในวิชาชีพต่าง ๆ

5.ช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกลักษณะของตนให้เหมาะกับงานอาชีพ เช่น ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ความขยันหมั่นเพียรความตรงต่อเวลาความร่วมมือในการทำงาน เป็นต้น

6.ช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสสัมผัสกับงานอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับวัย

7.ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับงานอาชีพ จนประสบความสำเร็จและมีความสุขในงานอาชีพของตน

สรุปได้ว่า การแนะแนวอาชีพจึงเป็นกระบวนการช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อให้บุคคลเข้าใจในโลกของอาชีพและการทำงานสามารถทำให้ผู้ที่ได้รับการแนะแนวรู้จักคิดและตัดสินใจในการทำงานตามความเหมาะสมของบุคลิกภาพแต่ละบุคคลและตามความถนัดของตนเอง โดยยึดหลักในการแนะแนวอาชีพดังนี้คือ

1.การวิเคราะห์บุคคล นักแนะแนวจะช่วยให้ผู้มารับบริการวิเคราะห์คุณสมบัติต่างๆ เช่น ความสามารถความสนใจความถนัดบุคลิกภาพ

2.การวิเคราะห์อาชีพ นักแนะแนวจะช่วยให้ผู้รับบริการมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ เช่น มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพความต้องการของตลาดเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ เวลาและทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ

3.การใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ นักแนะแนวช่วยให้ผู้รับบริการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

จุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2545) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ ไว้ดังนี้

1.ช่วยให้นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง ของโลกอาชีพเพื่อเป็นพื้นฐานในการวางแผนการ ประกอบอาชีพ

2. ช่วยให้นักเรียนสามารถค้นหาความสามารถต่างๆ ในตัวของนักเรียนและเข้าใจตัวเองมากยิ่งขึ้นทั้งใน ด้านความเข้าใจความถนัดบุคลิกภาพและอื่นๆ

3. ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ในการพิจารณาถึงอาชีพต่างๆ ที่เหมาะสมกับตัวเขามากยิ่งขึ้น

4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ ต่างๆ จากเข้าร่วมกิจกรรมการทำงานซึ่งช่วยให้เกิดการ สำรวจตนเองในการพิจารณาวางแผนการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ

5. ช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริตทั้งหลาย

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (2559) จุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มองเห็นความสำคัญของอาชีพ

2. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น และในโลกว้าง
 3. เพื่อช่วยให้ นักเรียนได้ตระหนักถึงอิทธิพล ของสิ่งต่างๆ เช่น ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ระดับสติปัญญา สภาพร่างกาย ที่มีความสำคัญต่อการ ตัดสินใจเลือกอาชีพ
 4. เพื่อให้ข้อสนเทศแก่นักเรียนเกี่ยวกับอาชีพที่ นักเรียนสนใจ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้มีความเข้าใจใน อาชีพนั้นๆ ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
 5. เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีการแสวงหางาน วิธีการสมัครงานวิธีการปรับตัวให้เข้ากับงานและวิธีการ ปฏิบัติตนให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน
 6. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริตทุกอาชีพ
- สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ คือ การช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต ได้เห็นความสำคัญของทุกอาชีพ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและในโลกว้าง ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงอิทธิพลของสิ่งต่างๆ ก่อนการตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพ และให้นักเรียนรู้จักวิธีการแสวงหา งานวิธีการสมัครงานและวิธีปรับตัวให้เข้ากับงานในอนาคตได้

หลักการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

สมร ทองดีและวารุณี บุญประกอบ (2545) ได้กล่าวว่าการจัดแนะแนวอาชีพให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นครูแนะแนวควรมีหลักการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การแนะแนวอาชีพต้องจัดอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนของพัฒนาการด้านอาชีพ
 2. การแนะแนวอาชีพต้องจัดให้แก่ทุกคน
 3. การแนะแนวอาชีพต้องอาศัยข้อมูล
 4. การแนะแนวอาชีพต้องอาศัยกิจกรรม เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์
 5. การแนะแนวอาชีพต้องเคารพในสิทธิและความสามารถของนักเรียนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของตน
 6. การแนะแนวอาชีพต้องจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียน
 7. การแนะแนวอาชีพต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 8. การแนะแนวอาชีพต้องจัดอย่างสอดคล้องกับหลักสูตร
 9. การแนะแนวอาชีพต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานหลายฝ่าย
- อรอนงค์ ธัญญะวัน (2539) กล่าวว่า การจัดแนะแนวอาชีพให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นครูแนะแนวควรมีหลักการดำเนินงานดังต่อไปนี้
1. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เกิดขึ้นในระยะยาวแบบค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นควรจเริ่ม การแนะแนวอาชีพตั้งแต่ได้กอยู่ในวัยประถมศึกษาและจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา โดยที่แต่ละระดับนั้น จะต้องแนะแนวอาชีพโดยคำนึงถึงวัยและความพร้อมของเด็ก

2. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยข้อมูลเช่นข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนอาชีพ สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศและค่านิยมของสังคม การพัฒนาตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

3. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ต้องการความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายใน สถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนความร่วมมือของชุมชนในท้องถิ่นที่สถานศึกษานั้น ตั้งอยู่

4. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่มุ่งให้ บุคคลตัดสินใจด้วยตนเองโดยยึดถือหลักในเรื่อง ของการ ให้บุคคลเป็นผู้กำหนดชีวิตของตน

5. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือ บุคคลอย่างเป็นระบบต่อเนื่องกัน ช่วยให้ บุคคลรู้จัก ตนเองรู้จักข้อมูลทางอาชีพอย่างกว้างขวาง ช่วยให้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยให้มีโอกาสศึกษาฝึกฝนอบรมสัมผัสเกี่ยวกับงานอาชีพต่างๆ ตามความเหมาะสมเพื่อให้ เกิดทักษะความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้และช่วยให้มีการศึกษาฝึกอบรม เพิ่มเติมหลังจาก มีงานทำและจัดให้มีการติดตามผลและ ประเมินผลเพื่อปรับปรุง

สรุปได้ว่า หลักสำคัญในการจัดบริการแนะแนวอาชีพคือกระบวนการที่ต้องมีการจัดการอย่าง ต่อเนื่อง จะต้องมีการอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน จัดกระบวนการให้มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ ของนักเรียน ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนรวมถึงหน่วยงานและชุมชน และจัดต้องจัดโดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลอีกด้วย

ขอบข่ายการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

จิตตินันท์ บุญสิทธิกุล (2564) ได้กล่าวว่าขอบข่ายการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ประกอบด้วย

1. บริการให้การปรึกษาทางอาชีพ (Career counseling) คือ การใช้กระบวนการให้การปรึกษา เพื่อช่วยเหลือบุคคลให้พัฒนาเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความสามารถ ค่านิยม ศักยภาพของ ตนเอง นอกจากนั้นในการให้การปรึกษาด้านอาชีพ บ่อยครั้งพบว่าถึงแม้ว่าผู้รับบริการจะมาด้วย ปัญหาทางอาชีพ แต่ก็มักมีปัญหาส่วนตัวเข้ามาแทรกแซงเสมอ ซึ่งปัญหาสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับ การเลือกอาชีพก็คือการไม่เข้าใจตัวเอง การไม่สามารถค้นพบเอกลักษณ์ในตัวเองได้

2. บริการรวบรวมข้อมูลและห้องสมุดอาชีพ (Information gathering) คือ ข้อมูลทางอาชีพ หมายถึงข้อมูลอาชีพต่าง ๆ ซึ่งจะประกอบไปด้วยข้อมูลพื้นฐาน เช่น ลักษณะงาน ความเชี่ยวชาญ รายได้เฉลี่ย สาขาที่ต้องเรียน บุคลิกภาพที่เหมาะสม ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้มีความสำคัญที่ผู้มาใช้บริการ ต้องการรู้ เพื่อที่เป็นแนวทางเลือกอาชีพ หน่วยแนะแนวอาชีพข้อสำคัญก็คือข้อมูลเหล่านี้จะต้องทันสมัย เสมอ เข้าใจข้อดี ข้อเสียของอาชีพที่สนใจอย่างถ่องแท้ คือสิ่งสำคัญที่ควรหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เรียน

3. ด้านบริการทดสอบและวัดผล (Psychometric) คือ การบริการแนะแนวทางด้านอาชีพสามารถใช้แบบทดสอบเพื่อช่วยให้นักเรียนได้วิเคราะห์ถึงความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ค่านิยม บุคลิกภาพของตนเอง

4. ด้านการจัดโครงการเผยแพร่ให้ความรู้ทางอาชีพลักษณะต่าง ๆ (Program consultation) การให้บริการด้านนี้ของการแนะแนวอาชีพ เป็นลักษณะของการให้ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพในอนาคต

5. บริการจัดหางาน (Placement service) คือ การที่โรงเรียนจัดหางานให้นักเรียนทำในรูปแบบต่าง ๆ เช่น งานช่วงฤดูร้อน หรืองานถาวรเมื่อสำเร็จการศึกษา ตลอดจนการเพิ่มพูนทักษะในการสมัครงานให้นักเรียน เช่น การฝึกวิธี เขียนจดหมายสมัครงาน การฝึกสัมภาษณ์ กรอกใบสมัคร เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดบริการแนะแนวอาชีพมีขอบข่ายที่ครอบคลุมไปด้านต่าง ๆ ได้แก่ด้านบริการให้การปรึกษาทางอาชีพ บริการรวบรวมข้อมูล และห้องสมุดอาชีพ ด้านบริการทดสอบ ด้านการจัดโครงการเผยแพร่ให้ความรู้ทางอาชีพ และด้านบริการจัดหางาน โดยมีวัตถุประสงค์ ให้นักเรียนให้มีความเข้าใจในตนเอง มีข้อมูลทางด้านอาชีพ มีทักษะในการตัดสินใจและเลือกทิศทางการอาชีพ ที่เหมาะสมกับชีวิตของตนเอง

แนวทางการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถานการศึกษาทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษา ผู้ดำเนินการจัดหรือผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ ๆ ที่ควรยึดถือเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดบริการแนะแนวอาชีพให้มีประสิทธิภาพซึ่ง สำเนา ขจรศิลป์ (2529) รวบรวมไว้ดังนี้

1. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง การที่บุคคลจะเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญสามประการคือ

1.1. บุคคลจะต้องรู้จักตัวเองในด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านที่เกี่ยวกับความสนใจในอาชีพ ความสามารถ ความถนัด และค่านิยม เป็นต้น

1.2 บุคคลต้องมีความรู้เกี่ยวกับโลกของงาน คือรู้ว่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่มีอาชีพอะไรอยู่บ้าง บุคคลจะต้องมีความรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วนกับอาชีพต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจและนอกจากนั้นก็จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับตลาดแรงงานอีกด้วย

1.3 บุคคลจะต้องมีระดับวุฒิภาวะที่สูงพอที่จะสามารถวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพได้อย่างดี และสามารถใช้วิจารณญาณตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ตนเองและการวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

ฉะนั้นการจัดบริการแนะแนวอาชีพจึงต้องกระทำเป็นโครงการระยะยาวที่ต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเพื่อให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพและเพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีต่ออาชีพต่าง ๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรเน้นในเรื่องการสำรวจตนเองและการสำรวจอาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมและในระดับมัธยมปลายควรเน้นการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่คิดว่าไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ถูกต้อง การจัดบริการแนะแนวอาชีพจึงต้องทำต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาทุกปีและทุกระดับการศึกษา

2. การจัดบริการแนะแนวอาชีพนั้น ผู้ให้บริการจำเป็นต้องเข้าใจผู้รับบริการและต้องให้ผู้รับบริการเข้าใจตัวเองลึกซึ้งในการให้บริการแนะแนวอาชีพนั้น จำเป็นต้องมีแบบทดสอบและแบบสำรวจชนิดต่าง ๆ ที่มีคุณภาพดีไว้ใช้ทดสอบหรือสำรวจบุคลิกภาพของผู้รับบริการ เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ทราบและเข้าใจผู้ขอรับบริการ เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ทราบและเข้าใจผู้ขอรับคำปรึกษาได้อย่างลึกซึ้ง และเพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้มีความรู้และความเข้าใจในตนเองมากขึ้น การรู้จักตนเองอย่างดีพอ จะทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพได้ดียิ่งขึ้น

3. การจัดบริการแนะแนวอาชีพนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลด้านการศึกษาและอาชีพที่ทันต่อเหตุการณ์ที่มีปริมาณมากและมีความถูกต้องดี บริการแนะแนวอาชีพทุกแห่ง ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ศึกษาระดับสูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศ

4. การแนะแนวอาชีพส่งเสริมให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ควรยึดหลักว่าบุคคลมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณเพื่อตัดสินใจด้วยตนเองได้

5. การตัดสินใจเลือกอาชีพควรมีความยืดหยุ่น คือเมื่อบุคคลตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งแล้ว ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป

6. การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพเป็นสิ่งจำเป็น เป็นการพัฒนาบุคคลทางด้านวิชาชีพสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ

7. การแนะแนวอาชีพเป็นงานของทุกฝ่ายในสถาบันการศึกษา ฝ่ายกิจการนักศึกษากับคณะวิชาต่าง ๆ จะต้องมีการประสานงานและมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด

8. การจัดบริการแนะแนวอาชีพให้มีความสมบูรณ์ นอกจากหลักการที่สำคัญต่างดังที่ได้กล่าวมาแล้ว บริการแนะแนวอาชีพจะมีประสิทธิภาพได้จะต้องมีบริการและกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

8.1 บริการสนเทศเกี่ยวกับอาชีพ

8.2 มีบริการทดสอบ

8.3 มีบริการให้คำปรึกษาทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

8.4 มีการเก็บรวบรวมระเบียบสะสมของนักศึกษา

8.5 มีกระบวนการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ

8.6 มีบริการจัดหางาน

8.7 มีการติดตามประเมินผล

9. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกสถาบัน เช่น ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมแรงงาน ตลอดจนบริษัทห้างร้าน เป็นต้น

แนวทางการจัดบริการแนะแนวอาชีพ จะต้องมีการแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง การให้บริการจำเป็นต้องเข้าใจผู้รับบริการและต้องให้ผู้รับบริการเข้าใจตัวเอง การจัดบริการแนะแนวอาชีพจำเป็นต้องมีข้อมูลด้านการศึกษา และอาชีพที่ทันต่อเหตุการณ์ การแนะแนวอาชีพส่งเสริมให้บุคคลมีความ รับผิดชอบต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพที่มีความยืดหยุ่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพเป็นสิ่งจำเป็น การแนะแนวอาชีพเป็นงานของทุกฝ่ายในสถาบันการศึกษา โดยการจัดแนะแนวอาชีพจะสมบูรณ์ ต้องอาศัย บริการและกระบวนการต่าง ๆ ประกอบด้วยบริการสนเทศเกี่ยวกับอาชีพ บริการทดสอบ มีบริการให้ คำปรึกษาทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมการเก็บรวบรวมระเบียบสะสมของนักศึกษา กระบวนการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ มีบริการจัดหางานมีการติดตามประเมินผล และควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

บทสรุป

ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการประกอบอาชีพที่มีบางอาชีพที่ต่อนี้ สูญหายในขณะที่บางอาชีพเกิดขึ้นใหม่ ตามวัฏจักรของการพัฒนาทางเทคโนโลยี ทำให้นักเรียนวัยรุ่นที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยทำงาน เกิดความไม่มั่นใจในการตัดสินใจเลือกสาขาการเรียน และอาชีพในอนาคต ซึ่งการที่จะไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จในชีวิตได้ นั้นเป็นเรื่องยากยิ่งที่นักเรียนวัยรุ่นในยุคการเปลี่ยนแปลงนี้ จะตัดสินใจเลือกทิศทางการอาชีพที่เหมาะสมให้กับตนเองได้ จึงเป็นหน้าที่ของครูแนะแนวที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าใจในโลกของอาชีพและการทำงาน โดยใช้หลักการ และแนวทางจัดบริการแนะแนวอาชีพ ให้กับนักเรียน เพื่อการช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต ได้เห็นความสำคัญของทุกอาชีพ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ก่อนการตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพและให้นักเรียนรู้จักวิธีการแสวงหางานวิธีการสมัครงานและวิธีปรับตัวให้เข้ากับงานในอนาคตได้ โดยยึดหลักการแนะแนวอาชีพ คือ การวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์อาชีพ และ การใช้ วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และยึดขอบข่ายการแนะแนวอาชีพ ที่ประกอบไปด้วย ด้าน บริการให้การปรึกษาทางอาชีพ บริการรวบรวมข้อมูล และห้องสมุดอาชีพ ด้านบริการทดสอบ ด้านการ จัดโครงการเผยแพร่ให้ความรู้ทางอาชีพ และด้านบริการจัดหางาน เพื่อให้นักเรียนให้มีความเข้าใจใน ตนเอง มีข้อมูลทางด้านอาชีพ มีทักษะในการตัดสินใจและเลือกทิศทางการอาชีพ ที่เหมาะสมกับชีวิตของตนเอง อย่างไรก็ตามจะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมไม่ได้เลยหาก นักเรียนไม่มีความเข้าใจในตนเอง ครูจึงต้องมีแนวทางการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในตนเอง และอาชีพ เมื่อนักเรียนสามารถเข้าใจตนเองได้มากขึ้นแล้วก็จะมั่นใจสร้างเป้าหมายของชีวิต สามารถพิจารณา เลือกเส้นทางอาชีพ และสามารถประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือบริหารจัดการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2555). *แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน*. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คมเพชร ฉัตรศุภสกุล. (2545). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จิตตินันท์ บุญสถิตกุล. (2564). การแนะแนวด้านอาชีพและการสร้างความเข้าใจตนเองสำหรับนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 20(2), C1-C10.
- จตุพร ปักกระกา. (2544). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย.
- สวัสดี สุวรรณอักษร. (2542). *จิตวิทยาการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พีระพัฒนา.
- สมร ทองดี และวารุณี บุญประกอบ. (2545). *แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ในประมวล สาร
ชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน่วยที่ 9-15*. นนทบุรี: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2529). *การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กองบริการการศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561). *แผนพัฒนาการแนะแนว และ การจัดกิจกรรม
แนะแนว ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2561-2565) ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.
2561-2580) พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อรอนงค์ ัญญะวัน. (2539). *การแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Super, D.E. (1957). *The Psychology of Careers*. New York: Harper.
- Turk, Gayla Claire. (1985). Development of the music Listening Strategy Tempo
Computer Assisted Instruction in Music Listening. *Dissertation, Abstracts
International*, 45(08 A), 2436.

จิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ

The Contemplative Education to build Mental Immunity

สิริรัตน์ นาคิน* | Sirirat Nakin

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding author e-mail: nakin189@gmail.com

(Received: 15 January 2024, Revised: 4 April 2024, Accepted: 6 April 2024)

บทคัดย่อ

วิชาชีพครูในปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศต่างตระหนักและให้ความสำคัญ เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าวิชาชีพครูเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ ที่มีความสำคัญ มีความรักและเมตตา เอาใจใส่ มีความกรุณาในการเลือกสิ่งดีงามมาจัดการเรียนการสอน ออกแบบการเรียนรู้ที่อิงเนื้อหาวิชา และวิชาชีพสอดแทรกเข้าไปอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว เป็นเรื่องที่เราควรกระทำในฐานะผู้รับบทบาทหน้าที่การสอนซึ่งสิ่ง ๆ หนึ่งจะเกิดขึ้นได้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีต้นแบบที่ดี มีความจำเป็นในการพยายามเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ทั้งภายนอกและภายใน เรื่องราวที่ถูกสั่งสมเป็นประสบการณ์แต่การทำงานเป็นสิ่งที่ได้มากกว่าประสบการณ์คืองานด้านจิตตปัญญาศึกษาที่ค่อย ๆ แทรกซึมลงไปในตัวผู้เรียนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ อาทิ การเลือกที่จะอยู่กับตนเอง หรือเราเรียกว่า การรู้สึกตัว การมองตนเอง เห็นตนเองอยู่เสมอ มีสติ ตระหนักเรื่องราว ทบทวนตนเองบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความจริง ความดี ความงาม

คำสำคัญ: จิตตปัญญาศึกษา; การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง; การเขียนบันทึกสะท้อนผล

ABSTRACT

The teaching profession today is very important, and Rajabhat universities throughout the country recognize and attach great importance to it. It reflects that the teaching profession is a great and important work filled with love and kindness. Teachers must have care and compassion to choose good things in learning management and learning design by seamlessly inserting professional content and life subjects into the classroom. It is something that should be done as a teacher who has a role and duty in teaching as a good role model who strives to transform himself into a learning person both internally and externally. Work is accumulated as experience, but work that brings more than experience is work in the field of mental education; it gradually penetrates the learner through participation in various learning activities such as choosing to be with oneself or being called Being aware, always looking at oneself and seeing oneself, being mindful, being aware of various matters, and constantly reviewing oneself in order to create truth, goodness, and beauty within oneself.

Keywords: Contemplative Education; Transformative Learning; Self-Journal

บทนำ

ในสังคมปัจจุบัน เป็นยุคเปลี่ยนผ่านทั้งทางเทคโนโลยีการศึกษา การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาตนเองจากความรู้ สู่ความรู้ในขั้นสูงทางสังคมวิชาชีพครูในปัจจุบัน นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศต่างตระหนักและให้ความสำคัญ เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าวิชาชีพครูเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ ที่มีความสำคัญ มีความรักและเมตตา เอาใจใส่ มีความกรุณาในการเลือกสิ่งดีงามมาจัดการเรียนการสอน ออกแบบการเรียนรู้ที่อิงเนื้อหาวิชา และวิชาชีพชีวิตสอดแทรกเข้าไปอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว เป็นเรื่องที่เราควรกระทำในฐานะผู้รับบทบาทหน้าที่การสอนซึ่งสิ่ง ๆ หนึ่งจะเกิดขึ้นได้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีต้นแบบที่ดี มีความจำเป็นในการพยายามเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ทั้งภายนอกและภายใน เรื่องราวที่ถูกสั่งสมเป็นประสบการณ์แต่การทำงานเป็นสิ่งที่ได้มากกว่าประสบการณ์คืองานด้านจิตตปัญญาศึกษาที่ค่อย ๆ แทรกซึมลงไปในตัวผู้เรียนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ อาทิ การเลือกที่จะอยู่กับตนเอง หรือเราเรียกว่า การรู้จักตัว การมองตนเอง เห็นตนเองอยู่เสมอ มีสติ ตระหนักรู้เรื่องราว ทบทวนตนเองบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความจริง ความดี ความงาม เป็นสิ่งที่ไหลผ่านตัวตนของเราจากความคิด การกระทำ การเปลี่ยนพฤติกรรมจากสิ่งหนึ่งไปสู่สิ่งหนึ่ง มีความงามเป็นที่ตั้ง มีความจริงที่ไม่สามารถแปรเปลี่ยนได้ และมีความดีเป็นเชิงประจักษ์ในการยืนยันสิ่งที่ทำถูกต้อง ใคร่ครวญหาเหตุผล ผูกติดอยู่กับปัจจุบัน ผ่านการพิจารณาลงสู่ใจ ไม่ตัดสิน ไม่อคติ ย้อนแย้งถึงสิ่งที่ได้ยินได้ฟังเพียงเท่านี้จะทำให้ครูทุกคนค่อย ๆ ปรับพื้นฐานในตนเอง คือ จิตใจ โลกด้านในจะรับรู้ และแสดงออกผ่านการคิดการพูดการกระทำ ผ่านความรักและเมตตา งานที่มีคุณค่า คืองานที่เราคิดทำ พูด แสดงออกมาจากใจ จากภายใน และสื่อสารออกมาภายนอกให้สังคมได้รับรู้ ผ่านตัวตน เพื่อนร่วมงาน สังคม วิชาชีพที่เราอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย มีเวลาฝึกปฏิบัติจึงจะเข้าใจ ผ่านการทำซ้ำ ๆ มีมุมมองแห่งตนเป็นงานศิลปะแขนงหนึ่ง ที่เราค่อย ๆ ใช้เวลา ลงมือบรรจง วาด เขียน สร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวตนของเราเอง หากแต่เป็นศิลปะด้านใน ที่มีจิตใจ มีความรักความเมตตาเป็นที่ตั้ง มีความดีเป็นจุดยืน มีความงามในมุมและสิ่งที่ถ่ายทอดเพื่อให้อยู่ในกันและกัน หลากหลายแต่อยู่อย่างไม่แปลกแยก (สิริรัตน์ นาคิน, 2566) เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษา มีหลักการ 3 ประการ และมี 7 แนวทางจากต้นไม้จิตตปัญญาศึกษา

บทความนี้ผู้เขียนถอดบทเรียนจากประสบการณ์การศึกษาสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนา รูปแบบ ที่ได้ศึกษามาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเมื่อครั้งปี 2555 และต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยสิ่งที่ต่อยอดจากงานวิจัยชิ้นนี้คือรูปแบบการจัดกิจกรรมการประยุกต์กิจกรรมตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน มาก่อนข้างเป็นระยะเวลานานราว 10 กว่าปี ที่ผ่านมา ภายใต้สถานการณ์จัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไป และภายหลังผลกระทบจากสถานการณ์โควิด Covid-19 ที่ได้เข้ามาสู่ผลกระทบด้านการเรียนการสอน การใช้ชีวิตในสังคม ผู้เขียนมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งแบบผสมผสานออนไลน์ และออนไซต์ ทำให้ได้แนวทางการสอนที่พัฒนาขึ้น หากจะเขียนสะท้อนให้เห็นผลการจัดกิจกรรมในรูปแบบการวิจัยก่อนข้าง

ใช้เวลา ซึ่งผู้เขียนขอนำมาถ่ายทอดในบทความนี้ เป็นอันว่าจากการเรียนการสอน โดยผู้เขียนเองมีแนวทางการพัฒนาและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน เห็นจากการบ่มเพาะความคิด กิจกรรม และแนวทางที่หลากหลายที่คาดเดาว่า เกิดจากประสบการณ์ตรง การตกผลึกทางความคิด ความงามของการก่อเกิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้ทดลองใช้ ซ้ำไป ซ้ำมา เป็นสิ่งที่เพิ่มขึ้นจากการศึกษา การสังเคราะห์แนวคิดเพิ่มเติมคือ แนวคิดจิตตปัญญาเดิมเป็นพื้นฐาน ทฤษฎีจริยธรรมของโคลเบอร์ก แนวคิดการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning แนวคิดพุทธปรัชญา แนวคิดเมตาคognition หรือการคิดแบบอภิปัญญา และจากการศึกษาสังเคราะห์จากการใช้แนวคิดจิตศึกษาที่มีส่วนในการร่วมการการทำงานด้านจิตใจ เป็นขั้นตอน การชง การเชื่อม การใช้ เมื่อเราพิจารณาให้ดีจะพบว่าสองส่วนที่ต่างกันคือ ในบางรูปแบบกิจกรรม ขั้นตอน แต่อยู่ภายใต้แนวคิดทางด้านจิตใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดปัญญาเช่นกัน หลักการอย่างหนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาใช้ทุกครั้งคือ การใช้จิตตปัญญาศึกษาแบบรอบความคิดเติบโต และการเห็นคุณค่าในตนเองมีการศึกษาทั้งสองโปรแกรมบูรณาการกิจกรรม ขั้นตอน วิธีการ เข้ามาเพิ่มเติม ในขณะเดียวกันก็ได้ใช้ความสดใหม่ ปัจจุบันขณะ มาเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขสบาย ที่ภาษาทางจิตตปัญญาเรียกว่า “สัปปายะ” การฝึกทำสิ่งเหล่านี้บ่อย ๆ คือ การเจริญสติผ่านการทำงาน การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างรู้เนื้อรู้ตัว การคิด และทำในสิ่งที่ดี เป็นประโยชน์ การภาวนาผ่านสมาธิ จึงเป็นสิ่งสำคัญในขั้นตอนการนำเข้าสู่กิจกรรม และตามด้วยความต่อเนื่องของกิจกรรม ที่ได้ออกแบบมาไว้ให้เหมาะสมกับระดับ ธรรมชาติของผู้เรียน เป็นสิ่งแปรเปลี่ยนที่เราต้องยอมรับความจริงว่าทุกอย่างแปรเปลี่ยนได้อยู่เสมอ เพราะเราต้องฝึกปฏิบัติให้ตัวตนของเราอยู่ในปัจจุบันขณะ การน้อมสวโจอย่างใคร่ครวญ เป็นสิ่งจำเป็นที่เราพิจารณาอย่างมีสติ มองเห็นตามความเป็นจริง มีสิ่งแปลกใหม่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง เป็นการตามดูลมหายใจ เพื่อให้เราเข้าใจความสัมพันธ์จากภายในและภายนอก (สิริรัตน์ นาคิน, 2566) จึงสรุปได้ว่า งานที่สะท้อนตัวตนมองเห็นกิจกรรมอย่างมีสติ ต้องอาศัยการศึกษาหลากหลายแนวคิด ทฤษฎี เพื่อให้เกิดความถูกต้องตรงตามสิ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อได้แนวทางการจัดกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

ระยะเวลาในการดำเนินการ

รูปแบบที่ 1 โปรแกรม 2 วัน หรือ 12 ชั่วโมง

รูปแบบที่ 2 โปรแกรม 1 วัน หรือ 3-6 ชั่วโมง

การอบรมหรือจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้เลือกใช้รูปแบบที่ 2 เพื่อศึกษาขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการฝึกปฏิบัติ โดยมีกระบวนการด้านจิตตปัญญาศึกษา

แนวคิดการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ

แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา หมายถึง การใคร่ครวญ พิจารณานบนพื้นฐานของความรักและเมตตา อาศัยหลักการความจริง ความดี ความงาม ที่มีอยู่ในกันและกันอย่างไม่แปลกแยก (วิจารณ์ พานิช, 2555)

สิริรัตน์ นาคนิ (2566) ได้ศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมสมัยในครั้งนี้ โดยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาสังเคราะห์งานวิจัย ด้านจิตตปัญญาศึกษาเป็นพื้นฐาน เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการฝึกปฏิบัติผ่านการทำกิจกรรมจากประสบการณ์เดิมและสดใหม่เป็นปัจจุบันขณะ คือเลือกคิด ตัดสินใจ และลงมือทำแบบใคร่ครวญ สะท้อนตัวตนผ่านการออกแบบอย่างละเอียดละไม มีองค์ประกอบของ รูปแบบที่ค่อนข้างชัดเจนในแนวคิดละทฤษฎีการเรียนรู้ ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นสิ่งสำคัญของการขับเคลื่อนกิจกรรม เพื่อไม่ให้กิจกรรมจำเจ ซ้ำมากเกินไปจนเกิดความเบื่อหน่าย โดยเลือกแนวคิดที่สอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียนมีดังนี้

1. หลักการฝึกสติ
2. หลักการรับฟังอย่างลึกซึ้ง
3. หลักการสุนทรียสนทนา

จากที่กล่าวมาทั้ง 3 หลักการที่ได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งผู้เขียนค่อนข้างเชื่อว่า แนวคิดนี้เป็นนามธรรมที่เกิดจากข้างในจิตใจ และสามารถทำให้เป็นรูปธรรมได้ผ่านการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีความแปรเปลี่ยนไหลเวียนอยู่บ่อยครั้งทางความคิด จนเกิดสติ ปัญญา การเข้าใจในหลักการทั้ง 3 นี้ต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างชำนาญ และสามารถนำไปออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลาย สมวัย สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน

การฝึกสติเป็นสิ่งที่ดี แต่ทั้งนี้ยังต้องหาข้อมูลมารองรับ และฝึกทำด้วยตนเอง โดยหลุดพ้นจากการนั่งสมาธิเสียทีเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานของ จอห์น คาบัค อินน์ ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การตระหนักรู้มีคุณสมบัติ...ที่ไร้ขอบเขต...มันสามารถรวม โอบอ้อม ยอมรับ และ ถ้าเราฝึกตัวเองด้วยการภาวนากระทั่งต้อนรับอะไรก็ตามที่เกิดขึ้นในประสบการณ์ ในแบบที่ชวนให้ประหลาดใจที่ทั้งปลอบประโลมและเยียวยา”

การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีสู่ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ เป็นการออกแบบโดยผู้เขียนบทความนี้ขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างของที่มาการศึกษาสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน โดยจะพิจารณาจากผลลัพธ์ที่เราต้องการเกิดการเรียนรู้ให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน หลากหลายแนวคิด เช่น แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ตามระดับขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก แนวคิดเมตาคognitionหรือการคิดแบบอภิปัญญา แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

เมื่อพิจารณาแล้วทั้งหมดที่ได้กล่าวมามีหัวใจสำคัญของแนวคิดตนเอง มีจุดเน้นในการพัฒนาแต่ละด้านแต่สิ่งที่เห็นชัดคือ การพัฒนาด้านจิตใจ และจิตพิสัยของผู้เรียน มีการสะท้อนตนเองทุกครั้ง หลักการจัดกิจกรรม จึงทำให้ตอบโจทย์งานในการพัฒนาวิชาชีพครูได้ตรงตามเป้าหมาย โดยมีรายละเอียด 7 ขั้นตอน คือ

ตัวอย่าง ตารางแสดงการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อนำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

ชื่อแนวคิด/ ทฤษฎีที่นำมา สังเคราะห์	จิตตปัญญา ศึกษา	ทฤษฎีการเรียนรู้ ตามระดับขั้นการ พัฒนาทาง จริยธรรมของโคล เบิร์ก	แนวคิดพุทธ ปรัชญา	แนวคิดเมตาคิก นินชันหรือการคิด แบบอภิปัญญา	แนวคิดการ เรียนรู้เชิงรุก
ขั้นตอนที่ สะท้อนแนวคิด/ ทฤษฎี	ขั้นที่ 1,3,4,5,7	ขั้นที่ 2,3,4	ขั้นที่ 1,2	ขั้นที่ 3,4,6	ขั้นที่ 4,5,6,
รวม	5 ขั้น	3 ขั้น	2 ขั้น	3 ขั้น	3 ขั้น
สรุปขั้นที่ซ้ำกัน ในขั้นตอน 7 ขั้น	มีขั้นที่ 3,5	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 5,6

สรุปได้ว่า ในการออกแบบการเรียนรู้จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ตามกิจกรรมแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีส่วนที่ซ้ำซ้อนกันในขั้นตอนที่ทำให้ความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม ที่มีส่วนช่วยให้เปลี่ยนแปลงได้จากกิจกรรมที่เลือกมาใช้มีรูปแบบที่เน้นการพัฒนาด้านจิตใจ ค่อนข้างมาก การบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจ จรรยาบรรณของวิชาชีพ ตลอดจนเป็นแนวทางการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน ผ่านการทำงานแบบมีสติ รู้ตัว อยู่อยู่เสมอ เพื่อที่สามารถนำไปออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้องตามแนวคิดที่ได้เลือกมาพัฒนาขั้นตอนตามลำดับ

การออกแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

การออกแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการไตร่ตรอง วิเคราะห์หาเหตุผล หลักการ งานวิจัยที่ศึกษาสังเคราะห์มาสนับสนุนแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการออกแบบ มีสิ่งที่เชื่อมโยงกันและกันอย่างเป็นปัจจุบันขณะ สดใหม่ ออกมาจากการจัดกิจกรรมได้มีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นปรับความคิดและจิตใจ (Change)
2. ขั้นน้อมนำสู่ใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation)
3. ขั้นการสะท้อนตัวตน (Self-Reflect)
4. ขั้นการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share)
5. ขั้นวิเคราะห์ไตร่ตรอง (Critical Thinking)
6. ขั้นนำเสนอผลงาน (Product)
7. ขั้นการสะท้อนผ่านการเขียน (self-Journal)

เมื่อเลือกใช้กิจกรรมใด ๆ ก็ตามทีออกแบบมาในโปรแกรมที่มีหลากหลายกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ได้พัฒนาขึ้น C2S2PS Model เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยสังเคราะห์และพัฒนาขึ้นระหว่างการทำโครงการวิจัย มีขั้นตอนที่หลากหลายรูปแบบ มีแนวคิดทฤษฎีที่รองรับและพิสูจน์ให้เห็นเชิงประจักษ์ผ่านการเคลื่อนไหวทั้งกายและใจ การตามลมหายใจเป็นสิ่งที่เราฝึกผ่านการทำศิลปะบำบัดและการภาวนาผ่านการทำสมาธิหน้า จึงเห็นการเปลี่ยนแปลงในขั้นตอนแรกของการทำกิจกรรม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง ประกอบด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนวิชาชีพครู เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ทั้งกายและใจ น้อมนำหลักการไปประยุกต์ใช้ มีเวลาที่เป็นของตนเองผ่านการปฏิบัติแบบรู้สึกตัว รู้เนื้อรู้ตัวอยู่เสมอ เห็นสิ่งที่ทำมีความเป็นไปได้บนความจริง อย่างแน่นแฟ้น เป็นไปตามการเคลื่อนไหวของอารมณ์และประสบการณ์ของกิจกรรมที่กระบวนการมอบให้อย่างแท้จริง

ลักษณะกิจกรรมการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ต้องมีพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎี ขั้นตอน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล และการศึกษาผลการใช้โปรแกรม ซึ่งล้วนต่างเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อให้ได้แนวทางในการศึกษางานวิจัย ในลำดับต่อไป จากงานวิจัยที่ขับเคลื่อนในชั้นเรียน สู่งานเครือข่ายนอกพื้นที่ ๆ ได้รับความร่วมมือเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ บนพื้นฐานของผู้เรียนที่แตกต่างกันหลากหลายอย่างมีคุณค่า การสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ เน้นเป้าหมายคือ จิตใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ การยอมรับ การเคารพ การเห็นต่างอย่างหลากหลาย ผ่านการใคร่ครวญตนเอง มีหลักการที่ได้นำมาจากรากฐาน 7 แนวทางของจิตตปัญญาศึกษา และ ปรัชญาเชิงพุทธ มีกิจกรรมที่ฝึกการรับรู้ การฝึกสติ การรู้เท่าทันอารมณ์ การเคลื่อนไหวร่างกายกับลมหายใจผ่านการทำโยคะ การเจริญสติผ่านการวาดรูป ทำให้เห็นการเปลี่ยนผ่านของอารมณ์ เปลี่ยนผ่านการเคลื่อนไหวของจิตใจได้อย่างงดงาม

แนวทางต่อมา คือ การฝึกปฏิบัติผ่านการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เป็นแนวทางที่เราได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดไตร่ตรอง การพิจารณาใคร่ครวญ เพื่อเป็นเส้นทางแห่งการเยียวยาจิตใจ เน้นกายสัมพันธ์ และรูปแบบที่ต้องมองตนเองอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิด

การเรียนรู้ในลำดับขั้นของการคิด สะท้อนแนวคิดเมตาคognition หรือการรู้คิดแบบอภิปัญญา ลำดับต่อมา คือ การเขียนสะท้อนคิด เป็นการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ผ่านบันทึกที่ต้องฝึกให้ผู้เรียนมองเป้าหมายในการทำงาน กิจกรรมที่นี้มีหลักการคือ การไหลผ่านทางความคิดลงสู่การเขียน เป็นการพูดคุยกันกับตนเอง มองเห็นตนเอง อย่างรู้เนื้อรู้ตัว รู้สึกผ่านช่วงเวลาที่เป็นได้ทั้งสุขและทุกข์

สิ่งสำคัญหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในกระบวนการจัดกิจกรรมคือการสะท้อน เพื่อฝึกการรับฟังกันและกัน ใคร่ครวญเรื่องราวสิ่งที่ได้ยิน เห็นความแตกต่างเคารพบนพื้นฐานที่หลากหลาย อย่างค่อยเป็นค่อยไป มีความลงตัวในรูปแบบของตนเอง ที่จะทำให้งานที่ผู้วิจัยได้ออกแบบมาทั้งหมดไปปรับปรุงเพิ่มเติมและพัฒนาโจทย์งานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้

แนวทางการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เขียนได้เลือกมาอย่างในบทความนี้ เกิดขึ้นทั้งจากเดิมที่ได้ศึกษามาและจากประสบการณ์ที่ได้นำมาใช้สอน พัฒนาในรายวิชาต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาเพื่อให้เข้ากับวัย ธรรมชาติของผู้เรียน หรือบุคคลกรที่เข้ารับการอบรม และการดำเนินกิจกรรมได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ดี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

จากการศึกษาสังเคราะห์ความสัมพันธ์กันของกิจกรรมอาจจะมีหลากหลายแนวคิดที่เชื่อมโยงทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเชื่อมโยงความคิด จิตใจ เปลี่ยนแปลงตนเองขึ้นพื้นฐาน และเห็นการปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ เมื่อเลือกกิจกรรมเดิม 4 ขั้นตอน และพัฒนาจากแนวคิด ทฤษฎีเพิ่มเติมโดยประยุกต์กิจกรรมใหม่ที่ออกแบบขึ้น ในขณะที่ศึกษางานวิจัย หรือแม้กระทั่งขณะปฏิบัติหน้าที่ที่กระบวนการทางด้านจิตตปัญญาศึกษา ในหลากหลายครั้งได้ ผู้วิจัยนำมาปรับมาจากพื้นฐานเดิม โดยผู้วิจัยได้เพิ่มเติมรูปแบบ แนวทาง ลักษณะของกิจกรรมที่ประยุกต์ใช้ มีดังนี้

เมื่อพิจารณาแล้วการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักการ แนวคิด จิตตปัญญาศึกษา อาศัยจากการออกแบบมาจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วิเคราะห์และพัฒนาขึ้นมาจากแนวปฏิบัติตามต้นไม้อัจฉริยะศึกษา ทั้ง 7 แนวทาง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียน โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอน 7 ขั้นตอนดังกล่าว (สิริรัตน์ นาकिन. 2566)

1. ขั้นปรับความคิดและจิตใจ (Change) เป็นขั้นตอนการนำเข้าสู่สภาวะที่ผ่อนคลาย เปิดเพลง ริมฝั่งน้ำเนรัญชรา เพลง Happiness is here หรือ เพลงบรรเลง ก่อนทำกิจกรรม หลับตาฟัง ฝึกการหายใจเข้า ออกอย่างมีสติ รู้ตัว 2-3 นาที
2. ขั้นน้อมนำสู่ใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) เป็นขั้นตอนที่เน้นการพิจารณาเรื่องราวประสบการณ์ ใคร่ครวญลงสู่ใจ พินิจพิจารณาอย่างมีสติ
3. ขั้นการสะท้อนตัวตน (Self-Reflect) เป็นขั้นตอนที่ได้พัฒนาขึ้นจากการมีมุมมอง แนวคิดต่อโลกภายในของตนเองเปลี่ยนแปลงสู่ความคิด การกระทำ พฤติกรรมสู่โลกภายนอก

4. ขั้นการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share) เป็นขั้นตอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นจากภายใน และนำมาแลกเปลี่ยนผ่านผลงาน นำเสนอ ถ่ายทอดแนวคิด วิธีปฏิบัติและผลลัพธ์
5. ขั้นวิเคราะห์ไตร่ตรอง (Critical Thinking) เป็นขั้นตอนฝึกคิดพิจารณา ไตร่ตรอง เรื่องราว เหตุการณ์ และสะท้อนผ่านเพื่อนร่วมกิจกรรม
6. ขั้นนำเสนอผลงาน (Product) เป็นขั้นตอนการนำเสนอผลงานที่ได้มีมุมมอง แง่คิด เห็น ประสพการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปจากจินตนาการ จากมโนธรรมเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
7. ขั้นการสะท้อนผ่านการเขียน (self-Journal) เป็นขั้นตอนผ่านการสะท้อนความคิด ความรู้สึก แ่งคิดผ่านการเขียน เห็นความไหลลื่นทางความคิด อิสระจากการเป็นตัวเองผ่านผลงานอย่าง รู้สีกตัวและเผยแพร่ผลงานนั้น ๆ

จะเห็นได้ว่า ได้นำมาสังเคราะห์และปรับใช้แนวทางตามจิตตปัญญาศึกษา และออกแบบ กิจกรรมที่นำมาเพื่อปรับในกิจกรรมแต่ละขั้นตอนตามเรื่องราว เหตุการณ์ ที่สะท้อนความคิด ความรู้สึก เชื่อมโยงสรรพสิ่งในตัวเอง และมองโลกบนความจริงผ่านรูปแบบที่หลากหลาย เห็นคุณค่าความจริง ความงาม ความดีที่มีในกันและกัน อย่างไม่แปลกแยก ไม่อคติ ไม่ตัดสิน ไม่ด่วนสรุปตัดสินใจ สอดคล้อง กับดิซ นัท ฮันท์ ที่ได้กล่าวไว้ว่า หากเรามองตัวเองอย่างลึกซึ้ง เราจะมองเห็นดอกไม้และขยะในตัวเรา แต่ไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่เราต้องหวาดกลัว ชาวสวนรู้วิธีที่จะเปลี่ยนแปลงขยะเป็นดอกไม้ได้ฉันใด เรา ก็จะสามารถเรียนรู้ศิลปะการเปลี่ยนแปลงความโกรธ ความซึมเศร้าให้กลายเป็นความรัก ความเข้าใจได้ ฉะนั้น ดังนั้นที่มาของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้คิดค้นจากการปฏิบัติซ้ำ ๆ ทบทวนบ่อย ๆ จนชำนาญ และเกิดการพิจารณาใคร่ครวญตนเองอย่างแท้จริง พบว่าได้จากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และมีการพัฒนาขึ้นเองจากการจัดกิจกรรมอันเกิดจากประสพการณ์ การถ่ายทอดเรื่องราว การฝึกสติ ผ่านการทำงานศิลปะ การใช้สรรพสิ่งแวดล้อม เรื่องเล่า ประสพการณ์ตรง เป็นการสื่อความหมายของ กิจกรรมได้อย่างดี ทำให้เห็นว่ากิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรมที่ได้นำมาเขียนไว้ เป็นแนวทางที่น่าสนใจอย่างยิ่งต่อการนำไปประยุกต์ใช้โดยผู้เขียนและได้ประยุกต์มาจากนักวิชาการศึกษาหลากหลายท่านตาม แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล (2558)

1. กิจกรรมสมาธิภาวนา
2. กิจกรรมการฟังอย่างลึกซึ้ง “ฟังเพลง รับรู้ความหมาย”
3. กิจกรรมสุนทรียสนทนา
4. กิจกรรมการฝึกสติ
5. กิจกรรมการเขียนสะท้อนผ่านตัวตน
6. กิจกรรมวาดและเขียนเป้าหมายของตนเอง
7. กิจกรรมเขียนจดหมายถึงคนรัก
8. กิจกรรมการเล่าเรื่องในวัยเยาว์
9. กิจกรรมสัตว์สี่ทิศ

10. กิจกรรมสะท้อนผลงาน ผ่านโจทย์ที่ท้าทาย: กำหนดโจทย์ปัญหา แก้ไขตามทิศของตน
11. กิจกรรม AAR: After Action Review
12. กิจกรรมขอบคุณ สะท้อนกิจกรรมการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ การทดลองฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ และมองเห็นการไหลผ่านทางความคิดทุกครั้งที่ได้นำกิจกรรมออกมาพัฒนา เป็นแนวทางที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีความสุข เป็นการเรียนรู้ในห้องเรียน ในพื้นที่ปลอดภัย มีรูปแบบที่ไม่ตายตัว แต่ต้องมีกระบวนการทำไปตั้งแต่ขั้นแรก จนถึงขั้นสุดท้าย มีแนวทางที่ชัดเจนและคุณลักษณะตามแนวคิดที่ได้ศึกษาและทบทวนตนเองอยู่บ่อยครั้ง จนเกิดความเชื่อมั่น เชื่อวชาญในงานศาสตร์จิตตปัญญาที่มองเฉพาะความรู้เพียงอย่างเดียวไม่ได้แต่ต้องมองลึกเข้าไปถึงจิตใจ มีมุมมองที่แปลกใหม่อยู่เสมอ เห็นการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ตนเองและผู้เรียน เรียนรู้ ยอมรับ เปิดใจในการเรียนรู้ทุกครั้งแบบแยกกาย มีเรื่องราวที่เราแลกเปลี่ยนกันเสมอในนามผู้เรียนรู้ เป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษไทยต่อไป

สรุปได้ว่า ความงดงาม การรักษาดน ก็ชื่อว่า รักษาผู้อื่นด้วย เมื่อรักษาผู้อื่น ก็ชื่อว่ารักษาดนด้วย (พุทธวจนะ)

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิช นัท อันท์. (2545). *สานติในเรือนใจ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ปราณี อ่อนศรี และคณะ. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา*. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เพริศพรรณ แดนศิลป์. (2556). *สู่ความกว้างของดวงใจ: บนเส้นทางงานเยียวยาจิตใจวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *การพิจารณาอย่างใคร่ครวญ*. เวทีการประชุมวิชาการจิตตปัญญาศึกษา ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศักดิ์ชัย อนันต์ตรีชัย, หิมพรรณ รักแตงาม, จิรัฐีกาล พงศ์ภักดิ์เยียร, และ เพริศพรรณ แดนศิลป์. (2557). *งานวิจัยแบบฉับ*. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). *จิตตปัญญาศึกษา ทางเลือก หรือทางรอดของสังคม*. รวมบทความการประชุมวิชาการประจำปีจิตตปัญญาศึกษา ครั้งที่ 2.
- ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. (2558). *จิตตปัญญาศึกษา สู่ชีวิตที่ดีงาม*. รวมบทความการประชุมวิชาการประจำปีจิตตปัญญาศึกษา ครั้งที่ 8.
- สมสิทธิ์ อัสตรณินิ. (2556). *การแสวงหาความรู้แบบจิตตปัญญาศึกษา: ญาณวิทยาและวิธีวิทยาการวิจัย*. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

สิริรัตน์ นาคิน. (2566). สรุปรายงานรายงานการอบรมเชิงปฏิบัติการจิตตปัญญา ภาษาเพื่อการสื่อสาร
งานครูจากปัญญาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา
2566. นครราชสีมา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.